

zeruko ARGIA

IDAZKOLA TA BANAKOLA: OKENBO, 22 - SAN SEBASTIAN TEL. 426666 - PREZIOA 7 PEZETA

“Atzeratuen” Eguna

Ume hoietaz arduratzen den Elkarte

Joxe Antonio Garmendiarekin elkarrizketan

Usterik gutxienean ateratzen da erbia zulotik. Beste lan batera joan naiz Joxe Antonioren gana. Baina «Ume Atzeratuen Eguna» antolatzeke lanak egiten aurkitu dut buru-belarri. Maiatzaren 6an ospatzen da hain zuzen ere. Ez genduen uste baina Elkarte hontan sarturik dago Joxe Antonio. Gizarteak daukan arazo bat da hau ere. Ez ditzakegu ume hauek ezertarako gauza ez balira bezala, zerbait lotsagarri bezala, bazter batean gorde. Balia-bide bat eman behar die gizarteak. Ez da bakar batzuen zeregina, guztion eginkizuna baizik.

—Aizu, Joxean, guk ere zerbait egin nahi genduke Z. Argiatik ume hauen alde eta esaiguzu zertan ari zarat. Noiz sortua da Gipuzkoako Ume Atzeratuen Elkarte?

—Donostian sortu zen Elkarte hau orain dela hamabi urte eta gehiago. Berrogeita hamarren bat guraso elkartu ziren hasiera hartan. Orain badira 1.200 Elkarte honen barruan.

—Zer asmo zituzten guraso hauek?

—Ume atzeratuak osatzea, hezitzea eta gizarterako baliaraztea, noski, ahalik gehiena. Ez dezagun ahantzu ume hauek etxe zuloan bazterturik eduki ohi zirela. Ikastetxe berezi bat moldatu behar zen berantentzat lehenik. «Villa Kareaga» izan zen aurrenekoa. Beraz hau zen lehenengo eta garrantzizko pausoa.

—Hasierako noma haiek betetzen ahal doaz geldierik gabe ala...?

—Betetzen ez ezik haunditzen ere ari direla hasierako asmo haiek dirudi. Berrogei umerekin hasi zen lehenengo ikastetxea «Villa Kareaga»n. Gaurregun baditugu seirehun ume, han eta hemen, hamabi ikastetxetan sakabanaturik. Ume hauek ez dira zeharo atzeratuak, erdi-atzeratuak, deritzatenak baizik. Hauek denak Patronato San Migelen babesean daude.

—Gipuzkoako Atzeratuen Elkarteak sortua al da Patronato San Miguel?

—Patronato hau Gipuzkoako Atzeratuen Elkarteak sortu zuen, baina Donostiako Arrezki Kutxa Munitipalarekin bat eginik.

—Nola eratuak dauzka bere ikastetxeak?

—Lehen esan dedan bezala «erdi-atzeratuentzat» dauzka eraturik. Zazpi urtetatik hogeita bat artekoentzat. Guraso bakoitzak hilan 1.500 pezeta ordaintzen du bere

umea. Hortik gorakoa Aurrezki Kutxak osatzen du. Goizeko 9 1/2 etatik arratsaldeko 5tak arte egon ohi dira ikastetxean.

—Patronatoaz aparte bai al da beste ikastetxerik?

—Bai, ume oso atzeratuentzat «Centro San Pablo» deritza. Hogeita hamabosten bat ume daude bertan. Hemen daudenak, gainera, gau eta egun egon ohi dira, bakoitza bere etxera joan gabe. Gipuzkoako Atzeratuen Elkartearen gain daude hemengo gorabehera guztiak.

—Patronatoaren esku dago, beraz, «erdi-atzeratuen» heziera eta Elkartearen gain «zeharo-atzeratuen» ardura?

—Nik uste «atzeratu» guztiak dituela Gipuzkoako Atzeratuen Elkarteak gogoan eta denen arreta edukitzea duela helburu. Baina diru-aldeetik Patronatoan daudenak, «erdi-atzeratuena», gurasoek eta Aurrezki Kutxak ordaintzen dute. Baina delako «Centro de San Pablo»n dauden ume «oso atzeratuena» guztia Elkarte honen gain dago. Ez dute ez gurasoek eta ez beste inongo Aurrezki Kutxak ordaintzen hango umeen gastua. Denak Elkarte honek ordaintzen du.

—Nondik, ordea, ateratzen du Elkarteak hortarako dirua?

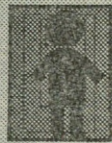
—Urtero egin ohi den eta aurretan datorren maiatzaren 6an egingo den diru-eske hortatik hain zuzen ere. Egun hortan biltzen denetik gehientsuena «Centro San Pablo»rako erabiltzen da. Beste guztia «atzeratuentzat» lantegi berriak sortzeko eta Elkarteak daukan ofizinetarako.

—Ikusten dudanez ez zerate ikastetxean egon ohi diren garaiaz bakarrik arduratzen.

—Ez, noski. Gizarterako eta la-

Lagundu Egidazu Ekiñean.....

ATZERATUEN EGUNA

nerako gertatu behar ditugu ikastetxe hoietan ume atzeratuak. Mundu hortan txertatu eta itsatsi behar ditugu ikastetxe hoietan ume atzeratuak. Mundu hortan txertatu eta itsatsi behar dute. Ez da gure asmoa bizitza guztirako ikastetxe barruan edukitzea. Lanaren bidez osatu behar du atzeratuak. Hortarako bere askatasuna eta nortasuna aitortu behar zaizkio. Bere dohaiak, joerak eta gogoaz egutzi behar dira. Eta bakoitza ondoen datorkion lekuan lanean jarri behar da.

—Hortarako prest dagoen lantegirik aurkitzen al duzue?

—Toki askotan lanean dezakete

Gipuzkoako lantegietan, esku-lan askotako lantegiak bait dira. Halere bada lanik asko hontan. Gizarteak ez dago hoiek hartzeko gertu, gizarte bera dago atzeratua, ezjakina. Langileak aztoratu egiten dira honelako norbait ondoan jartzen zaienean. Ez dute giro jator bati eusten jakiten. Eta nagusi askok ere ateak ixten dituzte honelakoentzat. Lantegi berrien premia ikusten dugu, beraz. Lantokietara joan behar bait lukete ikastetxetatik hogeita bat urtetatik gorakoak.

—Zuk diozunez ez zaie arrera ongia egiten lantokietan. «Atzeratu» hoiek behar hainbat lan egingo ez dutenez gero ez al zaizu

bidezko iruditzen zailtasunak aurkitzea?

—Atzeratu hoiek gauza dira eta gai leku askotarako. Gainera hoiek egiten ez dutenaren ordainez horrenbesteko bat jasotzen du nagusiak «atzeratu» bakoitzeko. Horregatik diru-etekinak galerarik ez duenez gero «atzeratu» hoien heziera begiratu behar litzaioke batiptat lantokietan. Hortarako beharrezko da pozik eta gogoz lanean jardungo diren lekuan jartzea.

—Hain beharrezkoa iruditzen al zaizu hoiek lanean jartzea?

—Bai horixe. Lan egiteko eskubidea du atzeratuak beste guztiak bezalaxe. Ez da guk errukiz ematen diogun zerbait. Lanaren bidez ez bada, ez da osatzen inor. Eskubide du bere lanetik bizitzeko eta baliatzeko. Ez du honek ere besteren limosnatik bizi nahi.

—Hontarako aski al da urtean behingo eske hori?

—Ez da aski, gurasoek, Aurrezki Kutxek eta Elkarteak erantzutea. Gizarte osoak, Herri osoak parte hartu behar luke, bakoitzak horrenbesteko batez lagunduz. Bakoitzak du zerikusia eta erantzunkizuna arazo hontan ere. Urtean behingo eskeaz gainera beste zerbait gehiago ere beharko litzake.

—Lehenengo arazori helduz, Joxean, ikastetxe arazoari, alegia, ez al dute ume euskaldunek zailtasunik aurkitzen?

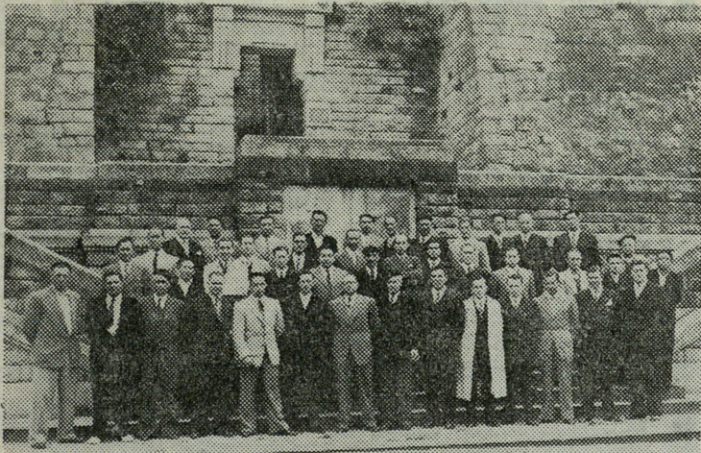
—Ezin uka. Erderaz asko egin beharra dago euskal-irakasle gehiegirik ere ez daukagulako eta gero zoritzarrez gizartearen baliatzeko ere erdera behar dutelako. Baina hau atzerapen haundia da euskal umeentzat, etxean euskeraz mintzatzen diren umeentzat. Hontan, jakina, jartzen den baino arreta gehiago ipini beharko litzake nere ustez. Baina, egia esan, bada gure artean ere kezka hori duen jenderik.

—oOo—

Eskerrik asko Joxean. Beste lan batera etorri naiz, baina egin dugun hau ere beharrezkoa da. Denok jabetu behar dugu arazo hontaz. Ez daukagu bakar batzuen eskutan bakarrik uzterik. Gizarteak beste inori baino zor haundiagoa dio atzeratuari. Inork baino behar haundiago bait du gizartearen baliatzeko. Gutxiarik eskuzabal izan gaitzela maiatzaren 6ko eskean.

ERRIALDE

Nere Bordatxotik

"Txori-Tonpe"ko lenen bazkideak

GETARI'KO "TXORI-TONPE"

Gaur, igandea, Getari'ko "Txori-Tonpe" bazkunak (soziedadeak) zillarrezko eztaiak ospatzen ditu. Ogeitabost urte dira sortu zala.

1948'garren urtean izan zan bere sorkundea.

Berrogeitabost bazkide (sozio) ziran asiera artan.

Gaur ba-dira larogeitabederatzi.

Urteko eun da ogei peztan zan asieran bazkide bakoitzaren ordain-sari edo kuota.

Gaur, urteko milla ta berreun peztan ordaintzen dute.

—oOo—

"Txori-Tonpe"ren ardura artu zuen lenengo batzordea gizon auk esatu zuten:

Lendakari: Txomin Etxaniz, txakolingille sonatua.

Bigarren lendakari: Augusto Egaña.

Idazkari edo sekretario: Mateo Azpeitia.

Diruzaitzaille: Luis Arakistain.

Maikoak edo bokalak: Joxe Domingo Uranga, Joxe Uzin eta Antonio de la Hoz.

Gogoan izan bearreko zerbait: Getari'ko "Txori-Tonpe" bazkuna auzo-lanean egiña da; sozioen lan bidez sortua, lana utsaren truk egiñaz.

—oOo—

Etxejabeari iru milla peztan ematen zitzaizkion urtean. Ori zan "Txori-Tonpe"ren errenta.

1958'garren urtean erostea erabaki zuten. Eun milla peztan kosta zan erosketa. Berena dute orain; jaun da jabe dira.

Lasaitasun ederra daukate ortan. Ederrik ezer bada jabetasuna baita, beti kolokan eta beldurrez egon gabe.

—oOo—

1964'garren urtean, onorezko bazkide (sozio) egin zuten belgikatarren errege Balduino. "Txori-Tonpe"n" apaldu zuen gau batez. Oso gogozko zitzaion. Atsegin biziz artu zuen dalako autamena.

Iberduero indar-etxearen lenengo ordain-agiri edo errezihoa berrogeitamasei peztan ta lau txakurraundikoa izan zan.

"Txori-Tonpe"ko" argi-indarra, gaur, illeko iru milla, irureun da berrogeitamar peztan kostatzen da.

Ezta txantxetako bizimoduaren gorakoa. Nun izango ote du azken muga?

—oOo—

Berebiziko obrak egin dituzte "Txori-Tonpe"n". Diru asko gastatu dute, baiña ondo gastatutako dirua da.

Esku ona ibili da or: burua zer esanik ez. Ezkontzera dijoan neskatxa zoragarri bat bezin dotore agertzen zaigu "Txori-Tonpe".

Arrantzaleak dira soziorik geienak. Itxasoko lan gogorren ondoren leorreratatukoan, an dute bere aterpe ta babes goxoa.

An daude goxo, an daude atsegintsu. Etxearen zati luzegarri bat bezela dute dalako alkarteak.

Imanak burnia bereganatzen duen bezela bereganatzen ditu "Txori-Tonpe"n". Beren izerdiz egiña baitute; beren puska baita.

—oOo—

Gipuzkoar eta bizkaitar askok dute an sarrera.

Bertako sozio batekin joanik, atekak zabal daude.

An giñan gu orain ogeitabost urte.

Donosti'ko "Coro Easo" izeneko maiz izan da an kantatzen.

Une gogoangarriak igaroak gera aieri entzunaz.

Getari'ko jendea baiña jende oberik eztago arkitzerik. Aora daramakiten mokaua ere emango dize; aien biotzak ezta neuririk.

Arrantzalea berez da zabala, idekia. Bererik eztena: emanaz gozatzen duena.

Zuk, irakurle, guk bezin ondo ezagutzen dituzu, seguru asko. Ta au ala bada, alperrik ari gera izketan.

Egitan ari gerala ba-dakizu, arrantzaleekin artu-emanik badezu, ta batez ere getariarrekin badituzu.

—oOo—

Euskal bazkun edo soziedade auen bizia sukaldetan dagoa esango genduke. Zoazen tokira zoazela, nunai arkituko dituzu gizon-alkarteak, soziedadeak.

Eta aietako bakoitzaren iru-lau bat izaten dira sukaldaritzan aparteko adurra dutenak.

Sukaldean dago aien gozamenen, au jarri ta ori maniatu. Artan ari ezipadira eztute onik.

Berezko apizioak bultzatzen die ortara, baiña benetako artistak dira. Gixaketa kontuan edozeini "ika" itzegiteko modukoak.

—oOo—

Besteak beste dirala, Getari'ko "Txori-Tonpe"n" ba-da sukaldari (cocinero) trebe ta iaioa.

Joxe Ituarte jauna dezute: "Joxe Exkerra" esanda ezagutzen deguna.

Zenbat mokau maniatu ote du azken ogeitabost urte aietan!

Zuretzat, neretzat, joaten dan guztia errentzat.

Belgika'ko erregerentzat bezela Espaini'ko aristokraziarentzat edo arrantzale apalarentzat. Industri gizonak ere ondo dakite "Joxe Exkerra"ren berri. Sarri jan dute ark antolatutakotik.

Beti irripartsu, beti utsaren aldera. Egin, eta egiteko amorratzen dagon gizona da Joxe.

Gaurko egun aundi ontan, gure ustez, erregali txiki bat, esku-erakutsi txiki bat egin bear litzaloke "Joxe Exkerra"ri", ogeitabost urte ontako serbitzuak gogoratuaz.

Onelako gizonak diran artan, Eskulalerrio gizon-alkarteak osasuntsu izango dira. Poz emango du aietara inguratzeak; benetako babestoki izango dira.

—oOo—

Gaur, apirillak ogeitabederatzi, jaialdi auk izango dira Getari'n, "Txori-Tonpe"ren" zillarrezko eztaiak dirala-ta:

Goizeko zazpiterdian, kalejira alai, erriko musika taldea ta "Txori-Tonpe"ko" danborrero taldearekin.

Amaiketerdian, musika taldea aurretik dala, "Txori-Tonpe"ko" Juntak eta bazkide edo sozioak, eliz nagusirako bidea artuko dute. Ildako sozioen anima alde eskeñitako meza izango da.

Arratsaldeko ordubatean, arraunketa.

Ernani'ko ta Getari'ko treñerak burrukatuko dira.

Aurretik, erriko musika taldeak (bandak) alaituko ditu bazterrak. Ordubietan, anaitasun bazkari jator eta alai, Txori-Tonpe'n.

Esku-erakutsi bana egingo zaie "Txori-Tonpe"ren" lenengo sortzailleei.

Eziñak galeraziko digu zuen artan izatea, gure gogoan zan bezela.

Besarkada anaikar bana biotzez.

BASARRI

LAGUNTZA

— 1 —

Lengo batean, karta trixte bat, eldu zait nere etxera, ZERUKO ARGIA'k, aldi onetan, ditun penak agertzen. Bost milla duro bear ditu ta guk nola egin atzera? Anai-arrebok, porta gaitezen, kristau jatorren antzera.

— 2 —

Esku zabala beti izan da ludi ontan euskalduna, lagun urkoen penak barruan ederki jaso dituna.

ZERUKO ARGIA, asterokua, ain degu maite, kutuna, denok batuta larri ortatik askatu bear deguna.

Zenbat lan eder, egin dun onek, jasoaz gure izkuntza, euskeraz beti mintzatu zaigu berdin ara ta onuntza. Bere jarduna ez degu izan ezereza edo utsa, orregaitikan merezia du euskaldun danon laguntza!!

— 4 —

Laguntza paltan gelditzerikan, jaunak, nik ez det espero, arreta biziz gauzak oldoztu ta danok jokatu bero. Indar aundia eman leioke guztiak batu ezkeror, jakin zazute: "Presa alperrik uda pasatuta gero"!

— 5 —

Aldizkari au, ikusten det nik, oso estatu larrian, dirurik ez du bere kutxan da dabil itxillu gorria. Eskua luza zaiogun gogoz bakoitzak bere neurrian, bost milla duro ez da dirua gaur egun Euskalerrian!

— 6 —

Laguntza gogoz bial denok gure asterokari. gaillurretikan leize zulora eundo ez dedin erori. Esker sutsuak, alde aurretik, emanaz nator danori, dakitelako egingo dala eskatzen dedan gauz orii!

IBAI-ERTZ

bazkari onaren zantpagarria
eta txarraren estalgarria

LA CASA
DEL CAFE

Juan Iriondo

San Marzel, 15 - Urrut. 413801

Donostia

ERLOJU ETA BITXITEGIA

Eduardo Choquetia

Getaria 10-Urrut. 417751-Etxekoa: 422700 - DONOSTIA

JOSE ZINKUNEGI'REN
OPTICA BERRIA DONOSTIAN

URTIETAN LAN OIETAN OITUA

BARRUAN DANAK EUSKALDUNAK
Hernani, 4 DONOSTIA

TRANSPORTES **azkar**

ERAMAN-EKARRIRAKO KAMIOI AUNDIAK

Barcelona, Zaragoza, Valencia, Madrid, Oviedo, Gijón.

Donosti'k egunero:

Iruña, Bilbao, Gazteiz, Jerez de la Frontera, Cadiz, Alicante, Murcia, Cartagena, Granada, Almería, Santander, Valladolid, Zamora, Palencia, Salamanca-ra.

Astean iru aldiz:

Sevilla, Lugo, Coruña, Orense eta Vigo'ra.

Carretera Gral. a Hernani - B.º Ergobia - DONOSTIA

Telefonoak: 450313 eta 459723

Aptdo. 1381

Aptdo. 1381

Donosti'ko
Erri-Etxe'ko Aurrezki Kutxa

EUSKAL IRRATI
SAIOAK

banen baneko azikak
Ungari ta abonoak
Belar Zuloak
Erosi edo berritzeko diru
aurreratzea
Baserri, lur-tresnak ta abai
Torrelavega'ko Perira joan
etorriak

Baserriaren alde

ETXEKO-ANDRE: IRAUN ARAZI ZURE
ARROPEI ONOKO JABOI ONEKIN:

JABON LAGARTO

Zure garbiketa makinaz egiten ba'idez

ATOMIZADO LAGARTO — jaboia erabili beti
Eskuz ba'zabiltz, LAGARTO — jaboia bear dezu erosi

JABON LAGARTO, garbiketarako jaboia bakarra
Etxeko-andrearentzat neskamerik egokiena.

JABON LAGARTO!

BAR - RESTAURANTE

AURRERA

HAUXE DUZU ZURE JATETXEA

Urbietan, 12

Urrut.: 411528 - 412578

DONOSTIAN

LANGILERIAREN EGUNA

Jai egingo du maiatzaren lehenengo egunez egunero lantokira doan langileak. Mundu guztiko langileek ospatuko dugu egun hau. Izan ere egun gogoangarri bat dugu langileek maiatzaren lehenengo eguna.

1886garrengo maiatza zen hain zuzen ere. Zerbait ikaragarria gertatuko zen susmoak hartua zeukan Txikagoko jendea. Dei bizi eta larri hauek entzun eta irakur zitezkeen nonahi: "Langileok jeiki. Urteak dira langile-erria zortzi-orduko lan saioaren eske alferrik dabilela. Urteak doaz eta erantzunik ez. Jan dute nahikoa gure lepotik. Obe dugu eriotza, mixeria baino".

Berrogei mila langile zeuden gertu eta irmo opor egin eta borrokari ekiteko. Bazen beldurra eta maiatzaren bostera arte luzatu zen borroka bero hartan 87 eriotza izan ziren, 7 polizia eta 80 langile il ziren. Zaurituak eta elbarrituak berriz, erruz gertatu ziren.

Geroztik langileriak bere eguntzat jo izan du. Ez, uoski, borroka baten amaiera eta garaipena ospatzen dutelako, borroka horrek irauten duela gogorazteko baizik batipat.

Jai aundiak ospatuko dituzte zenbait tokitan langileria-omen aitzakiz eta izenean. Lanbileriak loa gozo egin dezan astintzen den intzentsu-ontziaren lurrina bezala dituzu jaialdi hoiek.

Baina e zdezagun ahanztu egun hau ez dela jai egiteko bakarrik, jolaserako edo ibilirako bakarrik, edo norbere jaiotetxera joan eta baserrian lan egiteko bakarrik.

Ez da bukatu oraindik langileria-erria mundu zabalean. Badaude oraindik lanik gabeko langileak. Ipar Euskal Errian, adibidez, urrutira joan gabe. Bi mila gaztek joan behar izaten du urtero atzerriara lan bila. Emen bertan ere atzeratutako eta zaharkitutako industria bat daukagutako jende ikasi asko gertatzen ari da lan egokirik gabe. "Ez da denen ahaleginez pila-tzen den hori, denen artean berdin banatzen". "Elkarren aurkako taldeak sorrerazten dituen ekonomia eraketaren azpian gauden oraindik". "Efikaziaren izenean ekonomia langileak ukatzen du, etekin-bide uts bihurtuak eta laneko mundu hortan esku-arte aundiago eta gizatasunezko bat galaraziaz; ekonomi-indar-tzearen efikaziaren izenean egiten diren ahorroak ez dira erabiltzen aharro hoiek egiteko estutu den langilearen onerako". "Elkartzeko eta taldeen ekintzarako eta bidezko diren eskabideak egiteko jartzen diren oztopoak", eta abar eta abar.

Bukatzen ez den arazoan soka luzea agertuko litzake langileen kezka guztiak jartzera.

Eta hontaz jabetu ez den jende asko da oraindik. Baita langileen artean ere. Langile asko da oraindik eroso bizi nahiaz, 10 eta nagusiaren diruzalekeriaren morroi.

Maiatzaren lehenengo eguna, langileok gehiago elkartzeko, gehiago esnatzeko, gure eskubideak aitortzarazteko, gure eskabide eta premiak agerrazteko gerta dedila. Azterketarako eta indarberritzeko eguna, euskaltasuna eta langiletasuna sendotzeko eguna izan dedila.

Euskal langileria- gutun irekia

Agur bihotzez:

Nere kartatxo hau zuengana iris-terako, gure eguna, mundu guztiko langileria-erria, maiatzaren lehenengo eguna gainean izango dugu. Hala eta guziz ere, euskal langile naizenez, nere gutun hau idazteko gogo sortu zait, izan ere gure barne kezak agertzeak, zenbaitentzat aspergarri izanagatik, elkarri uler-tzeko eta elkartzeko bide gerta di-teke eta.

Maiatzaren lehen egun hori lan-gileria osoarena dugu, eta horre-gatik baita euskal langileria-erria ere. Baina, ez ote zaigu langileria mugimendu hitza mito bihurtu? Langileria historikaren zehar daraman borroka gogoan daukagu, gogoz ira-kurtzen ditugu hortaz mintzo diren liburu eta aldizkariak... Langileak, ordea, gizon eta pertsona konkret-toa da, bere muga eta hutsne guz-tiekin, bere nortasun eta izaerare-kin, aberri konkretorengan erro-tua, bere izate osoan zapaldua...

Internazionalismoaz sarritan min-tzatu izan gera, eta gaurko hone-tan ez nuke lan aspergarri egin nahi, hitzez eta hitzaldiaz guztiok asperturik gaude eta.

Kapitalismoa ere internazionalis-ta dugu, bere merkatuak zabaldua-gotzea baino ez du bilatzen, herri arteko mugak ez dio onik egiten. Egungo estatu konkretuak, bere sa-si-mugak, prozesu historiko konkret-toan sorturik dira. Kapitalistak dio: «Han da hemen, mugak ken». In-ternazionalismoaren baitan borroka-tzen diren langileek ere berdinsu diote: «Internazional kapitalismo-aren aurka, nazio-arteko langileria-erantzun dezagun...». Eta biek, gu-retzat behinik behin imperialistak, zapaltzaile, etsaigo gerta ditezke.

Egiazko batasunak, aurrez baldin-tza batzuk eskatzen ditu, batasun hori aberatsa gerta dedin: Batasu-

naren bidez, bere baitan itsatsita-koen ona eta osotasuna bilakatu behar du, guztiekiko ona. Sindikal iegediak, adibidez, batasuna har-tzen du egitura guztien oinarritzat, nots, produzio eran hain interes desberdinak duten kapital eta lan-gileria-erria arteko batasuna, nork berak maite ez duena, ezarria, eta ez askatasunaren ondorio bezela... Internazionalismoak, nazio izate-aren baitan ondo sustraitua egotea eskatzen du, nazio bakoitzak es-kaini lezakeen aberastasuna, iza-era eta bizitza aurrez lantzea. Gai-nontzean, internazionaleria hutsa izanen da.

Gu ere langileria osoaren zati eta alderditxo bat gaituzue, eta euskal langile bezala eskaini be-har gera gure jarduna, lana eta izerdia mugimenduari onurakor ger-ta dakion. Bai, internazionalismoa ondo ulert dezagun...

Burgesiak, posible izan duen unetan, langileria bere esanetara eta zerbitzurako erabiltzen saiatu da. Hortarako zenbait mito ere sorreraz zuen... Langileria bere odolaz busti zuen landarearen frui-tua burgesiak jaso du. Gaur be-rriz, ezin gintezke tentazio berdi-nean eror, historia dugu irakasle egokienetako.

Gure egitekoa, bada, garbi dago. Egiazko euskal langileria osatzen saia gaiten. Hortarako badugu era-gozpenik, Zer egin? Gure langile-tasunez euskaldun bezala bizi be-har dugua garbi dago, bestela gu-re izatearen aurka jotzea, gure tei-latuaren gainera harrika jardutea bezelatsu litzake... Zer egin? Gai-nontzeko herrialdeetako langileria-ekin elkartzu geroz borrokan jar-rai?

Puntu zaila, bihurria, iluna dela derizkiot. Ez dugu langiletasun bo-kaziorik beteko, gainontzeko langi-leetaz kezkatuz ez bada. Gu, gure izate osoz erantzuteko, euskaldun-goa geureganatu behar dugu. Be-raz, nola euskaldungoa eskuratu euskaldunak elkartzurik izan ezik? Honek ez du esan nahi euskaldun-goa geureganatzeko, gure langile-tasunari uko egin behar diogunik, ezta gutxiagorik ere. Euskaldun be-zala langileria eskaintzeko, aurrez beste pauso batzuk eman be-harrea gera, euskaldunak elkartzurik lortu eta eskura genezakeana. F. Engelsek, «Manifesto Komunista» idaztiaren sarreran, polakoen ara-zoaz lagileria kezkatu behar dela dio. Bere iritziz, herri bakoitzak egiazko askatasuna lortzen ez duen bitartean, langileria ezingo du be-re egitekorik bete.

Bada beste kezkarik ere, nere barnean. Langileak integrazio arris-ku gorrian gaude. Bizikera gozoago eta bigunagoren baitan, sistema-ren morrontzapean erortzea. Gure lantegietako giroa ikusiz geroz, zer azterturik badela argi dakusagu.

Jarraituko nuke... baina ixiltzera noakizue... Agur eta beste bat arte.

MIKEL UGALDE

BARCELONAKO LANGILEEN GERTAERAK

Ez da giro izan «San Adrián Del Besós»en. Hiru lantegitako ia bi mila langilek, aurka zetorkion po-litizari aurpegi eman behar izan zion. Langile bat hilik, beste zen-bait zauriturik eta bost polizia mai-laturik geratu ziren burruka gogor horren ondoren.

Eskabide batzuk egin zizkien lan-gileek beren lantegietako nagusiei. Nagusi jendea, breriz, ez zegoen langileak eskatuko guztia emateko prest. Langile denak kalera bota-tzeko gertu jarri ziren nagusiak lan-gileen eskabide hauen aurrean.

Saltsa hau dela eta Eduardo Ta-rragona prokuradoreak, eta Barze-lonako lege-gizonek hitza atera du-te odol-isurtze honen ondoren kon-tuak eskatzu. aita Barcelonako kar-denalak ere. Hona beronen oharra:

«Gogorra da gertatu dena eta garbi erakusten du langile mun-duko harremanak ez daudela egian, zuzentasunean, maitasunean eta as-katasunean aski oinarrituak.

Gertaera hauen aurrean hauxe dio Gotzategi honek:

1) Gure samina agertzen dugu gertatutakoaren aurrean eta goibe-laldi hontan zauriz eta atsekabez beterik daudenekin eta berauen etxeko eta lagunekin bat egiten dugu.

2) Ez dugu gogorkeriarik onar-tzen: «Gogorkeria ez da ez Eban-jelioan dagoena eta ez kristaua». (Paulo VI). Baina biolentzia edo gogorkeria ez ditekela nolanahi gai-zets eta kondena beronen sus-traiak ondo miatu gabe. Eskubide-rik premiazkoenak erabiltzea gale-razten eta zapaltzen duten bide-gabekeriak egoerak badira.

3) Elkarri joka eta gogorkeria ibili beharrik ez legoke garaiz zen-bait aldatzea premiazko egingo ba-litz. Nahaitzekoa da bakearentzat zuzentasuna.

4) Zuzentasunaren aldeko borro-kan —nahiz eta elkarren arteko ti-rabirak eta ezin konponduak erraz sortu ibilian dabilen gizartearen bi-zitzan— kristautasunak gehienetan behintzat Ebanjelioko bideak hartu behar ditu: Hala egin zuen gogor-keriarik gabeko borrokaren irakasle den Lutero King-ek. Hain zuzen gaur bost urte hil zen gogorkeri-aren atzaparretan. Baina beharrez-koa da hortarako zuzentasun, giza-jasokuntza eta gizarteko arlo guz-tietako erantzunkizun egarriak aseak izan ditezkeen bakezko bide eraginkor bat aurki ahal izatea.

5) Atzo ixuri zen odolak ez gai-tzazke bihotzgabea axolagabeke-rian utz. Gure konzientziak zulatu-ko dituen eztenkada bat izan be-har du eta gizarteko bidegabeke-riazko pekatu hontan bakoitzak du-gun zerikusia ikusten lagundu be-har digu. Denok bait dugu pekatu hortan gutxi asko zerikusirik.

6) Nahi izatekoa da poliziak ere bide egokiagoak eduki ditzala ho-nelako borroketan. Neurrikoak eta egokiak izan behar dute erre-me-diorik gabeko ondamediak gerta ez ditezkeen.

7) Patxara pixka bat eskatzen diegu agintariel, poliziari, langileei eta herritar guztiei.

8) Honela bakarrik geldiaraz di-teke etengabe goraka doan googr-keria hau, noiz amaituko den eta zer ondoren ekarriko dituen ez da-kioun gogorkeriaren abiadura hau. Barcelona-n 1973garrengo Apirila-ren 4ean. Arzobispo kardenalak.

KRISTO PIZTU DA

KRISTOREN PIZTUERA EZ DA
EGIA HISTORIKOA

Kristo piztu da. Bai. Baina, zer esan nahi du horrek? Zer esan nahi dute Kristoren piztuera kon-tatzen eta baieztatzen duten Li-buru Sainduetako pasarteek? Ba-dirudi, «Kristo gurutzean hil zen? esatea, eta «hirugarren egunean piztu zen» esatea, biak maila ber-dineko egia direla; hobeto esan, egia mota berdinak direla. Eta ez. Bata, hots, «Kristo gurutzean hil zen» esatea, egia historikoa da; bestea, hots, «hirugarren egunean piztu zen» esatea, ez da egia his-torikoa. Halere, ez da egia txikia-goa fededunarentzat. Kristo pizteaz ez da frogatzen historikoki. «Jesus hil da»: egia historikoa da. «Kris-to gure bekatuengatik hil da»: ez da egia historikoa. Orobat, «Kristo piztu da»: ez da egia historikoa; fedezko esperientzia dago hor jo-kuan. Inork ez du ikusi Kristo piz-tzen. Kristok bere bizitzan dagitien mirariak ikusteko modukoak dira; mirari handiena den Kristoren piz-tuera bera ez da ikusteko modu-koa.

Kristoren piztuera ez da Kristok berak berpiztu duen Lazaroren an-tzekoa. Kristo ez da pizten bere lehenagoko bizimodura.

Kristoren piztuera hondo-hondo-ko frogatzen ez, baina bizirik delako giza esperientzia da: nola Kristoren diszipuluen esperientzia, hala gaurko kristauarena.

Historiaren, hau bakarrik esan daiteke: diszipuluek beren bizitzan berehaldiko aldatzea jo dute, hor-tarako arrazoiaren bat badateke, Je-sus bizirik nabari dute, experien-tzia biziak ukan dute; ezin frogatu dute; ezin frogatuzko esperientzia ukan dute; diszipuluentzat ere, piz-tuera, fedebidezkoa da.

ZER DA BADA KRISTOREN
PIZTUERA?

Jesus berpiztu da eta arnas-be-rituriko gorpua, Lazaroren kasuan

oro begitza dezakezu, Jesusenean ez.

Jesus berpiztu da ez da orain-al-diko bizikeradun. Alde batetik mun-du honetako gorpuzkeradun diru-dielarik ere, bestetik ez.

Egiaz, Jainkoaren gizagandiko egintza da. Jainko Aitak berpiztu du. Jainkoa, Jesus, lurtar bizike-raz haruntzik zegokion zai.

Halere, piztuera, egiazko gerta-era da. Bere aztarrenak historian utzi ditu: gurutzean hil zela his-toriak onartu da; diszipuluek bi-zirik nabari dutela diotelakoa his-toriak onartu da; piztu dela si-netsi ezean, Testamendu Berri guz-tia ez zen idatziko, Elizarik ez zen izango.

Hasierako kristauak Kristo piztu zelako etsipen osoa ukan zuten. Ebanjelioko testoen arabera (eta horietan lehen kristauen fedea age-ri da), Kristo osoa, pertsona be-zala, da piztu dena. Heriotzetik askatu, eta Jainkoaren bizitzara igaro da. Kristok zuen azken me-mentoko gorpuzka historiako mun-dutik izkatu ote zen ala ez, fro-gakizun da; teologian eztabaidatua da. Arazo hori ez doakio piztuera sinesteari.

Horrez gero, piztuera ez da dis-zipluen irudipena; piztuera ez da-tza diszipuluen fedea itzartzean, esnatzean: pizten dena Jesus bera da. Piztuera, gertaera objektiboa da.

ZER DA PIZTUERA GURETZAT?

Piztuera-fedea ez da gaitza gi-zartean hezurretaraino sarturik da-goelako ustearen ordaina: gaitza halabeharrezko, ezinbesteko gaitza litzake mundu honetan, baina beste munduan askatuko ginateke haren atzaparretatik. Ez. Aldiz, fede hori, Nazaretheko Jesusen gaitzaren kon-tra egin duen borrokaren hildotik jaioa da. Kristo, gure artean, gai-tza halabeharrezko ez dela, ezin-besteko ez dela, behin betirako ez dela uste izan duelako bizitu da. Piztuera sinesteak, mundu hau errotik aldatzea darakar bere bai-tan.

Esan behar da, halere, piztuera ez dela historia barruan hesituriko gertaera. Historia gaintitu egiten du piztuera. Historia baino harun-tzago doa, haruntzago hedatzen da.

Kristau fedea ez da mesianismo bat. Kristo bera ere gurutzean hil da. Gizadiak galdu du horretara. Nahiago izan du Jesusen bere bi-zia galtzailearen eskuetan utzi, be-rrizatzea zetozen giza-erakapuz-tu baino. Zintzoa gaitzeo hainakoa den bizikera ezbehalakoa atera na-hi du aurrera bere heriotzaz. Kris-tok ez dakarkigu mirarizko mundu aldatetarik. Giza bizikera aldatzen noraino jo behar dugunaren adie-razle dugu Kristo.

Gaitza gure artean beti izango delakoak zer esan nahi du? Ez gintezkeela geldi gaitza izkatuta balitz bezala. Ez gintezkeela bidean geldi; ez dugula lortuko bizitza al-daketarik Kristok markaturiko pun-turaino, hildomuturreraino. Baina, jakina, ez litzake piztuera federik, gaitza ezinbestekoa dela pentsa-tuaz gero. Piztuera sinesteak, gaitza gaintitza da.

AMUNTSA

Egun Eguneak

NEC NÖMINETUR

Italia eta Sowiet Batasu-neko Komunist Alderdiak, el-ka-hizketak ukan ondoren, agiri bat argitara dute: biek tinko segitzun dutela justiz-ia eta bakearen alde eta abar eta abar.

Txekoslovakiaz, ai! hitzik ez, nahiz eta lehen muker eta hezi-gaitz ibili italiarrek. Bertako isilarazi ondoren, kanpoko guztiak ere isildu behar dira.

Gogorra bai diplomaziaren morrontza!

Daniel Ibargoit

ARGIA

Zuzenadaria:
MIREN JONE AZURZA

ARISTEGIETA

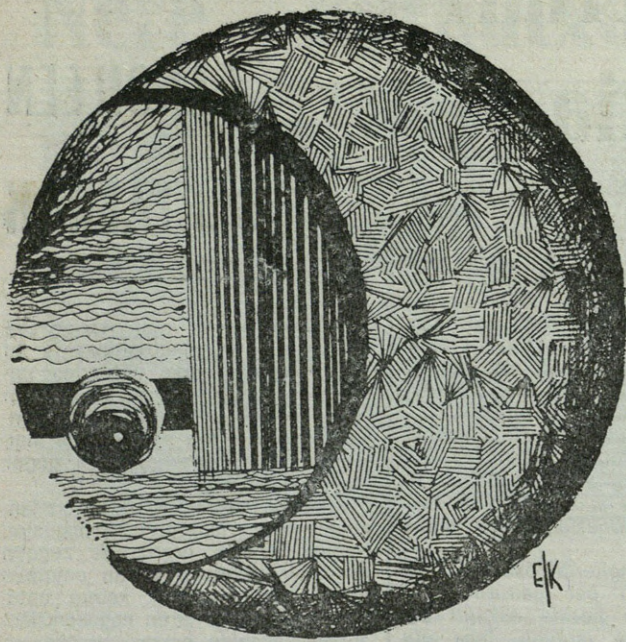
Nafarroa-Kantauri eta Aragoi-ko Kaputxinoak argitaratua (Kale Nagusia, 50-1.º Burlada-Pamplona).
Donostian: Okendo, 22
Tel. 42 66 66

ARPIDE SARIA:

Barruan	300 pezeta
Korreo batasune-tako errietan	350 pezeta
Atzerietako bes-te errietan	370 pezeta
Aldez	Aurrez gal-detu
Salmetan (ale bakoitza)	7 pezeta

Irarkola:

«Gráficas Navasal»
A. Adoain. 1 IRUINEA
D. L.: NA. 80-1963

BERRIAK Dagoeneko dakigunez, denboraz aipatu izan bait dugu behin edo birritan, Bordelen eratze da Maiatzeko lehen astean Euskal Herriko historiari buruzko hitzaldi andana bat. Frantziako Iraultzatik 1860 arteko gertaerak aipatu dira batez ere, ekonomiaz eta beste, bai eta zehatz mehatz, Iztuetaz, karlisten denborako bertsoez, Xaho idazleaz, Zumalacarregeiz, Martin Hiribarrenez eta beste zenbaitz.

● Donostiako "Goizaldi" dantza taldearen 25 urtebetetzea dela eta, agertarazi berria da euskal dantzei buruzko idazlehiaketa bat. Honako idazlehiaketa honetan euskaraz nahiz gaztelaniaz molda daitezke lanak eta hiru mailatan banaturik, adinaren arauera. Azken epea, berri, uztailearen 31an. izanen da. Dena den, gainontzeko xehetasun guztiak 6garren. orrialdean aurki ahal izanen ditu irakurle interesatuak.

● Duela bospasei urte sortua zen Ipar Euskal Herriko "Euskal Dantzarien Biltzarra", azken negu honetan berpiztua izan da, Beskoitzeko Eyerabide jaunari esker. Berpizte hau dela eta, azken hilabeteotan berrogeita hamar gazte inguru aritu omen da euskal dantzatan Baionan, Baxenabarreko dantzei atxikiz batipat.

Orain, berri, Donibane Lohizuen Dantzari Eguna ospatzeko da datorren ekainean. Mila inguru dantzari bilduko omen da, eta han izanen da ere Baxenabarreko "kabalkada" ospetsu hoitako bat. Bentaberri musikari baxenabarren oroitzapenetan.

● Jose Maria San Sebastián "Latxaga" euskal idazle joriak Aralar'ko San Migel deritzan liburu bat azaldu berri digu. "Latxaga"ren liburu hau Aralar'ko San Migelez euskaraz idatzi den lehendabiziko liburua dugu, eta Donostiako EDILI editorialak argitaratu emana.

SANTXO AZKARRA Irakurleak dakikeenez ere, apirilaren 28an. eta maiatzaren 5ean. eratze da Zuberoako Alzai herrixkan Etxahunen Santxo Azkarra deritzan pastoralak.

Pastoral hau orain dela hamarren bat urte aurkeztu zen lehen aldiz Alzain, eta orain ere berriaz prestatzeko asmotan ari dira Lakarri eta Alzaiako gazteak, bertako Errezarret erretore jaunaren laguntzarekin eta Marcelin Hegialap maisuaren zuzendaritzapean.

Pastoral honetan Santxo Nafarroako erregeren historia aipatzen digu Etxahunek. Izan ere, Aragoi eta Kastillako buruzagiek Nafarroako erresumaz jabetu nahi zutelarik, Santxo gizajoa engainatzen dute Granadara joan dadin. Granadan, hain zuzen, printsesa mahometar batez maitemintzen da eta honi jaramon egitearren Afrikara joaten da gure Santxo, inorenak defendituz eta umezurtz utzi zuen Nafarroa ahaztuz.

Horrela, Santxo Afrikan zehar gerratan ari zelarik, Aragoi eta astillako harmandak Nafarroan barrena sartzen dira, tartean mahometar printsesa Granadan hiltzen da, eta Santxo Nafarroara itzultzen da berriro, bere aberria erabat deseginik aurkitzen duelarik.

Azkenik, moroek ere iparraldera jotzen dute berri, Nafarroa, Aragoi eta Kastillako nagusiek hala beharrez elkartzen dira, eta moroak gainditzen dituzte "Navas de Tolosa" delako gerratan, Santxo nafartarrari esker batipat.

Pastoral honekin zera esan nahi du egileak, hau da, Santxo bihotzez eta besoz azkar izan zen arren, kaskoz ez zela hain argi, dirudienez. Eta, behar bada, guk geuk geure aldetik beste hau erantsiko genioke, hots, bai Santxo eta bai Pantxoren sasoian, orain eta beti, euskaldunak Euskal Herrian dugula geure burruka toki, eta guk, eta ez besteak, konpon dezakegula gure izate eta etorkizuna.

DANTZARI TXIKI EGUNA Aurten ere, Gipuzkoako Diputazioaren babespean eta "Euskal Dantzarien Biltzarra" antolatutik, eratze da Gipuzkoan barrena II Eskolarteko Euskal Dantza Saioak. Saio hauen berri zertxobait jakin gurarik Inaki Beobideri hots egin diogu telefonoz, berak zertxobait edo gehiago esanen digulakoan:

—Hi, Inaki, zertan zegok aurtengo dantza sariketa?

—"Euskal Dantzarien Biltzarra" eratu ohi duena? Ari duk... ari duk. Baina kontu izan ez dela dantza sariketa bat.

—Nola ez dela?

—Ez, ez, ez duk. Ez ziozu nahi izan horrelako sariketa zentzurik eman, alegia, talde bat beste bat baino hobeto dela etab.

—Hala ere, aukera bat egiten duk, ala ez?

—Bai, bai, nahita nahiezo duk, baina, jantziak, dantza berezi bat, aurkezpen bakan bat eta halakoak kontutan

hartzen dituk, baina inolazko konparaketarik egin gabe, eta beti ere, dantza taldeak zerrenda batetan agertarazi gabe, zera esan nahi diat, lehena, bigarrena eta horrelako bereketarik egin gabe.

—Eta noiz dituk ba saioak?

—Lehendabizi eskualdeetako saioak izanen dituk, hau duk: maiatzaren 5ean. Donostian, hilaren 6an. Azpeitian, 12an. Añorgan eta 19an. Ordizian.

—Zenbat taldek hartuko dik parte?

—Ba... bataz beste 37ren batek.

—Azken saioa Oñatin izanen de la aurtun entzun diat...

—Bai, halaxe duk, maiatzaren 27an. goiz eta arratsalde, Oñatin aspotuko duk aurtun "Dantzari Txiki Eguna".

—Eta amaitzeko, nagusien "Dantzari Eguna" noiz izanen duk?

—Ez zekiat oraindik, ez zegok gauza segururik. Aurten Nafarroan izateko duk, eta uztailean, San Fermin jaietan izanen ote den edo... Hala ere, igandea behar likek, gainontzeko probintziako dantzari taldeak joan daitezen. Dena dela, ezer bada, abixatuko diat.

—Zain naukak. Hurren arte eta eskerrik asko.

—Hiri, agur!

EUSKAL MUSIKALARIAK Añamendi Argitaldariak Angel Sagardiak bilduko Musicos Vascos izeneko bi ale eskaini berri dizkigu.

Euskal Herrian sortu izan diren musikari guztien bilduma nahi du izan obra honek, eta ez konpositore mailan bakarrik (Antxieta, Guridi, Eskudero, Eslava, Arriaga...), bai eta biltzaile eta azterlari ere (Aita Donostia, Azkue...), eta era berean folklorolari (Iztueta, dantzari (Olaetarrak), txistulari (Ansorena), kantari (Gayarre, Iparragirre, Olaiola, Fagoaga), zuzendari (Gorostidi, Aranbarri, Esnaola), instrumentari (Sarasate, Zabaleta) eta, hitz batez, modu batez zein bestez musikarekin zer ikusi izan dutunen guztien zerrenda bakana, katalogo gisa.

Horrez gainera, musikari soilak ezezik, kanta taldeak, abesbatzak, bandak, zortzikoteak, soinutaldeak eta beste ere aipatuak dira sorta honetan, edozein herritako banda, korurik ezagunenak ("Easo", "Donostiarrak"...), nahiz Ez dok amairu" taldea ere bertan azaltzen direlarik.

Lehen alea ehun eta bi fitzek osatzen dute (Atxukarro-Esnaola), eta bigarrena, aldiz, laurogeita hamaseik (Estebe-Olaizola); beraz, gutienik hirugarren aleren batek (Olaiola-Z...?) osatuko bide du Euskal Musikalariak buruzko sorta berri hau.

Bestalde, laugarren aleren bat sortzea ere ez litzazuke harrigarri. Izan ere, egileak nahiz argitaldariak badaki jakin badela zenbait musikari zerrenda luze horretan aharaturik zein oharkabea aipatu ez dena. Esate baterako, eibartarroi erabat txokatu zaigu Juanito Gisasola "organistakua" ez azaltzea, beste askoren artean "Atxia motxia" eta "A, mutil" (oraingo mutil zarrak zer dute merezi...?) kanta ezagunen egile delarik.

Zenbat honelako Euskal Herrian barrena? Aurteraxeago esan dugunez, laugarren alea, apendiz gisa, aukeran lortke. Beraz, inork baldin badaki orain arte aipatu ez den musikariren baten berri-berdin koru, kantari zein txistulari—, adiaraz bizaio Añamendiko zuzendaritzari.

GABRIEL OLAIZOLA Eta, euskal musikariaren liburu horren alpamena gertutzen ari garela, hara non jakin dugun Gabriel Olaizola hil dela Hernanin.

Gabriel Olaizola Gabarain Hernanin bertan jaioa zen, 1891 urtean. Zortzi urterekin musika ikasten hasi zen eta gazterik asko, Secundino Esnaola zenak eraginik, Orfeo Donostiarrak delakoan aritu zen. 1920 urtean, Usandizagaren Mendi-Mendiyan operaren aurkezpenean hartu zuen parte.

Geroztik, laster asko goi mailatara iritxi zen, eta Euro-rako antzokirik ospetsuenetan kantatu zuen: Milan, Parma, Bartzelona, Nápoles, Lisboa, Paris, Madrid, Montecarlo, Venecia, Marsella eta beste zenbaitetan, bai eta sasoi hartako zuzendaririk ontxoen zuzendaritzapean ere: Toscanini, Capuana, Mancinelli etab.

Berri Euskal Herrian, zenbait kanta talde sortu zuen, hala nola "Eusko-Abesbatza", "Eresoinka" (1937, atzerrian) eta Hernaniko "Schola Cantorum" (1949). Horrez gainera, beste hiruzpalau kanta talderen zuzendari eta maisu ere izan zen; eta berak buruturiko kanta ezagunen artean, "Aurtzoa Seaskan" dugu, behar bada, nabarmen eta ezagunena.

Orain, herioak eraman duelarik, eta Añamendiren liburu esku artean dugula, zera datorkigu burura, hau da, jakinean gainean joanen zela gure Olaizola, bere izena eta bizitzako xehetasunak liburu baten barrena argitaratu emanak ikusi ondoren alegia. Dudarik ez, pozgarri izanen zitzaiola azken orduan.

EKAITZA Jose Mari Satrustegi jaunak Iruñeko Aurrezki Kutxak prestatu zuen idazlehiaketa irabazi berri du. Harako idazlehiaketa hiru arlotan berezia zen: Iruñe Saria, Erribera Saria eta Euskara Saria. Sari bakoi-tza 100.000.— ptako. zen.

Jose Mari Satrustegi arras ezaguna dugu euskaldunen artean. Euskaltzaina eta Urdiaingo erretore egun, Nafarroako euskalgintzan aurrenetariko langile eta arduradun dugu. Bere azken lana, Euskal Izendegia alegia, erabat zabaldu da Euskal Herri guztian zehar.

Harako idazlehiaketa dagokionez bestalde, "Ekaitza" deritza bere idazlan sarituari, eta etnologia arlotan barrena Nafarroan gertatzen ari den aldaketaren berri ematen duen saiakera gisako azterketa bat da.

Azterketa hau lau harotan berezirik dago, urteko harroen arauera: Udaberria, nekazarien giroko azken hamabost urteotako aldaketa; Udara, industriak erakarri duen aldakuntza; Udazkena, erlijioaren krisia, eta Negua, ideologiarik.

Honako sari honez gainera, beste sari berezi bat ere eman da, eta eman ere Jose Angel Irigaray ediskideari man zaio. Zorionak ba, euskaltzale jator, langile kementsu eta nafartar fin bi hoiei.

ONDO HILTZEKO BIDEA Beste klasiko bat ere —eta klasiko klasikoa gainera— laster argitaratzeko omen da, Juan Tartas apaizaren Onsa hilceco bidia, hain zuzen.

Juan Tartas, Zuberoako nekazari baten seme, Arue deritzan herrixkaok erretore izan zen duela hirurehun urte. Bere liburua, Onsa hilceco bidia alegia, 1666 urtean Orthezen argitara eman zen, eta, hain zuzen zuberotarrez egina, ko lehen liburua dugu berea.

Egileak berak dioenez, bere liburu horretan Laburdi, Baxenabar eta Zuberoako erak darabilzki nahasian, hala ere, bere obra hori aztertu duten jakintsuen ustetan, Tartasek darabilen euskararen muina Baxenabarre eta Zuberoa artean daogen Amikutze eskualdeko da.

Esan dugunez ba, laster agertzeko da XVII mendeko liburu interesgarri hau. Dagoeneko Santurtzeko A. Eguzkitza gazteak gaurko ortografiak taxuturik omen du, bai eta zuzendurik ere, aurreko edizio bietan oker nabarmenez argitara eman bait zen.

Behar bada, ondo bizitzeko edota ondo konpontzeko bidea behar genuke euskaldunok, hala ere, besterik ezean, betor "ondo hiltzeko bidea" ere, atzez aurrera ere zerbait egin daitekeelakoan.

ONSA HILCECO BIDIA.

IVANDETARTAS ARVECO

ERRETORAC EVSCARAZ BOVINA.

MONEINECO IAVN MARQVIZARI

DEDICATIA.

Notam fac mihi viam in qua ambulem.

Psal. 142.

ORTHECEN IACQUES ROYER, Entegui
eren Imprimacalia baitan, Biarnon, 1666.

HARMA EGILEA Ramiro Larrañaga plazentziarrak idatzi berri duen liburua ("Un guipuzcoano desconocido: Ramón de Gorosta. Biografía de un armero de la cuenca del Deva y apuntes sobre la armería vasca") eta Plazentziako Harma Lantegia sortu zela laurhun urte betetzeko, harma-egileari irudi bat eskaintzeko asmoa sortu dut eDeba bailadan zehar.

Inork ez du ukatzen monumentu hori harma-egileari egin behar zaionik, hala ere jendea ez dator bat irudi hori non eraiki behar den herri eta lekuaz. Ramiro Larrañagak Maltzaga proposatzen digu bi ibarretako erdibide bezala. Juan San Martinen ustetan, ordea, Plazentzian bertan egin behar lizateke. Hala ere, kontrakorik asko sortu zaio Eibarren, eibartar batek nola esan dezakeen horrelakorik salatuz, Eibar bera bait da tokirik eukerakoena.

Ramiro Larrañagak uste du, bestalde, harmagintza Arrasatetik Durango arteko herrietan egin izan dela, eta Maltzaga del abi ibar hoitako ibargurutzeara. Dena den, gauza bat dio argi eta garbi plazentziarrak, hau da, harako irudia bailada honetako harma-egileari eskaini behar zaiola, eta ez "harma-egile eibartarrari" zenbaitz uste duenez.

Non egingen den jBatek deki! Izan ere... egingen ote?

DENETARIK Elgoibartarrek, edo, hobeto esan, Elgoibarko "Ongarri" Elkarteak Euskal Izandienaren gucun bat jaso berri du, Urruzunoren omenez eratu zituen saiogatik zorionak emanez. Poztutuz gara poztu elgoibartarrek izan duten ohore horregatik, ondo merezia bait dute.

● Beste aipamentxo bat ere zor diegu elgoibartarrei. Aspaldixodanik genekiena eta duela hamabost egun bertako berri emaille diren Etxepetarrek agertarazi zutena, hots, Elgoibarko DANOBAK Koperatibak urtero 2.000.— pta. langileko ikastolari ematea erabaki duela, alegia.

Ez dira artalak gero, eta are gutiago DANOBAK lantegia tailartxo kaskar bat ez denez gero. Horrelakorik bage-nu herri bakoitzean, akabo ikastolak izan ohi dituen diru-buruhaustek.

● Aita Sabino Berruetabena pasiotarrak hilaren 13an. aurkeztu zuen bere tesia Gasteizko Teologia Fakultatean, teologia arlotan lizentziatu mailaz jabetu nahirik. Harako tesia "Birjintasuna, ezkontza eta familia, San Basilioaren ustetan" deritza, eta euskaraz egin izan da.

● Madriletik euskaldun ikasle batek bidaltzen digu aste honetako azken berria. Gutun bat ere bidaltzen digu, baina ez deritzagu "argitaragarri" denik, bere osotasunean behintzat. Guk geuk eman dezagun berri soila, eta irakurleak izan beza nork bere iritzi eta aburua.

Izan ere, Eurovisioko kanta lehiaketa dela eta, Madrilko YA agunkariak zenbait aipamen egiten du "Mocedades" talde biltzarri buruz. Argazki eder bat ere badakar, eta aspikaldean taldekoen izen-deiturak aipatzen dira. Azkenik, "euskal" talde honi halako bultzakada bat eman nahirik, honako bi hitz hauk irakur daitezke, azento eta guzti: "Aupa Euzkadi".

AMERIKETAKO BERRIAK

Luis Echevarria Lehendakaria

Espainiarekiko harreman diplomatikoak bide zirela hitz oso gogorak erabili zituen Mexiko Errepublikaren buru den Luis Echevarria. Gazetariaren aurrean Parisen egindako aurkezpenak ez dira nonnahi entzun ahal izaten eta gutxiago Estatu baten buru den ahotik. Agerpen hoietan errepublika zale benetakoa bezala azaldu zitzaizun Luis Echevarria.

Baina, nor ote dugu euskal jatorriko gizon hau? Ze politika ote darma lehendakari honek? Ze indarren ordezkari ote dugu bera?

Mexikon eratu ziren Jolas Olinpiarren garaian, Luis Echevarria zen, hain zuzen, hemen «Gobernazio»-ko izena daraman ministerioko arduraduna. Bere ardurapean eratu ziren garai artako Ikasleen aurkako fusilamentu ikaragarri haiek. Hamar urte egin zituen ardura horrekin Diaz Ordaz lehendakariaren babesean.

Gaur egun Lehendakari aurrerakoi bezala agertzen den Luis Echevarria aspaldidanik bakar bakarrik agintzen duen Alderdi Iraultzailearen jauntxoetako bat dugu. Funtzionario itsua nahiz eta langilea eta bizimodu txiki gabekoa, beti agertu izan da eskubi aldekoa. Bere kandidatura konsebadoreen garaipen hutsa bezala agertu zen bere garain.

Halere, auteskondeetan agertu zuen egitaraua harrigarria gerta zen. Ikasleekiko erreprentazioaren aurka, lurra eta askatasuna nekazariei aginduz, giltzapetu politikoentzat askatasuna esakainiaz eta Latino-ameriketako nazio hazienaren aberastasunak egokiago banatzeko asmoa agertuaz lortu ahal izan zuen Estatuaren ahulki gailurrea.

Ezkerrek demagogo mailan judikatu zuen lehendakari gisa hau eta eskubiak ez zuen sinesten haren asmoak beteko zirenik lehendakartzara irxitarakoan.

Estaduari buru jarri zenean, Luis Echevarria aurrera jo zuen. Giltzapetutako ikasleak askatu egin zituen eta gazetariaren sentzu kritikoa berpiztu. Hitz batez, giro politikoa aldatu egin zuen. Armen bidea ahazturik ere agintara iritxi zitekearen susmoz, beste jokabide politiko bat sortu zen oposizioaren aldean.

Lehendakari berriak, Alderdiaren bidea ahazturik, Herriari dei egiten zion eta langile nahiz nekazariei beren erakundeen esku hartzeko eskatzen zien.

Jokabide horrek berarekin ekarri zituen eragozpideak. Emiliano Zapataren jarraitzaile egokiak bezala nekazariak lurak hartzen hasi zirenean, beren arteko gorpuztzat asko utzi behar izan zuten polizia eskutuan.

Ahaleginak egin ondoren ere, gobernuak ez du lortu ahal izan Fidel Velasquez, sindikatoen zuzendari zahar bezain konsebadore, bere aginte tokitik kentzea. Halako egoerak mesedegarri dira ezker ezkerrekoen alde giroa sortzeko.

Azenekoa bi urte hauetan gerrilaren txinpartak su hartzen joan dira Mexikoko baso mendietan. Enbajadore guzietatik bat zabaldu zaie baitaketatik babesteko. Gobernu gizonak ez dute batetik bestera ibiltzerik babes berezirik gabe. Poliziak ez du uzten une batean ere Bankaetxe eta Hoteletako zainketa. Gerrilaren aurkako eziera berezia hartzen ari dira militarrek.

Chile edo Cuba eta Brasilgo diktaduraren artean sor daitekean hiru garren biderik ez dute onartu nahi gerrilla zaleak. Hauentzat Luis Echevarria beranduegi hartu du aldaketaren trena.

Dena dela, gerrilla ekintzak politikaren askatzea eta ekonomiaren sozializazioaren aldeko ahaleginak tratatu baditu ere, eskubi aldeko oposizioa eta industriari saila karraxikan jarri ditu. hala, eskubi eskubiko mugimendu batek, «Falcones» izenekoa, manifestazio baten aurka ogei eta hamar gizon hil zituzten. Luis Echevarria Mexiko kapitaleko Alkatea kentzera iritxi bazen ere, ez zuen agindutako argibiderik eman ahal izan. Ekintza haren arduradunak zigorrak gabe gelditu dira.

Nabari da, beraz, Luis Echevarriaren asmoak duten giro txarra. Bere taldearen indarra txikia da eta eskualdetako jauntxoena oso osoa.

Hartutako neurriak oso mugatuak dira. Prensaren askatasuna, Estatuaren indarra haundituaz mexikotarren eskuetara industria ekartzeko ahaleginak eta lan ezaren arazoa zuzentzearen egindako planifikazioa dira hartutako neurri nabarmenak. Baina, inbentario atzeritarren kontrol bat eratu bada eta berrogei orduko lan astea lortu, Luis Echevarriaren egitarauaren oinarritzat hartu zen erreforma fiskala zegoenean jarraitzen du.

Oligarkiaren indarra lehenean jarraitzen du eta «iraultza echevarriarra» asmo mailan dirau.

Hauk izan dira ogei eta hamar eguneko biatze batera Luis Echevarria bultzatu duten arrazoiak. Hil honen bukaeran Mao ikusteko bidean izango da eta nahiz eta hil honetan izango dituen harremanak ekonomi mailakoak izan, bere Herrian dituen eragozpideak salbatzeko zuzendurik dago Mexikoko Errepublikaren zale eta buru den Luis Echevarriaren ibilaldi hau.

C. B.

USAREN MUGA BERRIA URSS OMEN DA

USAREN muga berria URSS omen da, edo-ta aurki izango omen da. Zer esan nahi du honek?

Hil honetan berean, URSSeko gobernuak eta Occidental Petroleum, USAko konpainia handiak, garrantzi handiko akordioa izenpetu dute Moskun. URSSek, zera saldu dio amerikanoari, kimika industria berria eraikitzeko behar duen lehen materia, hots, gas naturala eta beste zenbait lehen gai. USAko enpresak, bere aldetik, URSSeko nekazaritzak behar dituen ongarri industriak saldu dizkio.

Salerosketa eta tratu honek garrantzi handia du ekonomia aldetik, ezen hau hasiera baino ez omen da. Nixonek eta Brezneo-ek duela denbora guti ezarri zituzten oinarrien ondorio praktikokoak orain hasi omen dira agertzen.

Gertakizun hau dela medio, Samuel Pizar, konpainia kapitalisten abogadu famatuak, honoko esanaldia egin du. Bere «teoriaren mui-na» ahalik laburren eta garbien azaltzen saiatuko naiz, izan ere, ikusiko den legez, esannahi handikoa bait da.

Kontuan eduki, besterik ez diogun bizkitartean, Pizar-en pentsa-dera dela soil-soilik ematen duguna.

Berrogeita hamar urte igaraz geroz, URSSeko gobernu sozialistak buruaste gogorra dauka: berrehun eta berrogeita hamar miloi bizilagunek behar dituzten hazkurriak eta kontsumagarriak nolaz produzitu, alegia. URSSeko buruzagiek, ordea, zera ikusten dute, ameriketar nekazari batek errusitar nekazari bederatzik adina fruitu ateratzen diola lurrari. Hau ikusirik, USAko teknika eta produzio-moldeak URSSen bertan ezartzea erabaki dute.

Politika honen aurka eta politika honen alde, zein daude URSSen eta USAn? URSSen militarrek, «metal-jaleak»: «Bide horretatik, USArekin salerosketa zabaltzetik, geure indar politikoa galtzera goaz». Politikok, aldiz, honela erantzuten diote: «Atomika gerrarik ez daukagu USAn irabazterik. Gerrarik ez badator, eta gauzak oraingo martxan doazelarik, he-

mendik hamar, hamabost, hogeit urtetara, bat batean kontuan eroriko ginake, egun baino arras atzeratuago aurkitzen gerala USAREN aldean. Atzerapen hori, halabaina, gure galbidea litzateke, gure herria gero eta nekezago konformatuko bait litzake, eta Polonian gertatu dena adibide, altxatu egingo litzazuke gure herria, gero eta lasaigo bizi nahi duen gure herri hau».

USAn ere, batzuentzat salerosketa pakebide onena da. Beste batzuentzat, aldiz, komunistei gauzak saltzea, itsutasuna baino ez da, horrela nahi-ta-eko dituzten industriak eraikitzen laguntzen bait zaizkie.

Te interes dute, beraz, alde batetik URSSeko gobernuak eta bestetik Nixonek eta ameriketar konpainia kapitalistek, elkarlaguntza honetara abiatzeko?

URSSeko gizartea aldaketa sakonak darabilki. Besteak beste, kontsumo-haroon barrera biziki abiatzera doa errusiar jendetza. Eta gobernu amor ematera beharturik gertatzen da. Bestela gizarteko oreka galdu egingo ote lukeen beldur da. Beraz, produkzio-moldea kontsumagarrietara gehitzea moldatu beharrean arkitzen da eta horretarako USAREN laguntza agitz baliagarri zaio.

USAko ekonomiak, berriz, «muga berriak» ezinbestekoak ditu. Gerra ondoren, Europako merkatuak eta oro har, mendebaleko merkatu guztiak, USAko lantegien premia larrian arkitzen ziren. Egund, Mendebaleko merkatuetan zailtasuna dago ugari, USAko lantegientzat, eta eskualde berrien bila da biltza USAko merkatari trebeak. Eta, horra hor: non URSSeko merkatua baino joriagorik? Eta biar, Txinako atea zabaltzera egingo dituzte ahalegin guztiak.

Baina politika honek arrisku anitz du. URSSentzat, kontsumoko zibilizazioak ez ahal ditu, «iraultzaren sinismena eta birtuteak» suntsituko? USAn, berriz, gizarte kapitalista ez ahal dago azpi-azpitik arrak jota? Industrialariak eta merkatariak eusten dioten gizartea, ez ahal da, denbora asko baino be-

hen, oinarri eta euskarririk gabe gertatuko, gazteriak lanari eta lantegiko-mistikari egiten dioten munita eta arbuioa ikusirik?

URSSko gobernariak uste osoa dute bere baitan, herria berriro ere «sozialismoari» eratzekiko zaiola, bidezkoa den bizimodu hobeaogan jinkatzen den egunetik beretik.

USAko kapitalismoak, berriz, indarberritu nahi du enpresagizona, ameriketar gizandia, Iparrameriketako urte-harora sortu duen lantegi-gizon bulartsua. Nola? Alde batetik, mundu guziko merkatuak irabaziz, eta bereganatuz. Baina ez hori bakarrik. USOk ekonomia buruzagiek argi ikaragarri bat sonatu dute zeru gainean. Eta asmo tsundigarri bat sortu da beren bihotzetan. «Guk USAn egiten ditugun gauzak URSSen, Hungrian eta Polonian saltzea, ongi datorkigu, areago, premian arkitzen gera salketak erresuma horietan egiteko. Hori ez dugu, ordea, aski. Europar egin duguna, zergatik ez egin Hungrian, Rumanian, Yegoeslabian (eta geroxeago, agian, URSSen beran)? Zer? Geure lantegiak han bertan, esaterako, Hungrian, sortu eta eraiki. Baina, nolaz, erresuma sozialista batean lantegi kapitalistak ezarri? Izena aldatzea ez ahal litzake aski izango? «Ideologiaz-handik dauden lantegiak» sor ditzagun. Guk ameriketarrok, alemanok, teknika-nahiz produziurako nahiz enpresa gobernatzeko—munduan den onena dugu. Erresuma sozialistetan, berriz, beste jakitore preziazgarri batzuk badituzte: langileria zintzoa, merkea eta disziplinatua, adibidez.

Beraz, «nor gu adina», «nor gure aurka», «ideologiaz-handikako lantegiok sortuz gero? Esan eta egin. Dagoeneko, Hungrian, Rumanian, Yegoeslabian, «lantegi transideologikoak» amaika badira...

Mundua horrela dabila; nora doa? zer nahi du...? Baina mundu handiak bere martxa darama, eta nere beldurra, zinezkoa, hau da: gure mundutxo mundu handiaren barnean ote dago gero...

G. ANSOLA

CAJA LABORAL POPULAR

(LANKIDEEN AUZO-AURREZKI ONTZIA)

— DIRU - PRESTAKETA ELKARTEA —

Aurrezki kutxa onen laguntzak: — gizarte-saillean
— diruketa-saillean
— lantegi-zuzendaritza saillean

ZUK AURRERATUTAKO DIRUAREN BIDEZ, LANGILLE ASKORI, BERE LAN-SARI
PREMITIK IRTETZEKO BIDEA SORTUKO DIEGU

Laguntza ezin oheak, etekin eta irabazirik aundienak eta illeroko sari ederrak eskeintzen ditugu

Gure landolak erri auetan idikiak dauzkagu:

Mondragoi
Aretxabaleta
Elorrio
Barakaldo
Ondarroa
Andoain
Plazentzi
Oñati
Ormaiztegi
Beasain
Gernika

Zumarraga
Elgoibar
Markina
Bergara
Altsasua
Eibar
Tolosa
Pasai San Pedro
Errederi
Billabona
Gazteiz

Bilbo
Legazpia
Irun
Durango
Amorebieta
Azpeitia
Ernani
Zarauz
Sestao
Ordizia
Antiguo -Donostian-

Ermua
Eskoriza
Izarra
Ondarrabia
Galtzaraborda
Lekeitio
Llodio
Recaldeberri
Agurain
San Andres
Azkoitia

Munguia
Yurre
Bermeo
Lasarte
Enenderian
Santurce
Zumaya
Donostia
Iruña
Deba
Anzuola

Ez Merkenak

Bai Onenak!

Janari bidez izaten dira ganadu on, indartsuak, Eta nora jo jakin bear du baserritar burutsuak, Berebiziko aragi pillak; gañera esne putzuak, Oiek guziak berekin ditu Fanderia'ko pentsuak.

FANDERIA

ERREENTERI

ARI GARELA

“GOIZALDI” Euskal - Herriko Dantzari Taldea

Zilarrezko Eztaiak direla eta, Donostiako “Goizaldi” Dantzari Taldeak, literatura norgehiagoka bat eratu du Norgehiagoka honetan parte hartu nahiko duenak OINARRIOK errespetatu beharko ditu:

1.—Epearen barruan norgehiagoka honetara beren lan orijinalak bidaliko dituzten idazle guztiek parte har dezakete.

2.—Sekula argitara eman ez diren lanak izango dira; idazle bakoitzak nahi beste idazlan-original bidal ditzake.

3.—Norgehiagoka honetan parte hartuko duten idazleen gaia hau da: **EUSKAL DANTZAK**.

4.—Idazlanak hizkuntzotan idatz daitezke:

A) Euskaraz

B) Gaztelaniaz

5.—Bai euskaraz, bai gaztelaniaz idatziko dutenak hiru adin-maila desberdinetan banatuko dira:

a) Txikiak, oraindik 14 urte bete ez dituztenak.

b) Gaztetxoak, 14 betetik 18 urte bitartekoak.

d) Haundiak, 18 urtetatik gora abiatu direnak.

6.—Idazlanen luze-laburra:

1. Mailakoentzat (txikiak), gutienik 3 folio.

2. Mailakoentzat (gaztetxoak), gutienik 6 folio.

3. Mailakoentzat (haundiak), gutienik 12 folio.

7.—Lan guztiak idatz-makinaz idatziko dira, lerrotik lerroa bi tarte direla, eta alde batetik bakoitza idatzirik. Lan bakoitzeko hiru kopia, izenik, deiturarik eta idazlearen berririk gabe; kopiekin batera sobre itxi bat. Sobre honen barruan, paperean idatzirik emango dira lanaren izenburua, egilearen izen-deiturak, zuzenbidea.

8.—Txikiak eta gaztetxoak beren lanak eskuz idatzirik bidal ditzakete.

9.—Dei hau zabaldu eta 1973. urteko uztaila 31 baino lehen aurkeztuko dira idazlanak. Eskuz-esku presenta daitezke lanok, edo bestela, zertifikaturik bidal zuzenbide honetara: “Goizaldi”, Conservatorio Municipal de Música, Victor Pradera, n.º 39, onostia. Sobrearen azalean ipini bedi “literatura norgehiagorako”.

10.—Sariok banatuko dira:

A - EUSKARAZ

haundiak:

1. saria: 10.000 pzeta eta oroigarritzko trofeoa

2. saria: 5.000 pezeta

3. saria: 2.500 pezeta

gaztetxoak:

1. saria: 5.000 pezeta

2. saria: 3.000 pezeta

3. saria: 2.000 pezeta

txikiak:

1. saria: 2.000 pezeta

2. saria: 1.000 pezeta

3. saria: 500 pezeta

B - GAZTELANIAZ

haundiak:

1. saria: 10.000 pezeta eta oroigarritzko trofeoa

2. saria: 5.000 pezeta

3. saria: 2.500 pezeta

gaztetxoak:

1. saria: 5.000 pezeta

2. saria: 3.000 pezeta

3. saria: 2.000 pezeta

txikiak:

1. saria: 2.000 pezeta

2. saria: 1.000 pezeta

3. saria: 500 pezeta

11.—Mahaiburuko epaia ezagutu eta handik 30 egun baino lehen saririk gabe geratu diren idazlanak erretira ditzakete egileek.

12.—Sariak ez daitezke erdibanatu, eta bestalde, tajuzko lanik agertuko ez balitz, saririk eman gabe gera litezke.

13.—Informazio-zabalkundeak banatuko dira mahaiburuko epaia ezagutarazteko.

IPAR ALDEKO HAIZEAK

1973ko EUSKARA IKASTALDIA

Datorren Abuztuan, 6tik 31ra izanen dugu aurten ere udako Ikastaldia.

Iragan urtean landatu zuten gazte zonbaitek sail berri hori Ipar Euskal Herrian, Ikusiriz Hego aldean erroak barna sartuak zituela, duelako hamar urte huntan; ohartu dira hemen ere landare horrek lur ona aurkitu duela —ez da harritzekorik, lur bera da— eta azkar laitekeela artatzen balin bada.

Bildu ziren berrogei gazte eta adinetako Baudonne-n; kazetek aipatu zuten horiek hor egin lana, lau astez euskara batere ez zakitenek urrats baliotsak egin zituzten: segur naiz konpreni litzaketela heieri buruz igo-riak diren pikoak.

Aurten ere beraz, beste ikastaldi bat antolatua da lau astez: irakasleak elgarretaratu dira urte guzian ikastaldi horren hobekienik apailatzeko.

Bi maila izanen dira: euskara ez dakitenentzat eta beren euskara azkartu nahi dutenentzat.

Izena eman behar da Maiatzaren hamabosteko eta izenarekin 150 llibra berri.

Zuzenbide honetara: Alfabetatzeko batzirdea

32, Rue Bourgneuf CCP Mende Berri 64100 BAYONNE — Tel: 419339-254285.

Ikastaldiaren prezioa: 600 franco edo 7.200 pezeta.

II Euskal Kultur Hamabostaldia Tolosa, 1973 - maiatza - 5/20

LARUNBATA, 5

Arratsaldeko 4,30etan, San Frantzisko ibiltokian:

Euskal Liburu eta Diskaren Azoka
Gaueko 10,45etan, Beotibar Pelotalekuna:

Eresi eta kantu jaialdia

Zarauzko «Oleskariak» kantari taldeak hartuko du parte bertan, eta baita herri hartako Ikastolako haur eta gazte talde batek ere. Tarteka PANTXO eta PELLOK abestuko dute.

IGANDEA, 6

Goizeko 11,30etan, Zabala Jauregian (Sta. Mariako Enparantzan):

Euskal artearen Tolosako II Erakusketak

Bigarren Erakusketa hau irekiztean, bertan izango ditugu herriko agintariak eta Euskal Herriko egungo artistarik ezagunenak. Ondorengo egunetan, Hamabostaldi osoan, irekita egongo da Erakuslekua, igande eta aste-egunetan:

Jai-egunetan:

eguerdiartean, 12tatik 14arte.

arratsaldetan, 5etatik 9arte.

Aste-egunetan:

arratsaldetan, 6,30etatik 9,30arte.

Larunbatean ireki zen *Euskal Liburu eta Diskaren Azoka* irekita jarraitzen du San Frantzisko ibiltokian, ondorengo ordu-modu hauekin:

Eguerdietean: 12tatik 14arte.

Arratsaldean: 6etatik 9,30arte.

EGUERDIKO 12,00etan *ESTROPA-DAK* (Ikus esku programak).

ASTEARTEA, 8

Arratsaldeko 8,30etan, Aurrezki Kutxa Munizipalaren Aretoan:

Euskal Ekonomiaren etorkizuna:

Euskal Iparraldetik begirada bat Ramuntxo Kanblong jauna mintzatuko da hitzaldi honetan. Nafarroa Behereko Hazparneko Eskola Teknikoan irakasle da, eta elektronika-injenia-dorea.

ASTEAZKENA, 9

Arratsaldeko 8,30etan, Aurrezki Kutxa Munizipalaren Aretoan:

Euskal Herriko Ekonomia, Merkatu Batura begira

Jenaro Garate jaunak hitzegingo du gai honetaz. Ekonomilaria eta Lan-tegietaiko ekonomi kontseilari den hau, euskal ekonomiaren etorkizun kezkatsua argitzen saiatuko zaigu.

OSTEGUNA, 10

Arratsaldeko 8etan, Aurrezki Kutxa Munizipalaren Aretoan:

Euskal ekonomiaren gaurkoaz eta etorkizunaz Mahai-inguruko

Mahai-inguruko elkarrizketa honetan euskal ekonomilari ezagunek hitzegingo dute: *Gurutx Ansola, Ramuntxo Kanblong* eta *Jenaro Garatek*. Lehendabizi, elkarrizketaren zuzentzaileari erantzunaz, mintzatuko dira, eta ondoren, entzuleek ere parte hartu ahal izango dute elkarrizketa ireki batean.

Moderatzaile: Baleriano Bakaikoa.

OSTIRALA, 11

Arratsalde-arratsaldeko 7,30 eta 10,30etan, Leidor Zinemari:

Navarra, sus cuatro estaciones, Pío Caro Baroja jaunaren filma.

Film honek Nafarroako ohitura zaharrak jasotzen ditu, beren berezitasun eta herrikoitasun guziarekin. Etnografi bilduma bat da, benetan ikusgarria Euskal Herria bere osoan ezagutu nahi dutenentzat. Nafarroako Foru Diputazioari esker ematen da film hau Tolosan.

LARUNBATA, 12

Goizeko 10etan, Leidor Zinemari:

Navarra, sus cuatro estaciones

Haurrek ere, Euskal Herria ezagutzeko aukera egoki bat izan dezaten emango da berriz *Pío Caro Baroja*-ren film hau.

Gaueko 10,45etan, Beotibar Pelotalekuan:

Euskal Abestiaren eresi eta kantu jaialdia

Oskarbi taldea, Mikel Laboa, J. M. Zabala, Gorka Knörr eta Harza anaiek, hartuko dute parte jaialdi honetan.

ASTELEHENA, 14

Arratsaldeko 8,30etan, Aurrezki Kutxa Munizipalaren Aretoan:

Euskal Herriko langileak eta industrigintza

Mikel Ugalde jaunak emango du hitzaldia. Idazle eta historigile honek, Euskal Herriko industrigintzari dagozkion zenbait puntu jakingarri argituko ditu.

ASTEARTEA, 15

Arratsalde-gauetako 7,15eta 10,30etan, Leidor Zinemari:

Navarra, sus cuatro estaciones

Film honek, Euskal Herria ezagutzeko duen esanahi bereziagatik, berriz emango da ikusteko egokiera hau.

ASTEAZKENA, 16

Arratsaldeko 8,30etan, Aurrezki Kutxa Munizipalaren Aretoan:

Hirigintza eta Urbanismoa Gipuzkoan

Xabier Unzuurrungaga arkitekto jaunak mintzatuko da gaiak.

OSTEGUNA, 17

Arratsaldeko 8etan, Igarondo Aretoan:

Euskal artistak gure artean

Gaurko artista nagusienek, diapositiba eta magnetofoi bidez, beren artea erakutsiko digute. *Nestor Basterretxeak* zuzenduko du saioaldi hau.

OSTIRALA, 18

Arratsaldeko 8,30etan, Aurrezki Kutxa Munizipalaren Aretoan:

Euskeraren batasuna Bizkaitik begiraturik

Euskaltzaindiko *Xabier Kintana* jaunak hitzegingo du, gaur eztabai-datuak diren zenbait puntu aztertuz.

LARUNBATA, 19

Gaueko 9,30etan, Urdiña Txiki-ren Biltokian:

I TOLOSA SARIA

Biltoki honetan, afari barnean emango da sarituen berri. Bi sari banatuko dira: lehenengoari 40.000 peztakoa; bigarrenari, 10.000 peztakoa. Sarituak izendatuko dituzten mahaiburukoak ondorengo jaunok izango dira:

Emeterio Zaldibia, Laskurain Ikastolaren Zuzendaria.

Anjel Lertxundi, Zarauzko Ikastolaren Zuzendaria.

Joseba Intxausti, «Jakin» argitalpenen Zuzendaria.

IGANDEA, 20

Goizeko 9,30etan, herriko kale-enparantzatan:

Txistularien goiz-kalejira

«Udaberri» eta «Gu Danok» taldeak izango dira egunsentikoa emango dutenak.

Goizeko 11etan, Santa Mariako Elizan:

Euskal Herri Meza

Liturgiaren arabera, Euskal Herriko eresgailu eta musikagailuak jo-ko dira.

Arratsaldeko 2,30etan, Zumardi Txikian:

Ziklo-jatea

Zugarramurdiko sukaldariak presatuko dute Ziklo-jate hau.

Arratsaldeko 4etan, Zumardi Txikian:

Mutil-Dantza

Txistularia Maurizio Elizalde, Arizkunga, izango da, eta beronen lagun, Felix.

Arratsaldeko 5,30etan, Zezen-Plazan:

Dantzari jaialdia

Euskal Herriko zenbait Dantzari taldek parte hartuko du jaialdi honetan.

Jaierdian, *Haurren literatura* sariak banatuko dira.

Arratsaldeko 7,30etan, Zezen-Plazatik Zumardi txikirakoan:

Herriko kale-enparantzatik kalejira

Iluntzean, Aimerik arte, Zumardi txikian:

Trikitia

Gaueko 9etan.

Arte Erakusketaren eta Euskal Kultur Hamabostaldiaren amaia.

JAIONE

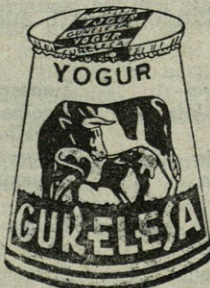
DROGATEGIA-USAI GOZOTEGIA

Erregalu gaiak eta paper margodunak

S. Jose, 29

Urrutizkiña: 89 11 02

— LAZKAO —

YOGUR
GURELESA
GOGOZKOENA

LIBURUAK

KULTURA PROLETARIOAZ

Joxe Azurmendiren
azken liburua

JAKIN liburu sailak argitaraturik hemen datorkigu Joxe Azurmendiren lan mamitsua. Proletkulturar ari zaigu eta egungo herri kultura iraultzailea landu nahi duenarentzat gogoan hartu beharrezko liburua.

Marxek, langileriaren iraultza aldarrikatu zuen haren erabakia erabazteko erabakia, ez zuen erabakia landarearen azken fruitua jasotzerik izan, eta oraindik jasotzekotan dagoela esango genuke.

Dialektikaren eragin eta dinamika gogoan harturik erabat industriatutako herrialderen batetan, Alemania zuen gogoan, iraultza, piplak jotako kapitalismoaren aurka eraginaz, beharrezko sortuko zelakoan zegoen. Baina iraultza nekez heldu zen eta iraultzak 1905 urtean zapaldua izan bazen ere 1917 garrenean indar hartu zuen Rusian. Industriatu gabeko herrian, burges iraultzarik ezagutu ez duen herrian, nekazariak indarrik gehien erakutsi zuten herrian.

Honetan begi argiz jokatu zuen Leninek. Marxen gogoan eta teoria jaso zuen, bai, baina praksisa berak antolatatu zuen, giroa eta momentua ongi zaindu zituen. Izan ere iraultza gerta dadin kontzientzia eta gogoia e zdira nohikoak, objektibuki baldintza batzuk behar dira. Bi aiek bat egin beharrezkoak izan ohi dira iraultza bidetarik abiatzerakoan.

Eta honek lanik asko ematen du. Errealitatearen egia ondo neurtzen ez denean profetismo merke batetan eror gaitzek. Alderantziz, objektibuki ezer egitekorik ez dagoelakoan ere, fruitua biltzeko haizeak noiz joko zai dabilenik ere bai baita.

Herregatik interesgarria deritzat Azurmendiren lanari. Lau urtetan kultura arloan gertatuaren berri emanez azterketa sakonik esleitzen digu. Mugatua da beraz liburu honen helburua baina langile eta euskaldun bezala herri-langile kultura sortu, (oraindik sortzeko dagoelakoan nago, zenbaitek sortu dituguna aborto bat baino ez baita izan) eta zabaltzeko horrelako lanaren beharrik bai bait dugu.

Rusian eta inguruetan gertatua une eta toki zehatzetan gertatu zen. Ez gintzek orain eta hemen beste horrenbeste egiten has ez dezakegu erabat eta osorik bide hori ontzat eman. Geure den bidea, iraultza, kultura sortu beharko dugu, ez besteengandik azal eta mami jaso dezakeguna. Hori badaki Joxe Azurmendik eta bere liburuan ez du gertatuaren azterketa egitea baino biltzen.

Proletario gabeko herri baten iraultza eta sortu beharrezko proletkultura berezia izan behar, nahi eta ez. Bai Kalinin, bai Polianski, Bogdanow eta Gastev teoriak gogoan har ditzagun. Azurmendik argi eta garbi ematen digu horien be-

rr. Ondorenean proletkultura mugimendu horren barruan sortutako zenbait azalpen eskainiko digu, bai teatroan, bai literaturan.

Iraultza politikoa egin ondoren nahiz eta ekonomiaren sendotzea kezkarik nagusienetako bat izan, kultura landu beharra sumatzen da. Kezkarik badute garai hortako pentsalariek. Kultura, proletkultura ere ez da berez eta poliki datorrena, bizkor, bizi eta indarrez sortu beharrezkoak baizik. Alderdiarekiko harremanak, elkarren arteko estabak, burokrasiaren arriskuan erortzeko indargalduko du mugimendua. Baina hor daude lanak asmoak borroak. Hor dago loraldi interesgarri bat.

Horrelako liburu batek ez du, agian, euskaldunarekin ezer ikustekorik izango. Baina, bestalde, Joxe Azurmendi ez da informazio hutsean gelditzen. Bere azterketak gurea eskatzen du. Herregatik astiro astiro behin baino gehiagotan liburu hau aipatu beharrean izango gera.

Azkenik, Joxe Azurmendiren neregatutako bat aitortu behar diot. Gaia zaila, bihurria izanik, zenbait autoreren pasarte euskeraturik eskaintzen digularik euskera ere gordina, gogorra izango ote zen bildur nintzen. Arras besterik gertatuko zaio irakurleari. Esku artetik nolanahi utziko ez duen liburu da Joxe Azurmendiren azken hau.

Guri interesgarrien zaizkigun pasarte eta gure aldetik eskatzen duen azterketaz beste batean segituko dugu.

Mikel UGALDE

Joxe Azurmendi

KULTURA PROLETARIOAZ - Jakin

ADITZ LUGUNTZAILEAREN
BATASUNA, EGINA

Apirilaren 6 eta 7an Euskaltzaindiak bilkura bereziak antolatu ditu aditz batuaren lana aurrera eramateko. Aditz batzordeko jaunek eta euskaltzain osoek parte hartu dute bilkura hoietan. Ihazko uztailan egindako jardunen segida izan dira oraingo hauek. Haiek Arantzazun, hauek berriz Bilbon, Euskaltzaindiaren etxean, egin dira.

Bilkura hauen ondorioa izan da aditz laguntzaile guztiari, zuketako forman, buru eman zaiola. Beraz, urrats handi bat egin da batasunerako bidean. Onarturik izan diren aditz formak euskaltzain oso guztiei (Bilbora etorri direnei eta etortzerik izan ez dutenei) bidaliko zaizkie, oharrak egiteko epe bat emanez. Ohar hoiek jaso eta aztertu ondoren, aditz honen birrespena (ratifikazioa) eskatuko zaio Euskaltzaindiari.

Birrespen hori iritxi bezain laster, Euskaltzaindiak berak egingo du aditz honen argitaratze ofiziala.

(Euskaltzaindiko Prensa Bulegoaren Agiria)

Barkatuko didazue berriro ere gai honekin baldin banatorkizue. Baina, Euskal Antropologi aste hau zerbait adierazgarri eta haundi izateko ustetan jaio zelakoan nago. Eta zerbait izan dela uste dut. Behar bada, ez nahi bezain haundi, baina zerbait bai. Herregatik nator oraingoan kritika antzeko lerro batzu idatzera.

Euskal Antropologi astea amaitu da. Apirilaren 7an eman genion azkena. Eta zer esan? Ez da erraz. Izan ere, alde batetik gure herrian egiten diren ekintza bakan horietako bat da Antropologi Aste hau. Eta herregatik bakarrik ere gure laudoriorik beroenak mereziko litzuke. Baina, bestalde, arkitu dizkiogun hutsak aipatzeko uzteari ez derizkiot bidezko. Ez da erraz, beraz, epai borobil bat ematea, eta oraindik gutxiago, laburpen bat. Irakurlea gai honetaz kezkatua baldin badago, bego lasai, aurki publikatuko omen dituzte eta, han aurkeztutako lanak.

Jakina denez, gaia Teknikaren Historia izan da eta Julio Caro Baroja izan da aste horren zuzendaria. Goi mailako zerbait egitea nahi izan da. Askotan goi maila hori lortu dela uste dut, baina "rollo" aspergarri bat baino gehiago ere jasan behar izan du entzule sufrituak. Esate baterako entzule batengandik jasotako hitzak dira honako hauek: "la semana antropológica que estamos sufriendo..."

Baina ez dugu ezkerregiak izan behar. Hitzaldi eta komunikazio onak ere ugari izan dira. Merino jaunarena, esate baterako, oso goi mailakoa izan zen eta gai ezin interesgarriago bat aztertu zuen: hominización delako fenomenoak, gizona noiz egiten den gizon, alegia. Antzinako primateengandik hasi eta gaurko gizonarengaino nola ailegatu den. Horretarako historiagileak duen bide bakarra gizonak ERABILI dituen tresnak abertzea da. Eta, jakina denez, tresneria kontuetan, Merino jauna maizutat aitoritzen dute denek.

Caro Barojak programatik kanpo eman zigun hitzaldiari ere —diapositiba eta guztiz lagundurik— oso atsegina eta jakingarria irizti genion. Ni neu orduarte ia konturatu gabe nengoan giza historian kurpilaren asmaketak izan duen garrantzia.

Komunikazioen aldetik, oso lan interesgarriak aurkeztu ziren. Batzu aipatzekotan, hor daude aita Lasarena, eta, batez ere, Antonio Marti irakaslearena. Azken hau Canadatarra da (nahiz eta bere jatorria Katalunian izan) eta agertu zenez, oso langile serioa. Bere gaia Pescadores vascos en Terranova izan zen eta langintza honen beharrezkoen historiako arrazoiak agertu zituen, askoz zabalago den lan baten laburpen bat emanaz. Seirehun foliotik gorako lana du idatzia eta argitaratzailearen baten bila omen dabil.

Dena dela, normala da, hainbeste jende delarik tartean, lan eta merito desberdinak izatea. Eta arago, aurtengoa bezalako gai batekin hasten garenean. Inor ez bait da horretara jarri. Ikusten da, bai, Caro Barojaren asmo ederra. Giza historiaren alderdi nagusi hori estudiatzeko, teknika estudiatzeko, alegia, argi berria egin dizaioke gure historiari. Baina oraingoz, mila alderdi direlarik aztertu beharrezkoak, asmoa bete gabe geldituko zen, seguru asko.

ETA EUSKARA ZER?

Gai hau ere aipatu nahi nuke. Aste horren eratzailletako bati Z. A., honetan bertan euskarari buruz galdera bat egiten zitzaion, baina zer eskeini zaio euskarari Antropologi aste horretan? Egun erdi bat. Lexicografia técnica delako gaiari eskeintzen zitzaiona ikusita programan, konforme gelditu ginen. Baina, programatik egia bihurtzera iritxi zenean, ez ginen honen konforme gelditu. Mitxelena jaunak hitzaldi labur bat irakurri zigun. Ongi. Satrustegik eta San Martinek, nork bere komunikazioa. Eta esan behar da, komunikazio hauek ez zutela gauza berri haundirik ekarri. Satrustegirena, behintzat, gutxi gora behera, ezagutzen genduen lehendik, Fontes-en argitara zituen lanei esker.

Bestalde, euskaraz egin zuen bakarra Kintana jauna izan zen. Han, Deustuko Unibertsitateko Parain-

fo hartan, elkartu ginen gehienok euskaldunak ginen. Beraz...

Gainera, mahai borobil bat (edo jendaurreko elkarrizketa) OMEN zegoen. Baina han ez zen ez mahairik eta ez borobilik izan. Oso pobrea iruditu zitzaigun dena. Oso inprobisatua. Entzuleen artean atsekabea sortzeko modukoa. Izan ere, nola nahi da mahai borobil bat antolatatu, aurretik galderak pentsatu ere ez badira egin?

Eta gai hau ikutu dudanez gero, hitz bi esan nahi nizkioke Gaceta del Norte Miguel Angel Astiz jaunari, berak Hoja del Lunes-en esaten zuena dela ta. Honela zion Astiz jaunak: "El criterio de los organizadores que les ha impulsado a incluir el tema euskera en la semana, además del natural amor por nuestra lengua, se ha explicado así: "La organización entiendo que el valor de la lengua vasca en el desarrollo histórico del país ha sido extraordinario y no bien investigado".

"Bien la investigación" —jarraitzen du Astiz-ek— "Pero el eusker, aparte de la Semana, necesita también "el pan nuestro de cada día" para mantenerse". Nere ustez, delako eguneroko ogi hori eguneroko egiten den zerbait izan behar du. Esate baterako, izperringiak. Ez? Orduan, Astiz jauna konturatua dela dirudienez gero, zerbait egiten hastea komeniko litzake. Gaceta del Norte euskararen alde eta euskaraz egiten dena ez dut uste "pan nuestro de cada día" denik. Eta hala balitz, ez da haundi egingo gure euskara gaixoa hainbeste ogirekin. Beraz, noiz arte ibili behar dugu besteri eskatzen geuk egin behar gendukeena? Gehiegi eskatzea ote?

Eta amaitzeko, esan beharra dago Antropologi Aste hau, oro har, zerbait positibo eta goi mailakoa izan dela. Eta aurrera jarraitu behar duen zerbait dela. Baina, behar bada, gure zientziagizonak hizlari trebeak ez direlako edo (eta hurrengoan, mesedez, San Martini eta aita Lasari ez eska erdaraz mintza daitezen!), irakurtzeko hobeak izango dira aurkeztutako lanak. Hori espero dugu. Ea liburuak laster ateratzen den. Eta... gu beste aste baten zain gelditzen gara.

Navarra: cuatro estaciones. Nere lerro hauek luze xamar badoaz ere, ezin utz nezake aipatu gabe, Antropologi aste horren barruan eskeini zituen filma. Ez zen erreza izan harako inbizioak lortzea, baina sartu ginen azkenean eta bai-

ta hiru ordu atsegin igaro ere.

Navarra: cuatro estaciones Pío Caro Barojak eta bere anaia Juliok, Nafarroako Diputazioaren babespean, egin duten etnografiako dokumentala da. Gaia Nafarroa da. Bertan hiru ordutan ematen zaiguna Nafarroako bizitza, ohiturak, dantzak, teknikak, erlijiozko sinesak... dira. Tituluaren arauera. urtearen lau haroen estruktura eman nahi izan diote.

Negua da lehenen ematen zaiguna. Hemen sartzen dira Ipar aldeko gauzak eta ohiturak. Beste hiru haroetan, Ipar eta Hegoaldekoak nahasian ematen zaizkigu. Eta ondo nabarmentzen da bertan Nafarroaren aberastasuna etnografiaren alderditik. Nere iritziz, eta hitzegin dudak gehienak nerekin bat datoza, zatirik onena, politena, eta, behar bada, jakinagarriena lehenengo zati hau da.

Filme etnografiko honetan zati-zen batzu gogoratzen, guztiz interesgarriak dira Errokaritik Zaragozaraino egurra nola eramaten zutenekoak, hitailetan behera almaidak eginaz. Ikusgarria da. Berdin esan genezake beste mila gauzak. Batez ere gazte garenok ez dugu ezagutzen gauza asko, baina filme horretan jasotako dira gerorako: kikuak nola egiten diren eta nola erabiltzen diren, edo herrietan oraindik gordetzen diren zenbait ohitura, eta abar.

Akatsen bat aipatzekotan esan dezagun behar bada gehiegizkoak direla ematen zaizkigun prozesioak edo euskaldun zenbait erdaraz mintza arazteari ez diogu ondo irizten, edo askotan musika eta dantza ez dagoela ondo bateratua... Baina hitz batez esateko, akats horiek huskeria batzu besterik ez bait dira, guztiz ikusgarria dela esan behar da Nafarrekin egin duten filme hau. Gaur hainbeste ohitura galtzen ari garen garai honetan, beharrezkoak dugu beste probintzietan ere antzeko zerbait egitea. Bestela, laister, beranduegi izango da.

Eskertzekoa da holako filme eder bat ikusteko eukera izana Antropologi Aste honen barruan. Gainera, momentua oso egokia dela aitortu beharra dago: filme horretan, galduta edo galtzeko arriskutan diren teknika asko jasotzen bait dira, eta III. Antropologi Aste honen gaia Teknikaren Historia izan bait da.

Patxi GOENAGA

MUGA BEROAK

Juan Mari Lekuonak GEROn atara duen liburuaren izena duzu. Azala eta marrazkiak, berriz, Edorta Kortadirenak dituzu.

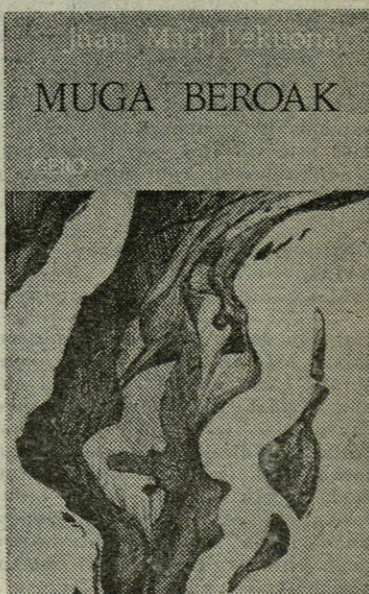
Xabier Letek egin dio aintzin solasa. Egokia gainera. Inork baino hobeto ezagutzen bait du Juan Mari agian, bai gizon bezala eta bai poeta bezala.

Herenegun: 1950 (zazpi poema), Atzo: 1966 (Mindura gaur eta Gaur: 1972 (Hondarrean idatzia); hiru zati hauek osatzen dute MUGA BEROAK deituriko liburua.

Lehendik ere ezaguna zen Juan Mari poeta bezala. Poeta ona eta fina bezala gainera. Baina honen poesigintzaren alderdi bat besterik ez genduen ezagutzen.

Gaur, ordea, luzaroan zai egon ondoren argia ikusi dute Juan Marien poesiarik onenak eta osatuenak. Euri asko egin du Euskal Herrian 1950tik 1972ra arte, aurreneko olerkitik azkenekoraino. Aldaketa asko izan da Euskal Herrian eta Juan Marien baitan. Besteak beste, liburu hau, aldaketa horren agerpen dugu. Zati bakoitzak bere garaia adierazten du nabarmen.

Juan Mari Lekuonaren liburuak, dio Xabier Letek; maila eta era desberdinetan, gure azken urteetako historiaren ilustrazio bizkor eta interesgarria da. Berdin esan liteke poesi-joeraren xehetasunei, galen aukeratze, erabiltze, eta estiloaren problemek gogozkielarik ere. Ez dugu uste, alde horretatik begiratu, LEKUONAREN bezain liburu garrantzitsu askorik gure artean argitaratu denik. Juan Mari berak horrela nahi izan du gainera, hori nabarmen dago liburuaren egitura berran; bera nondik datorren eta nora

heldu den erakutsi nahi izan du. Ez ditu ukatu, ez estali, molde, influentzi eta jokabideak. Bestalde, lehen aipatu dudak bezala, liburu hiru zati eginaz, zati bakoitzaren ahaide eta berezitasunak markatuz (gai, pentsamolde, hizkuntza aldetik), bere burua osotasun hortan agertu du. Eta guzti horren hobereza zera da: ez duela, egin duen hori eta egin duen hortatik; deus ere pasiboki egin, jakinaren gainean baizik. Kontrazioak gaindituz, eta, bere nortasun orokorrekin batera, nortasun poetikoa tinkotuz.

Juan Mari Lekuona - Muga Beroak Gero.

Iraistorza

gasteiz

Alpaldi hontan ez du gure hiriak bere burua agertu "Euskal herrietatik" izeneko arlor. Arrazoi askorengatik izan da; baina funtsezkoena hau da: lanpetuak gaudela denok. Hala ta guztiz be, saiaturko gara orain arte baino sarritxuago agertzen.

Ez jaku gustatzen inoren okerrak argitan zuzentzea, baiñan kasu hontan ez da bat edo besteren okerra, euskaldun gehienek okerra baizik Arabarrok Arabatik atartzen garenean, lotsa emoten deusku benetan gure inguruko probentziakoek gure probintzia eta gure probintziaren hiri-nagusiaren euskal izenak ez jakiteak. Ba ete hain gixajo arabarrok?

Oraindiano "enteratu" ez diren-tzat edo enteratu nahi izan ez dabenentzat, ARABA da gure probintziaren izena eta GASTEIZ gure hiri-nagusiarena. Deba ballarakoek eta ingurukoak "Bitorixa" esaten dabe, bai eta Bizkai gehienean be. Gipuzkoan, berriz, "Bitoria" edo ta "Bittoria".

Gasteiz izenagaz zera gertatuten jaku, barriz: Gasteiz idatzi beharrekoan, "Gasteiz" idatzi dabela askok. Eta honeintzako ere badogu geure zuzenketa: benetako euskal izen jatorra Gasteiz edo Gasteiz dala, hainbeste eta hainbeste erabiltzen den eta arrotz egiten jakun "Gasteiz" hori agiri zaharretan behinere agertuten ez delarik. Beraz, jakin ezazue, batez be euskal al-dizkariak zelan idatzi behar do-zuen gure hiri-nagusiaren izena.

TREBINO dela-ta

Ez naz hemen asiko Trebiñoko Konterriaren historia egiten. Gitxi gora behera ezaguna dogu, arabarrok behinik behin; denok bada-kigu oster, Burgosko arautza bat daukagula sartuta barne-barnean, eta halako maltzurkerien bat egin nahi deuskuela be bai.

Egunen batez zerbait sendoago eta serioago idatziko dogu. Bedi gaurok aipamentxo txiki bat, ze badirudi aurrerantzean "Trebiñoko Konterriaren" gaia pil-pilka erabi-liriko den gaia dela. "Boletín Infor-mativo n.º 147 de la Cámara Ofi-cial de Comercio e Industria de Alava" delakoan "separata" batean Trebiñoko Konterriaren istudio in-teregarri bat agertu barri da, José Manuel ópez de Juan Abad eta Angel M.º Campo jaunek egiña. Istudio mardul xamarra izanik, hu-rrenago batean komentatzeari ego-kiaog deritxogun. Separata hori es-kuratzeko intersatua diran guztiei Gasteizko "Cámara de Comercio" dalakora eskatu besterik ez dela behar esan behar deutsegu.

Epa ezazue zeuok istudio honek daukan garrantzia, istudioaren hase-ran agertuten diran honako hitz hauek irakurtean: "Con amor a esta tierra que consideramos pro-pia, y confiando en que Alava re-cuperará pronto el Condado —sin cambios ni componendas— ofre-cemos este informe que hemos pre-tendido escribir con humanismo y rigor".

PRUDENTZI DONEAREN JAIK

Gaiean doguz Prudentzi Donearen jaiak. Aste Satua bukatu ta kon-turatu barik kirolak, jaialdiak eta abar. Badakigu gure jaiak, batzuen zabarkeriaz (eta beste gauza ba-tzutaz), ez direla halako euskal ku-tsuko jaiak izaten. Baiñan aurtan zenbait gauza sartu dabez egita-rauan eta, esate baterako, Donos-tiako "Argia" dantza taldea izango dogu gurekaz. Ez da gitxi aste-ko, alajaina!

KANTALDIA

Ederto egon zan Apirillaren 8an. euki genduen kantaldia. Bertan parte hartu ebenak: "Mendira Be-gira" Gasteizko abesbatza, Dantza-riak, Gorka Knörr gasteiztarra eta Errenteriako "Oskarbi" taldea. Gor-kak saio mardula eskeini euskun; tamalez kitarrako mikrofonoa eten egin zan eta ez zan oso ondo en-tzun kitarra Oskarbi taldea bapo txalotu eban jendeak, batez be "Pe-rutxoren kanta" abestu ebenean. "Perutxoren kanta", "La Celestina" es-pañol antzerkian agertuten dan

kantua da, euskeraz noski, eta Os-karbi taldea zuzentzen daben Ro-mero jaunak musikatu dau, oso ondo musikatu ere.

Azpimarkatzeko da be euskal kan-tariak unibersidadeetan egin daben agerpena. Horra hor Mikel Laboa, Benito Lertxundi, Xabier Lete, Antton Aranburu, Lurdes Iriondo, Gorka Knörr eta abar Zaragozan, Madriden, Deustun eta Salamankan egin dabezan saioak. Honetaz gau-za bat esan behar dogu; Deustuko kantaldira bildu giñanok ez gatoz bat Armendaritzek egin duen aipa-mena eta kritikagaz. Gure uestez euskal musikatzaz bere ezjakindur-ia erakutsi baino ez dau egin, eta gainera probatu deusku euskal kan-taria zer eta zein dan ez dakiala berezten. Natxo de Felipe kanta-riaren kantaldian egon giñanok ba-dakigu jakin, zer ez dan euskal kantari bat.

ELURTEA

Elurte handi bat izan dogu Ara-ba guztian. Araba ia ia bakarda-dean gertatu da, leku batzutan elurra metro erdi batera iristen de-larik. Zeiñek esan barikuan landa-ra jeanak giñanok, uda eguraldi gozatu genduenok, halako elurte handi bat ikusi beharko gendukea-nik. Ikustekoa izango da lurmen-du eta gero Arabako bideek eukiko daben itxurea.

GOGO-JARDUNAK

Arabako euskal Pastoralak era-tuak, euskeraz eta erderaz emonak izan doguz gogo-jardunak Gastei-zen. Aste honetan barriz egin behar dira, eta honako hauek euskera hutsean izango dira. Ez dogu es-pero Gasteizko gotzaina gogo-jar-dun hauetara etorriko danik.

GASTEIZTAR

galdakao

Elezalde auzoan piszina barri bi eta deporteentzat gertu diran lan-dak eta tokiak zabaldu dira ofizial-ki.

Elezalde, lehenagoko antz guztia galdu dau eta arpegi itxusi bat dauko orain. Orain dala 5 urte, au-zo txikia zan, aintziña eraikia izan zan elezatxoagaz, lurgintzari lotua, gizadiak poliki jantzita margolarien-tzat gai on bat zan margolarien poz-garri.

Orain traktorak, baserri bi edo iru irentsi ditu. Udaletxea izan zan euren jabea. Traktoren bidez alde batetik eta bestetik, kare-beltzeko saltsarriaren eragipenez, lehendabi-ziko lur arlo ederren orde, zemen-tozko tokiak eta tresnak ikusten di-ra. Tokias kotako umeak etortzen di-ra bertara, laisterketak eta gimnasia egiten.

Lehen, Bilboko umetxoak etor-tzen ziran euren gurasoekin geriz-petara, bazkaltzeko edo birientzat aize ona artzeko. Aize ona artzea debaldeko gauzea zan, orain ez orraitio.

S. L.

bilbao

INDAUTXUKO KARMENGO ANDRA MARIEN ELIZAN

«ALLENDE-PLAGARO» IKASTOLA MINTZOBIDUNAREN ALDEKO ERESTALDIK

Apirilak arratsaldeko 8'30etan San Antongo abesbatzak abes-saro bat eman eban aipatu barri dugun eliza honetan eta asteartez, apirilak 17, Algortako «Biotz-Alai».

San Antongo abestalde erraldiak giza ta ema abotsez ederto baten bete eban bere ekitaldia. Abestien ta piezen presentazioa euskera ta erderaz egin eban neskatala batek. Lau bozetara ta seira saiatu ziren piezei dardara ta bihotza aterae-riaz. Andoni Arregiren zuzendaritza-pean polito polito manelatu zituen Häendel, Vitoria, Eslava, Barturen, Mocoroa, Olairola ta beste zenbai-tzuen pieza mordoa. Lehenengo ek-italdian pieza erlijiozkoak abestu zi-tuzten, bigarrenean, barriz, herri-koi euskaldunak.

Asteartez Algortako «Biotz-Alai» taldea aritu zen, J. J. Gainzaren zu-zendaritzapean. Beethoven, Stheel, Iparragirre, Sarriegi ta beste zen-baiten piezak erabili zituen. Bigar-ren eguneko saio hau Bilbaoko irratiko hizlari dan F. J. Garcia Ba-rritsuak presentatu eban, erdara nutsean, noski (barkatu! hasiera amaletan berba ziztrin bi esan zi-tuen buruz euskeraz heurak txarhar-to esanda). Erromako behinolako sasoiaren aritu izan bazen, oradore moduan, Ciceron ta Quintillanoren pare izango zen nonbait. Gaurko euskaldunei berba gitxi heurak zen-tzunezkoak eta patxadaz esanda egon ezkerro bestelakoak jakuz.

Egun biotan elizea gainezka; bai-ña gauza bat izan da nabari na-baria. Egun bakoitzean jendemodu diferente samarra etorri zela. As-telehenez ezaupide haundiagoa, etxekotasun beroagoa agertu zan, eta euskeraz barra barra "bakterrak guztietan. Bigarrenean, asteartez, erdal giroa zan nagusi, euskkerea noizpeinka baino entzuten ez zela; kapeladun ta «mariposa» dun gehia-go ikusten zen. Hiz batez esateko, «neguritarrago» iruditu zaigu bigar-ren eguneko.

IKASTOLA

Karmengo elizearen babespean sortutako ikastola hau entzute gi-txikoa da, ez dakit zer entzun han-dirik eztaukalako ala jendea lotan dagoelako. Dana dala, aipagarria de-ritzkiot. Parbulario mailan bakarrik ari da, eta hiru urte daroaz ibilian ibilian. Hiru andereñoren pentzutan dago klase arazoa. Elizapeko hiru gelatan dabe klasea haurrek, eta mintzo bitara hartzen dabe eskola-koa, agian. Eukite, ehun eta piku ume ditu ikastola honek. Eta ez de-ritzat jendetsa haundia, Eliza ho-rren ahalak kontuan harturik. Ika-stolatik urtetzerakoan, umeek San-tutxuko eta Elkanoko ikastoletara jotzen dabe, baita be, naiz ta, tamala izan, (erdal) Kolejio «ohoregarrie-tara». Zein dateken ikastola honen geroa, ta zer aurrerapide daukan zabaltzeko tab. Ni neu ez nago han-go jakitun, baiña ilun samar ikus-ten dut. Ez, ezelan be, leku faltaz ez posibilitate faltaz, ez dut uste lur joko dauenik, ze «Corte In-gles» ari kompetentzia egiteko beste loki ta erosotasun badau Eliza ho-nek. Baina bdaago beste arrazoirik. Geroak argi bei geroa. Ez ahal dut eukiko arrazoiak!

HOLAKOA

mallabia

ERMITETAKO JAIK

Lehenago ere esana dugu. Ma-llabin hamaika ermitetan jaiak izaten ditugula urtean zehar: Hasi Berano Txikin Jorge Deunarekin eta Eskinaldeko S. Miguelekin amaitzen direlarik. Laister dugu beraz Berano Txikira joateko egu-na Apirillaren 29'an hain zuzen. Aurrean dugu hauzuna hontako gazteak eratu duten programa eta hemen beraren barri ematera goaz.

11'tan: Meza abestua baso eli-zan.

12'tan: GAZTE ALAIK. Herri-ko dantza taldea.

1'tan: "ASUNTZA" osaba-lobak bertsoetan.

5'tan: Laugarren dantzari biko-teen txapelketa.

6'30tan: Mallabiko "OINAZTA-RE" antzerki taldeak "Gonzalve edo ostatu bete" antzeztuko du.

Ondoren: Erromeri alaia J. M.ª Esteibarrek alaituta.

Esan beharrean nago "OINAZ-TARRI" taldeak bere lehenengo isteera egingo duela antzerki lan honekin eta ez dedilla inor harritu utz batzuek ikusteran.

KILI-KILI

Gure herria baserriz jositako he-rri bat da. Arrazoi honegaitik haur guztiek euskeraz egiten dute be-ren gurasoenkin baina gero handi-tuez doazenien, ikastera joaten di-renien, erdera gehiago gustatu edo, euskeraz ez diegu asko entzuten, hainbat txarrago neskatoak baldin badira.

Hori dela eta herriko gazte tal-de batek Kili-Kiliren "Lan-ta-lan" kuadernoak banatu ditue eta bai ederto bete be lehenengo Orain bigarrenaren betetzen ari dira eta pozgarria benetan 60 ume lehen-dik dakiten euskera irakurten eta idazten ikasten ari direla jakitea. Ez ahal da naiko? Egia eta ta-malgarria hau da: Gure garaiko gazteak % 96 erderarik ondo ja-kin ez arren euskeraz idazten ez dakietela.

Norbaitek esan du geroago eta eskubirago dijoazela Kili-Kili hau banatzen duten gazteak. Zoritxa-rrez euskera arloan ere eskubia eta ezkerrearen bereizten ditugu. Non dira hain eskerrean daudenak heu-ren aburuz neurri hortako lan bat egin gabe? Edo, ez ote dute gure gaztetxoek euskeraren premiarik?

SCOUT

Orainarte ez dugu honen barri handirik izan Mallabian orain he-rriko gazte taldea zerbait ardura-turik hainbat gaztetxoren eziketa-rekin organizazio honen ardura-pean zertxo bait egiten hasi da. Lehenengo pausoa arduradunek gertatzea izango baida eta gero udaran gaztetxoekin ermitetako jaietara joatea.

Guraso askok ez dute oraindik konfiantzarik heuren semeak gaz-te taldearen eskuetan utziteko, bai-na egia osoa hau da: Umeek tal-dean, eguna obetuago igarotzen da-biela: Hau esaten dut lehenago eukia dugun esperientzia txikiaga-tik.

TXURRUKA

zeanuri

EDURTZEAREN ONDOREAK

Azkenengo edurtzearen kalteak, beranduegi etorri dalako, Euskale-rrian, eta batez bere, lurgintzari lotuak dauden urietan, andiak izan dira. Onetariko erri bat, Zeanuri dogu eta bertan ikusi geinkez, ain-bat eta ainbat zuhaitz lurreratuak edo euren adarrak autsita. Aretx, piñu, pago eta bestetareki basoko zuhaitzak adar asko galdu dabe. Soroetan, ikoak okeranak, sagardiak, intxaurrak etab, adar ederrenak, lehendabiziko pilpil edo loratxuekin jantzita zeudenak, edurraren zamea eutsi ezin eta apurtu dira. Arlo onetan, igalien arloetan, esan nahi dogu, gure lurgintza kaxkarrak asko galdu du, baiña dana ez dan izan beren kalterako, edurrak, bada, so-roak ezoturik, aldi baterako lehor-tasuna aldendu dau. Belardientzat eta azi-aroa gertatzeko, ona izan da edurraren ura.

ASMO BARRIAK

Zeanuriko ekonomia, larregi, lur-gintzari lotua dago oraindikarren. Mendiko lurgintza jator bat berea. Euskalerriko mendietan lantzen dan lurgintza guztiaren antzera, ez da emankorra. Baserriak, menditxoetan sakabanaturik: Ipiñaburu, Orbe, Ar-zuaga, Uribe, etab., txikiegiak dira, aldatz gehiegi dute, igotzeko zail eta lurlantzerako zailago. Besteta-riko egitura makalez erantzita da-goz ekonomia ahulegia benetan, egun-go eguneko enoerari arpegia emo-teko. Orreagaitik, Zeanuriko qizase-me argi eta ausartienak, industria-lizatzearan ikusten dabe irteera bat. Baiña edozein eratako lantokirik ez dabe nahi, industri garbi bat, industri aberats baten ikusten dabe irteera bat, erriko ekonomiaren ego-era sendotzeko. Arrati guztiak be-har dau ori, Lemoa eta Bedia ar-turik. Onetariko lantokiak, bertako dizonen eta batez bere, Zeanuriko ikastola naqusien dabiltzanei lan-leku on bat eskeintzeko. Orain arte, Bizkaiko uri askotan lantoki ziki-ñegiak iaso doqaz papelerak, kare-beltzeko saltsarrien lanolak (Lemoa), fundizioak (lurre), etab. Ia Zeanurifarrak lortzen duten, indus-tri garbi bat, lanola emankor bat, gure Euskalerriko egiturei dagokien-ia IRM bat, elektronika arloko lan-toki bat esate baterako. Ondo eto-rriko litzake onetariko lana, garbia, txukuna, emankorra, eraginkorra.

S. LARREA

zumaia

DENETIK

Badugu Zumaian apaiz berri bat, Jose Etxeberria, izatez Pasai San-pedrokua. Zer edo zer nahi duze-nean agindu, eta ondo izan zaite-zela gure artean.

—o0o—

Martxoaren 25-an antolatu zigun Oargik jai-aldi bikaina, Aita Mari aretoan. Apeslari hauek, parte har-tu zuten; Gorka Konr, Amets tal-dea, Pantxoa eta Pello, Zumarrako triki tixarekin errematatuaz.

—o0o—

Hil honen 8-an izan zan "Zu-maia jira-bira", Indamendi taldeak antolatua. Egualdi otza izan arren, ateria zan, eta haundi eta txiki-k gozatu ederra hartu zuten. Denen artean berrehun da gehiago lagun alkartu ziran.

—o0o—

Ikastolak Larraul herrian hartua du etxe haundi bat, neska-mutil koskor, guraso eta laguntzaileek be-ren oporketa aldiak igaro ditzaten.

—o0o—

Euskal alfabetatze arloan hiru hilabetez jardun diren hiru taldeek bukatu dute aurtengo saia. O-10 agongo litzake zuetatik baten-ba-tzuk jarraitzea zuen lagun artean lan honetan. Zer edo zer argitara-tu nahi badezute, berriz, badezute tokiak asteroko honetan.

—o0o—

Igande hontan (29-an) Izango dute Zumaia umeek beren lehe-nengo Jaun artzea herriko Eleiz Nagusian. Jai haundi hau dela ta, alfabetatzen jardun dan ama ba-tek hau esan dit: "Gurasoak Le-henengo Jaunartzea zer den ta zer nola izan behar luken erakusteko ga ez gerala aitortzeko ausardirik ez, ta hor gabiltz egun hori pozgar-ri ta haundi dela haurrak jabetu ditezten, jantzi, estampa, erregalo, bazkari, argazki ta abar... eguna ondo beteta uztearren. Azala apa-in-tzen saiatzen gera, eta berak ez ahal ditu lausotu mamiaz jabetze-ko garaian?".

OLARRU

ECHABE

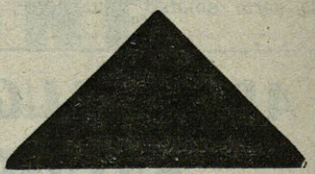
ETXABAREN
Mueble - Etxee

Fuero'en Enperantza

Urrutizkiñak: 84 10 78

84 11 24

ZARAUTZ

edaria
epela dagola?
FAGOR 'ek
oztuko
du bereala

eibar

Emen nago berriz zuekin. Alper xamarra ibili naizela uste izango dezute baina ni bezela Ebaluazio-etako ipuinean sartuta ibili ezker, aituko zenduten zer gertatu zaidan. Barka ba danori eta ea ganoraz idazten asten naizen. Nere naia, zueri astero gure erriko berriak ematea litzake-onak balira naiago gainera-ta uste det laster izango nauzuela lan ontan.

Zuentzat ba Eibarko azkenengo berriak.

ALKATE BERRIA

Antxon Iraolagoitia Orbea jauna. Aurreko Jose M.ª Etxeberria Iraolagoitia jauna bezain jator eta eibartarra izan dedila opa diogu. Euskerari eta erriari eman zion bizia ematen parrai dezala naiko genuke. Uste osoa degu ala izango dala. Aurretik ZORIONAK.

EUSKAL FOLKLOREA

S. C. R. ARRATE-n «Euskal Folklorearen» gaia artuaz Jorralaren 14ean saio txiki bat izan zan. Leengo zatian, Eibar-ko Club Deportivo-ko «KEZKA» dantzari taldeak, BANAKO, TRIKITRIXA, ZUMARRAGOKO EZPATA TXIKI, AURRESKU, AGURRA ta EAURTAKO AXURI BELTZA, erakutsi zituan.

Bigarrenean, albokari bikain bat, Kepa, Eibarko txistulari taldea, filarmonika jotzaile kementsu bat, azkoitiarra, txirulari bat, Jose Luis Perez Sarasketa, kitarrista gazte bat ta txalaparta ta mosukitarra jotzeaz bakarrik poztu ez zan Edorta-auen kondaira txiki bat azaldu bait zigan ere-izan genituen.

Oso interesgarriak izan ziran saildiaren ordu biak. Aurreko larunbatetan, gai berdinez izan ziran beste saioak baino geiago noski. Egun aietan diskak entzun ziran bakarrik ta alde aundia dago entzutetik entzun eta ikustera.

Sarrera 35 pezetza zanez, ez zegoen itxaropenik be aldeia eta bete-ta ta goia erdiz aurkitu ziran beze-la, izango ziranik. Ta gutxiago orren-beste gaztekin.

Roja Lejardi-k, aurkesle edo presentadora, bezela erin zuan ta Yon Bergaretxek Edorta-ri txalaparta jo-tzen lagundu zion.

Jainkoari eskerrak, euskeraz egin zan dana.

Asiera on bat. Ala jarrai zazue antolatzaile gazteok.

C. A. M.

Aurrezki Kutxa Municipalak, Urkusuan ta M.ª Angelan iriki ditu bes-te etxe-ordeko bi.

Antxinako Eibarko argazkiak apain-tzen dituzte orma eta leioak eta arrigarria da ikustea nola aldatu dan gure erria urte gutxitan. Muzategi zarra, Ego erreka garbia, Pipar ka-lea, Barren kalea, Elgeta kalea eta abar.

Gero barruan, eskuma aldetik bee-runtz jeisten dirazen armaila ba-tzetatik, gela batera eltzen da. Gela au, exposizio edo erakuskete-tarako ipinia dago.

Gaur egunean Eibarko margolari

ta eskultoreen lanak daude: Gar-mendia, Gcénaga, Arrizabalaga, La-rrahaga, Larrabeiti, Kareaga, Iraegi, Beorlegi, Muñoz, Mandiola...

Probintzial eta Municipalera di-rua eramatea benetan atsegingarria da. Batak bere itzaldietarako eta besteak irakusketarako dituen to-kietan, guk daramagunaren zati bat nora dioan ikusten degu. Zeozer beintzat.

Ez utzi mesedez an dauden mar-go ederrak ikusi gabe. Eibarko mar-gotzaileak merezi dute orrenbeste gure aldetik, ta ainbeste erreztas-un ematen ditu aurrezki kutzak margoak erosteko ez duala merezi ezer gabe gelditzerik.

ARRATE

Arrateko elizako sapaia bukatu dute. Oso ederra gelditzen arida eta ze epeltasun eta girotxo ederra egiten duan barruan! Ez da leengo Groenlandia.

Noizko izango ote da bukatuta? Pedro apaiz jaunak asmo eder as-ko ditu eta eibartar guztion eskue-tan dago asmo auek egia biurtzea. Izan gaitezen oso esku zabalak.

KRUZETATAR ODILE

beasain

LANTOKI BERRIA

Azken bolada honetako berriak diotenez, lantegi berri bat sortzera doa Goierriin. Aretxabaletako CO-PRICI SCI kopratibak, Goierriko lurretan txerturen bat egitea era-baki du. Lurrak ikusten herriz-he-rri ihardun ondoren, Ordizia-Ara-ma mugako lurretan eraikitzea era-baki omen dute. Hasteko 14 bat hilabeteko epea behar omen dute a denboraldi horretan, 130-140 bat langile hartuko omen dute. Ho-rietatik 100 bat, neskak izanen omen dira. Hileko 20 bat edo har-tzen joango omen dira haseran eta berauen prestaketa Aretxabaletan bertan egingo omen da ahalik eta Goierriko lantegia eraiki eta pres-tatzen ez den arte. Beasain eta Or-diziako Lankideen Auzo-Aurrezki Ontzian izenak eman ditzakete la-neratu nahi luketenez. Bazkide be-zala sartuko direnez gero, (lanera-ko aukeratzeko laguntzenak), 85.400-na peseta jarri beharko omen ditu ba-koitzak. Hala ere ez estutu langile berriok! COPRECI, 24 hilabetetan 3-na mila peseta irabazten denetik kenduaz osatzeko erraztasuna es-kaintzen omen du. Bestalde berri-z, Aurrezki Kutzak kasu honetan, 60 hilabeteko epea eskaintzen omen du hileko 1.500 peseta kenduaz. Ira-bazitik zerbait uzte hori beti ere latza den arren, zerbaitetan esku izateko denekan ere... tira, gaitzerdi.

Irabazari buruz ere, mintzo uga-ri entzuten da. Haseran eta behe-ko mailarentzat (1,05 koefizientea hileko 7.700 pesetaz goitik izanen direla diote. Itxura denez, lantoki honen zeregina, gaurko zenbait tra-mankuluk daramatzin tresna ttipi ta bitxiak ugari-ugari egitea da. Ho-rregatik behar dute hain zuzen ere nesken eskulana eta betiko legea jarraituz edo prestatuta dagoen jendea bilduaz, zenbait gizonezko

berorien zuzendaritzarako. Urte gu-ttiren barruan eta Goierriki eragi-leak eta egileak sortuko dituela au-rrean izanik, 1.000 bat langile izan-go dituela adierazi dute, baina be-ti ere, %ko 70-80 lat andrazko eta %ko 20-30 gizonezko izanik.

Baita ere, nahiz eta orain Aretxabaletakoaren peko edo egon, in-daritzen den arte, gerora ere bu-ruaren jabe zeharo izanik, bere gi-sara irauteko eta aurrera jotzeko norasunarekin izango dela diote. Denbora izango da lekuko noski...

Bestalde ekintza honekin, zerbait baino gehixeago arinduko da he-mengo lantegi falta, neskei turuz-koa batipat. Orain arte gehiegi zi-hoazen Goierriki neskame Donos-tiara. Garaia du hemengo umeak (neskak bereziki) bertan ogia ja-tea lortzeko Beraz, alde honetatik, mesede handia du Goierriki eta be-rori lortzen saiatu diren guztiei es-kertzekoa da egin dutena. Hala ere, ezin gintzeko luzarorako beroni be-gira gera. Lantegi gehiago eta ba-tez ere beste molde batekoak behar ditugu eta orain hasera ematen duen honek lagunduko ahal du Goierriko industria iraultzeko eta etorkizunari begira behar dugun mailan itsasteko.

LANKIDEEN AUZO-AURREZKI ONTZIAREN ESKUALDEKO BATZARRA

Apirilaren 14eko arratsaldeko 4etan eta Usurue zinean ospatu zen, lehen aipaturiko Batzarra. Es-kualdeko batzar honetan. Goierri-ko jendea zen bereziki eta guztita-ra 800 bat diru-aurreratzaile edo bildu ziren. LANKIDEEN ONTZI aldetik, Gorroñogoitia jauna zen mahaipuruko eta bere inguruan, Lasa eta Arana jaun kontseilariak Beasain eta Ordiziako tegietan di-ren Zuzendariekin. Gorroñogoitia jaunak egin zuen sarrera Elkartea-ren izenean. Lehenik españolez eta euskeraz gero (laburtxoago). Eta berak adierazi zigunez, lau zati izan zituen batzarra: Ontziaren Jekiera eta Helburuak (Lasa jau-nak españolez adierazia), joan den 1972 urteko kontuen berri (Arana jaunak españolez adierazia), galde-erantzunak eta azkenik ARABA taldearen saioa denon alaiagarri.

Lehen zatia oso sakon eta ego-ki azaldu zuen gure herritar Joan-ito Lasak. Egindako lanen labur-pen bat eman ondoren, heuren kez-kak azaldu zituen direla zabalkun-de eta hedamen aldetik eta zer esanik ez teknika berrien aldetik. Arrasaten egin dena beste ballara-tara zabaltzea zela helburua azal-du zuen. Baina beti ere LANKI-DEEN ONTZIAK helburutzat zue-na ahazteke, hots, norbere aberas-tasuna ez baina gizartearena bila-tzeko gizonak behar zirela adiera-ziaz. Horren baitan gaur 10.000-tik gora zirela esan zuen kooperatibetan lanean dihardutenak eta horrela jarraituz gero, Gipuzkoako 5 lan-gileetatik 1 kooperatibetan ibiliko zela hemendik bost bat urtera. Egun-go salmenta 10 mila milloitik go-rakoa zela agertu zuen eta horien %ko 13 atzerrian lortua. Une ho-netarako arazoetariko bat orain-daino atzerriko asmatenekin baliat-u ordez, bertan asmatzen hastea zela esan zuen. Horretarako noski dirua ez-eziki behar zirela eta hauek lehen mailako eskolak eskatzen zi-tuztela. Beste alor batzutako kez-kak ere agertu zituen, hots, herrie-rako serbitzuak osatzeko kooperati-bak sortzea. Etxe-bizitzak eraiki-tzeko (ez gaurko moduan noski), Eskolak eta abar... Beti ere garbi utzi zuen kooperatiba esatean ez dela industria bakarrik adierazten, era askotakoak baizik. Hala-nola janari dendak, arrantzaileenak, ne-kazariak eta bizitzak dituen es-kabidei erantzuteko behar diren edozein alorretakoak alegia. Egun ez daudela denak antolatuta baina asmo faltarik ere ez dagoela bal-din eta horretara osoro emango di-ren gizonak sortzen badira.

Une batetan, bertan sortzea zi-hoan kooperatiba berriari begira (eta bere hazkundera) zera esan zuen, hots, berak ballara ezagu-tzen zuenez eta nahaste-borraste batean zebillenez, «hori ez da one-na» esango zutenak ere sortuko zi-rela laister asko, baina «onena» ez zela jakinaren gainean ere, ho-beagorik sortzeke patxaran egotea zela gaitzik handiena eta gaurko zenbait joerak hori nabarmentzen zuela. Benetan onena bilatzen mur-giltzeko gonbidatu zuen ikasi jen-de guztia eta berdin ikasledia. Eta azkenik, Ingalaterrako albistari ba-tetan Gipuzkoako kooperatiba mu-

zati bat irakurri zuen. Bertan Sar-gimenduari buruz agertu denaren talde Europari eredu gisa jartzen zitzaien hemen egina, lanaren de-mokratizatzeko. Berak esan zuenez, harrotzeko ez izanarren, egia zer den ikusteko serbi dezala Oso txalotua izan zen bere iharduna.

Ondoren 1972 urteko kontuen be-rri eman zuen Arana jaunak. Ho-na zentait dato: diruaren mugi-mendu osoa 9.727 milloi, irabaziak 232 milloi, diru-aurreratzaileek ja-rria 6.355 milloi. Irabazien bana-keta: %ko 45 gordeak, %ko 41,2 banatuak, %ko 8,7 Bazkide-langi-leei banatuak eta %ko 5 gizarte-ko ekintzetara emanak. Diru aurre-ratzaileei diruak eman dien inte-resa %ko 4 izan da eta sariak sarturik ONTZIA-ri %ko 4,25-eko lintera jo dio. Aurten aurreratua %ko 34,48 izan da (Bankuak adi-bidez %ko 25 inguru). Libretak %ko 16,98 igo dira eta egun 126.929 dira. Langile-bazkideak %ko 37,77 igo dira eta egun 38.575 dira. Bi kooperatiba berri sortu dira eta egun 57 dira. Lantokiak 10.055 dira eta 7,75-eko igoera ukan dute. Sal-menta %ko 25,9 ugartu da eta 10.282 milloi peseta harrapatu di-tu. Horietatik atzerria salduak 1.343 milloirenak dira eta %ko 26,6 ugartu dira aurreko urtetik. Hauek eta beste zenbait zenbaki eman zi-gun Arana jaunak. Argi eta garbi. Txalotu zen bere iharduna.

Galde-erantzunei garaia heltzean, lehenik interesei buruzko argitze bat eskatu zuen batzarkide batek (españolez). Berehala argitu zion Gorroñogoitia jaunak. Ondoren, euskaldun batek, galdera bikaina egin zion, hots, dirutan gordeta zeu-denak ugartitxo ez ote ziren gaur-ko gure egoera bati begira eta au-rreraperan eskatzen eraginarentzat beraien kopurua 1.200 milloi zenez. Bide batez, beronen zergatia zer-tan ote zetzan, diru hori sartzeko hainbat gizon talentudun falta, ala «bertan gozo» egiteko joera, ala teknikan asmatu ezina ala...

Gorroñogoitia jaunak honelatsu erantzun zuen (españolez denak uler zezaten): Alegia 900 milloi «Banco de España»-k behartzen zi-tuela diru-aurreratzaileentzat edo... dirutan prest edukitzea. Hori tekni-koki ikusita ere arrazoizkoa zela. Hortik gorakoak une honetan be-harbada talentudun eta ekintzaile faltaz ere bazeudela mugitzeke eta bestalde lanean ziharduten zenbait kooperatiba ere finkatzen gehiago ari zirela beharbada zabaltzen bai-no. Erantzun hau zabala izan zen noski eta funtsean adierazia esa-tera etorri.

Beste galderarik ezean, diru-gi-zonek agurtu gintuen eta ARABA taldea izan zen gurekin. Talde ja-torra eta oso iaioa. Guk ulertzen dugun mailan, abeslari on-onak di-tuela esan genezake eta tresna-jo-tzaileak ere bai. Edozein jaiadita-rako talde atsegina. Abesti poli-tak eskaini zizkiguten; estilo han-diz abestuak eta bukaeran beren AMETS abestia oso txalotua izan zen. Zorionak bada Arabatarrei Goierriko zenbait jenderi eman zioten irakaspenagatik.

Bukatzeo, Euskalerrian beti ger-ta ohi zaiguna agertu nahi dut. Denekikoa egin nahian geure bu-ruokikoa ez dugula egiten alegia. Badakit zenbait jende euskerarik ez dakiela, baita horrelako gaiak euskeraz erabiltzen gehiegi ohituak ez gaudela eta jendeari berri ema-tea dela garrantzizko. Baina hala ere aurreko batetan Larresoro ia-ioak zionez gertatzen zaigu eta hau oso gogorra da. Zeharo bat nator Larresorok zenbakiz frogatzen zue-narekin. Beraz jaunak, formularen bat bilatu beharra dukegu horre-lako batzarretan lehen aipaturiko baldintzak beterik eta luzeegi joan gabe (dena bi hizkuntzetan egitea ezin jasana da) euskaldunok eta bereziki Euskara, galera gerta ez gaitzen. Bestela geurok ari gara Euskara gure bizitzan bete behar duen lekutik aldentzen eta gai sa-konetarako baliorik eza frogatzen. Puntu hau ongi aztertut eta era-baki zehatz bat hartu beharrean aurkitzen gara noski

ataun

SAN GREGORIOKO LIBURUTEGIA

San Gregorioko liburutegian li-buruxa bat hartu nahiz utzi behar duenak, ordu haueta du aukera egi-teko: hots larunbat ilunabarretan 8 etatik 9 etara, igande eguardi-tan 11 1/2 etatik 1 era eta arratsaldetan 4 etatik 6 etara.

Beldur naiz ordea, irakurleak ez ote duen agindutako egun eta or-du hoietan liburutegia zabalik aur-kituko. Zeren eta halaxe agindu arren ez da beti-beti zabalik ego-ten. Herria errespetatzea hori non-bait! Ja!

«KILI-KILI»

Kuaderno horietaz, zertxobait ida-tzia naiz Bizkaiko «Anaitasuna» al-dizkarian; Kili-Kili berari zuzendu-riko eskutitz-iriki ttipi bat argitara emanaz. Retolaza adiskide jatorrak berehala erantzun zidan, Kili-Kili era horretan zergatik idazten den, geroruntz dituen asmoak etab., as-ki garbi eta gizonki agertuaz. «Agur»-eko Piper Ziri ere, ez ze-goien lasa ene idazki xelege hari puntada urri bat bota gabe non-bait! (Agur, 1972-V-13).

Bainan horrelako gauzak esaten ez dezadan horrenbeste denbora gal; ez bait dute pena merezi.

«Kili-Kili» kuadernoak, ene ustez, ongarri dituzte —eta ditugu— ikas-toletan ez dabilzan eta dabilzan haurrak. Euskara ez ezik, euskal geografia, euskal historia, ta eus-kaldunok jakin beharrezko ditugun beste aunitz gai erabiltzen da kua-derno horietan.

«Eta bide onetik doala deritzat, nahiz eta aurrerago jotzea (hizkun-tza aldetik batipat) atseginago izan neri. Bestalde, jakin dudanez, he-men Ataunen 150 bat kuaderno banatzen dira zenbaki bakoitzeko. Dakusazuten bezala, korrejtzeo lan handia. Bai horixe!

Zaila ote laguntzaile taldetxo bat sortzea?

DIBERSIOA DELA TA...

Gaurregun hain modan dugun hitza: dibersioa! Eta egia esan, arras garrantzitsua eta beharrez-koa.

Haurrak —zaharrak bezala— be-har dute zenbait dibertitzeko. Zer eta nola eratu, ordea?

San Martin hauzoan, zenbait txapelketa eratu omen dira. Esate ba-terako, pelotakoa, «foot-ball» -ekoa, haurraren jakintza erakusten digun galderaz hornituriko lehiaketa, eta abar. Ekintza bikainak, benetan! Azkenik aipaturiko txapelketaren mamia, ez dakit zelan desarroila-tua egonen den. Herrikoitasunez moldaturiko galderak izanen al di-ra txapelketako hornitzaile...!

«Foot-ball» -eko partidut bat, la-runbatero jokatzen omen da; pelo-takoa, berri-z, igande goizetan; «brile» -koak ere, igande goizetan. «Filmak», bi igandez behin (eta negu garaiean, bakarrik) botatzen omen dira; haurraren jakintza zen-bait alorretan erakusten ditugenen, igande arratsaldetan, eta musika euskalduna ere bai. Dakusazuten beala, jaialdi nahi-ko bikainak eskaintzen zaizkie San Martin hauzoan jaiero haurreri. Ho-ri eratzin dabilzanak, ez dira as-ko. Dena den, ondotox konturatu dira dibersio jatorraren krisiaz; eta hori, ez ote nahiko gauza positi-boa?

Beste gabe eratzaileok, segi he-zazute aurrera bide horretatik; ta beti, euskaldunak garela (behar du-gula izan behintzat, bai) ahaztu gabe!

MURUMENDI

TRIKUARRIETA

MADRILEN ESTUDIATZEN ARI BAZERA

Madrilgo familia batek unibersitario euskal neska bat nahiko luke arratsaldetan aur zaintze eta beste zereginetan lagun dezaien. Kondizioak oso interesgarriak dira eta giroa atsegina.

Ontaz norbait zaleturik balego idatzi beza Zeruko Argiara.

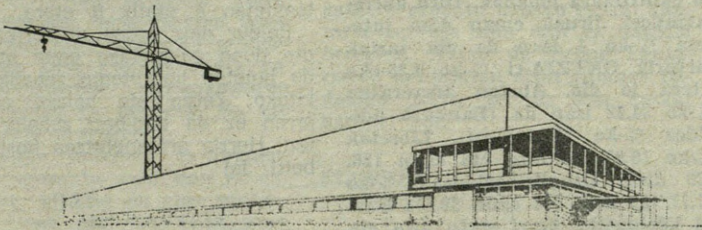
BEASAINGO “USURBE”

Nobela laburraren lehen sariketa

1. Elkarre honek, Nobela laburraren lehen sariketa moldatzen du, hono-ko oinarri hauekin:
2. Sariketa honetan, Euskal erresuma guztietakoak parte har dezakete.
3. Saria, 25.000 pesetakoa izanen da, bakarra eta ezin banatua. Epai-mahaiari hala baderitza saria ez ematea erabaki dezake.
4. Idatz-arauak, Euskaltzaindiak Arantzazun eta harrezkeroz jarritakoak izanen dira.
5. Gaia, idazle bakoitzak aukera dezake. Lanak, 15 orrialde izanen ditu gutxi-ten eta 30 gehienez, folio DIN-A4 neurrian eta bi lerroz bat idatzirik.
6. Sariketa honetan esku hartu nahi dutenek, Ekainaren lahen egune-ra-ko zuzendu behar dituzte beren lanak (hiru kopia) zuzenbide hone-tara: JAKINTZA ASTEA 13-garren apartadua, BEASAIN.
7. Epai-mahai bere egunean izendatua izanen da eta bere erabakiak erabatekoak izanen dira.
8. Elkarre honek bere gain hartzen du lan sarituaren argitaratzea.

LAZKAO

PINGON COMEVASA

Sempere

Urrutizkiña: 89 17 22-3-4

— LAZKAO —

Iñioz etxe bizitza baten beharrea bazera, etxe aunitz alaiak, atari aurre lasaiak, herriko muñ-muñean. Galdetu:

ASCENSIO EIZAGUIRRE-taz

ASCENSIO EIZAGUIRRE-taz

Elosegi, 82

Urrutizkiña: 89 16 94

— LAZKAO —

Estoka - Lanak Guzitarikoak

(TORNU - LANAK)
50'EKO BURNI-AGATARAINOKOAK TORNO-REVOLVER
EGITEKOAK

LAZKANO

MAKINADUN - LANTEGIAK
DIN-eredutan berebizikoak

Carret, Navarra, 10

Urrutizkiña: 89 18 69

— LAZKAO —

BAR RIOJANO

ERRIOXA'KO ARDOTAN ETA OGI-ARTEKOTAN BEREZIA

Urrutizkiña: 89 14 09

— LAZKAO —

ARAKAMA-ARATEGIA

Elosegi, 25

S. Prudentzio

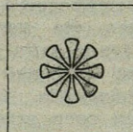
S. Ignazio

Urrutizkiña: 89 17 20

— LAZKAO —

Albisu'tar A.

SUTEGIA

Urrutizkiña: 89 12 37

— LAZKAO —

MAKINANDU-AROSTEGIA

Irizar'tar Ignazio

Tresnak eta etxegintza

Elosegi Kalea

Urrutizkiña: 89 11 79

— LAZKAO —

DORRAU BARRA

Ardoa askoka ta gutxika salgai
Ogi-artekoak, kapeak eta edariak

Elosegi, 10

Urrutizkiña: 89 14 04

— LAZKAO —

bar KARMEN

BAR KARMEN

APARTEKO TXULETA ERREAK - JATORDUAK

Elosegi, 12

Urrutizkiña: 89 10 43

— LAZKAO —

azkar

s. a.

ERAMAN - ERAKARRIAK

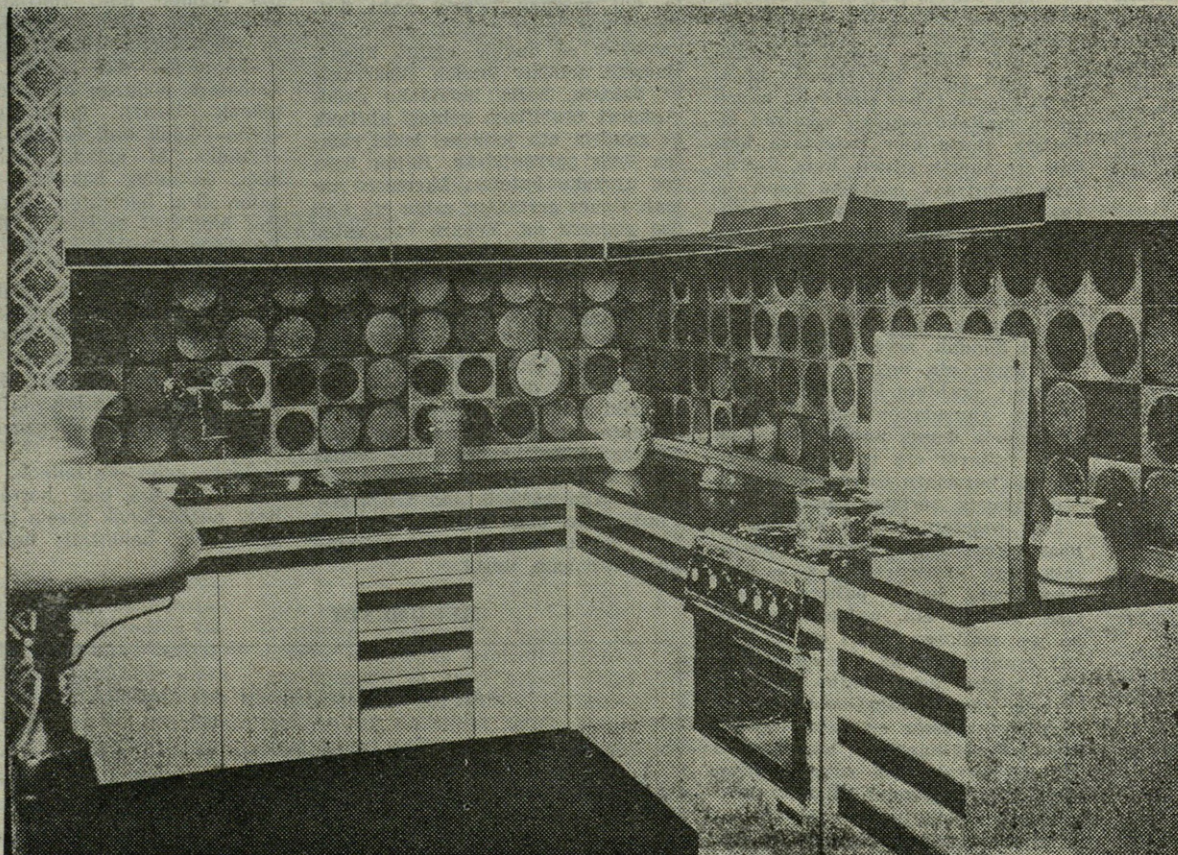
Zuzeneko serbitsuak: Barcelona, Valencia, Zaragoza, Madrid,
Sevilla, Asturias, Lugo, La Coruña, Orense eta Vigo-ra.

EGINKORRA — ARDURATSUA — GARANTIDUNA

Zuzenbide jenerala: Sempere, 6

Urrutizkiña: 89 16 41

— LAZKAO —

YANY

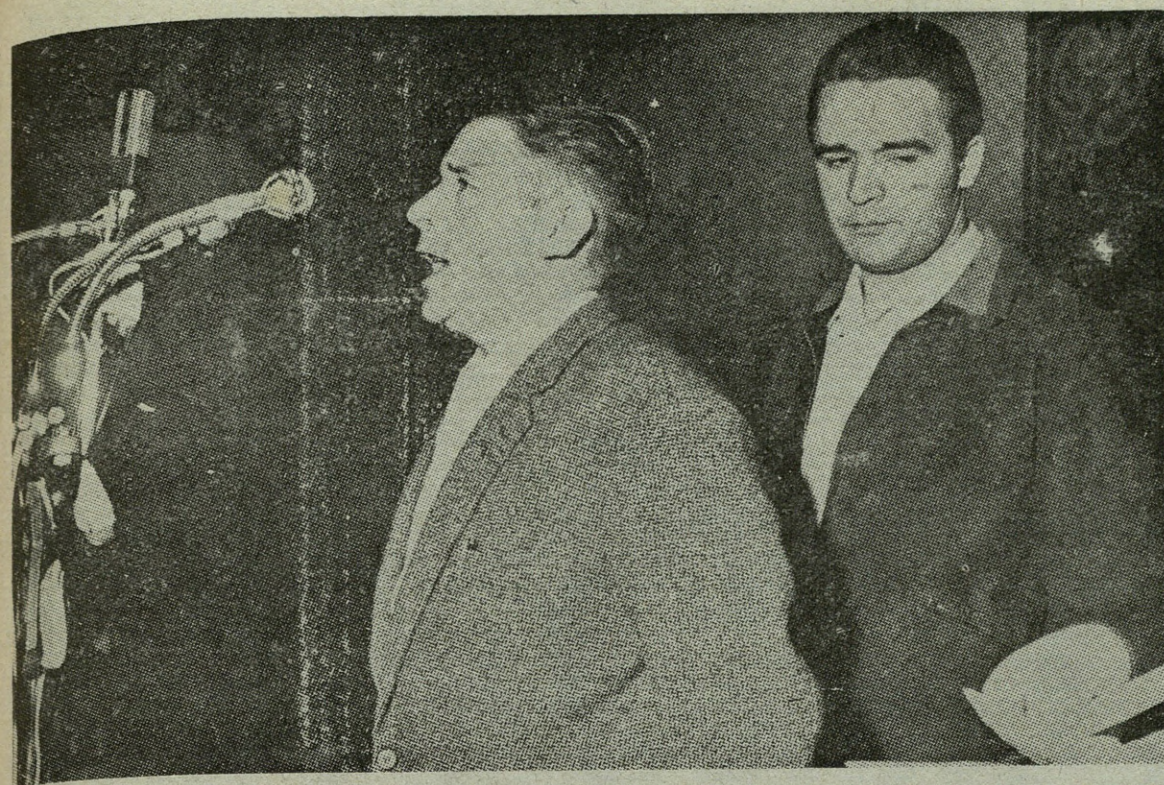
SUKALDEKO MUEBLEAK

EDERRAK BEZAIN EGOKIAK

FELIX ETXABE, S. L.

Urrutizkiña: 891754

ZALDIBIA (Guip.)

Lazkao-Txiki eta Lopategi

Jose Migel Iztueta, “Lazkao-Txiki”

“Erria dut gogoan, bertsotan...”

Isilik arkitzen da txori abeslaria, isilik, alabeharrez, «Lazkao-Txiki» bertsolaria. Euskalerrian zehar ainbeste saio eta bertso eskaini dizkigun Jose Migel gure artean dugu. Era guztitako gaiak erabili izan dituen bertsolaria: bai alaiak, baita egoki asko ilunak ere. Amaika txalo jaso duen bertsolaria dugu Lazkao-Txiki. Ezagutzen ez duen euskaldun ikez badago ere, entzun dezaiozun berak zer dioten:

Enaiz mutil aundiya ta
ezta're lizuna,
Txiki xamarra baiñan
ez oso illuna,
gixen xamarra eta
gañera leguna,
orain falta zaitana
neguan laguna.

Bertso hauxe eskaini zigun 1965 garren urtean Urteberri egunez egin zen txapelketa hartan. Uztapideren ondoren, bigarren gelditu zitzaigun Lazkao-Txiki.

—Bertsolariak nun nahi arrera ona izan du, jendeak ezin obeto erantzun du, eta hori da bertsolarientzat pozgarriena. Entzulea arretaz eta adi-adi egon ohi denean, bertsolariak orduan abesten du gustoen.

—Gazte zaitugu Jose Migel, baiñan aspaldikoa ere bai bertsolari bezala.

—Amabost urte nituelarik asi nintzan bertsoak botatzen. Gogoz entzuten nituen bertsoak, eta zaleturik egoten nintzan bertsolarien saioak entzuteko. Poliki poliki nere baitan bertsoak botatzeko gogoa ere piztu zitzaidan eta horrelaxe asi nintzan.

—Lehenengo saioaz oroitzen al zera?

—La ogeitamar urte dira Saiburu eta Basarri bertsolariekin batera Lazkao plazaratu nintzala. Jendaurrean lehenago, antzerki jaialdiren batean agertua nintzan, baiñan aipatu dizuten hori izan zan lehenengoa. Geroztik, bildurra alde batera utziaz, erriz-erri amaika saio egin izan ditut.

—Bertsolaria berez behar al da? Jardunaren jardunaz ez al da bertsolari izatera iristen?

—Bertsolariak doiaia eta sena berez behar ditu, ez da nolanihi eskura edo lortu ditekene zerbait. Hortaz gain, nor bera saiatzea, lantzea onurakorra izango da ezparririk gabe. Baiña berezkorik ez bada, gaitortzeko guztiak alperrikakoak izango dira.

—Lehengoa ala oraingoak, zeintzuk dira bertsolari oboak?

—Bertsolari on ugari eman du Euskalerriak, eta zailla da galdetu didazunari erantzutea. Lehenago era batera abesten zan, entzuleak eta giroa gaurkoak ez bezelakoak ziran, bertsolari bikainik bazegoen.

—Atseginen zaizkizun bertsolariak?

—Pello Mari Otaño, Udarregi, Xenpelar, Gaztelu eta beste asko oso gogozkoak ditut. Baiñan Juan Ruiz Zapiarainen bertsoak, Genovevarenek batez ere, gaurregun ain ezagunak ez badira ere, oso oso onak dituzu.

—Bertsolaritzaren etorkizuna, nola ikusten duzu?

—Orain bertostan ari geran gehienak lagun artean sortutako bertsolariak gera. Gaurko giroak, bizikerak kuadrillak ahaldu ditu, ez dugu ainbesterañoko arremarik eta lagun artean ia ez da bertsorik entzuten. Kale giroan, bestalde, bertsolaririk nekez sortuko da, erdal giroa nagusitzen ari zaigulako. Bertsolariak, berriz, euskaldun osoa, erabateko euskalduna behar du bertsoak tajutuko baditu. Sariaketa eta txapelketak onurakorrak dituzu, baiñan ez da nobikoa. Baserri giroan lan gehiago egin behar litzake.

—Zer eginik badago beraz.

—Euskera jo duen pipiak bertsolaritza ere gogor jo du. Gaztetxoek ez dute bertso zaletasunik, beste musika eta ritmoak daduzkate gogoan. Etorkizuna iluna dakusat luzarora.

—Musika aipatu duzunez, Jose Miguel, bertsoen doinuak zeuek asmatzen al dituzue?

—Ez, gehienak ikasiak ditugu. Bakoitzak, bere nortasunez abesten du, baiñan lehengo doñuei jarraiki. Doñu berri gutxi sortzen da.

—Zeintzuk dira gogozkoen dituzun gaiak?

—Amaika izkirimiri kantatu izan dut bertsotan, jendea irripar eta par-argara sortarazi ere bai, behin baiño gehiagotan. Bertsolariak gai desberdin asko erabiltzen ditu. Nik,

nerez, gai ilunak eta gertaera garrantzak ditut gogozkoenak.

—Zure kezkarik nagusia?

—Erriari abesten diot eta erria dut gogoan bertsotan. Zoritarrez, gure erri giro ontan gure arteko batasunik eza da gehien sumintzen eta samintzen nauena. Erdal eragina sumatzen da edonon, eta euskera bera arriskuapean ikusten dut alderdi ontatik. Idazleengan ere, erdal esaldiak, joskera eta erdal itzak gehiegi nabarmenduz doaz. Ez dakit, etxeko aurra il eta sasikoa etxeratzen ez ote geran ari.

Lazkao-Txiki kezkatu ikusten dugu, nahigabetua, etorkizuna ilun ikusten duelarik. Berak badu euskal kontzientziatik eta ez nolana-hikoa, gañera.

Baserrietatik sortu izan dira bertsolariak, baiñan baserria ezinean aurkitzen da. Ara Lazkao-Txiki utschik zegoen baserri bati ipinitako bertsoak:

O, baserritxo, artuko dezu biotz barrenetikan min eskerrak mirik ez dezu eta ezin dezu gaur itzezin; zenbait fameli azi dezu Jainkuak bakarrik jakin, orain bakarrik uzten zaituzte ondolik danak aldegin.

Zuk eman dezu ainbat aurtxoren babesa eta epela, ikusten zaitut gaur egunean eskerrak gabe zaudela; bertsolaria minberatzen da zu ikustian onela, gaur baserri au ikusten det nik gure euskera bezela.

Agur Jose Migel, agur Lazkao jai egun hauetan. Euskera eta baserria, zer esanik ez Euskalerria, egoera obean ezagutzeko zoria izan dezagula.

LAZKAO

Lazkaoko jaiak (1973ko San Prudentzio)

Jaiak. Bada esaera bat, dioena: “Esaidazu norekin zabiltzan, eta esanen dizut nor zaren”. Gizabanako usaiko mundu-ikuskerazko esanera hori honela aldatuko nuke: “Esaidazu zelako jaiak dituzuen, eta esanen dizut zein herri zartzen”.

Hona, bada. Lazkaok ere baditu, udaberri hasiera honetan, “bere jaiak. Bereak balira, gaitz erdi.

Jai horien antolaketa, aurtan, Lazkaon, hiru mailatakoa dela esanen nuke.

a) Ofizial mailakoa. Udaletxeak ipiniak. Tiobiboak eta beste; ponpoxoak fatla ezinak maila horretan.

Eman ditzagun ere sail honetan, berez herriko indar biziek eraginak direlarik, Udaletxearen babespean antolatutako direnak: hilaren 27an Easo Abesbatza (oraino hitzemangabea); 28an, txirrindu-karrera eta pilota; 29an Goiherri Taldearen dantzak: “Luzaideko (Valcarlos) dantza”, “Mutli dantza” eta “Jaurrietako dantza” (hirurak nafarrak); “Aurreku”, “Ezpata dantza” eta “San Joan dantza” (gipuzkoarrak); “Banakoa”, “Bostnako” eta “Kutxa dantza” (bizkaitarrak); eta hilaren 30an, Haurraren eguna.

b) Herriko indar bizitariko jaiak. Aurreko mailan aipaturikoez gainera, honako hauek:

—II. Marrazki Lehiaketa. Guraso Elkartek antolatua, eta Aurrezki Kutxa Munizipalak diruz babestua. Lehiaketa honetan, 600 haurrek hartu dute parte. Ez da gaizki kopuruz.

—Idazketa Lehiaketa. Aurtan lehenbizikoz antolatua. Aurrezki Kutxa Probintzialak diruz babestua.

Bi lehiaketa hauen sariak, Haurraren egunean, hots, hilaren 30an banatuko dira.

—Tonbola ere eratzen ari dira, buru-belarri. Sosen batzuk herriko behar nagusienetarako ateratzekotan. Entzuna dugu, indibidual mailako karitatea gaintuaz —baina baztertu gabe— sozial mailakoa duela helburu tonbolaren irabazpidean. Inondik ere, herriko Ikastolarekiko laguntza ez da txikiena izanen helburu horretan.

—Guztion ezaguna den Bordaxuri ere ez bide da alferretan edukitzekoa. Mementorako, herriko tabernatarik kanpo toki baretsuagoren beharren direnentzat edantoki polita izanen da herriko jaialdi hauetan. Hortatiko irabazpidea ere, herriko premia nagusienetarako izanen da. Jende asko bide da lan hori aurrera eramateko konprometitua.

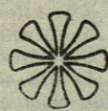
Opa izatekoa da, Bordaxuri-ren egiteko hori ez dela amaituko eta mugatuko jai denbora honetara. Aspaldion hain baliagarri izan den batzartokia, bertako Juntak eskuartearen darabilkien erakunde berriaren asmoaz baliagarriago izango delako uste osoa dugu.

d) Jai-antolaketa hiru garren mailari zer izen eman ez dakidala egon naiz, eta nago. LAMINZULO agian?

Entzuna dut —segurtatua ez bada ere—, badabiltzala “night-club”, “boite” edo antzeko zerbait antolatu nahian jai alditarako. Murumendiko MARI-kumeak noski. Ez dago begira Bordeleko sorgin-epailari Lancre jauna! 17. mendearen hasieran Lapurdin 600dik gora “sorgin” erre erazi zituen!

METAL-ITTURRI

«URBASA» METALURJIKO LANTEGIAK

MARIANO GALARZA

«GUREA»

Industri eta etxerako burni-gaiak

S. Magdalena Kooperatiba, 4

— LAZKAO —

IRAMENDI-LANTEGIAK

Metalezko zafila ta ereduak - Moldegintza

Urrutizkifia: 89 18 47

— LAZKAO —

Ageriko karta

Herritik kanpo zaren Lazkaotar horri.
1930ko apirilaren 14ean.

Agur, herritar hori!

Nondik nora ene karta hau?

Hona. Buruak emanda. Hobeto esan, bihotzak eta buruak. Herriko festak, eta herriko seme hori, herriko alaba hori kanpoan! Atzerrian? Ez dakit zergatik. Pentsatzen dut gutxi gora-behera.

Behar bada, jai aukera «bikainagorik» baduzu aurrera. Ez dakit. Norberak du bere berri. Edo ez du. Ez diot inori haririk bota nahi. Halere, pentsatzen dut, zuztarrik gabeko arbola haizearen jostailu ohi dela. Ikusi ere, hala dakust: jende asko da Lazkaon bertan, kanpotik etorria, oraino bertan zuztarrik bota gabea, eta bere jaioteritik etena, eta haizearen jostailu dena. Horregatik doakizu ene agurra: ez zinduket haizearen jostailu ikusi nahi. Horra.

Behar bada, zure lan egin beharrak eraman zaitu hortik eurrera. Lan gogorra. Etengabea. Arnasa ere hartzen uzten ez dizuna. Festarako bertarik ez duzularik. Bestean festa hotsak minik emango ez dizulako us-tetan, bainik zure zoria aldatzera eragingo dizulakoan, Lazkaoko herriko jaien berri ematea natorkizu. Hora.

Behar bada, ikasi beharrak eraman zaitu hortik aurrera. Agian, Euskal Herritik kanpora. Hori ere badugu, bada: gure ikasketak egitekotan, kanpora, atzerriara, joan beharra. Ez dakit. Baina, uste dut, berriro honerako asmotan zarela; honerako asmotan ari zarela lanean zure ikasketetan. Bestela ere gerta daiteke: edo zu bezalako karreradun batek bizibide errazagoa izanen lukeelako hortik aurrera, edo hemen lanbide-rik aurkitu ezinak (hori ere sumatzen ari bait gara inguruan aspaldion) eragiten dizulako. Jakizu. Zure herria zure premian duzu, zure zai. Hori nuen zuri esatekoa jai egunotan. Horra.

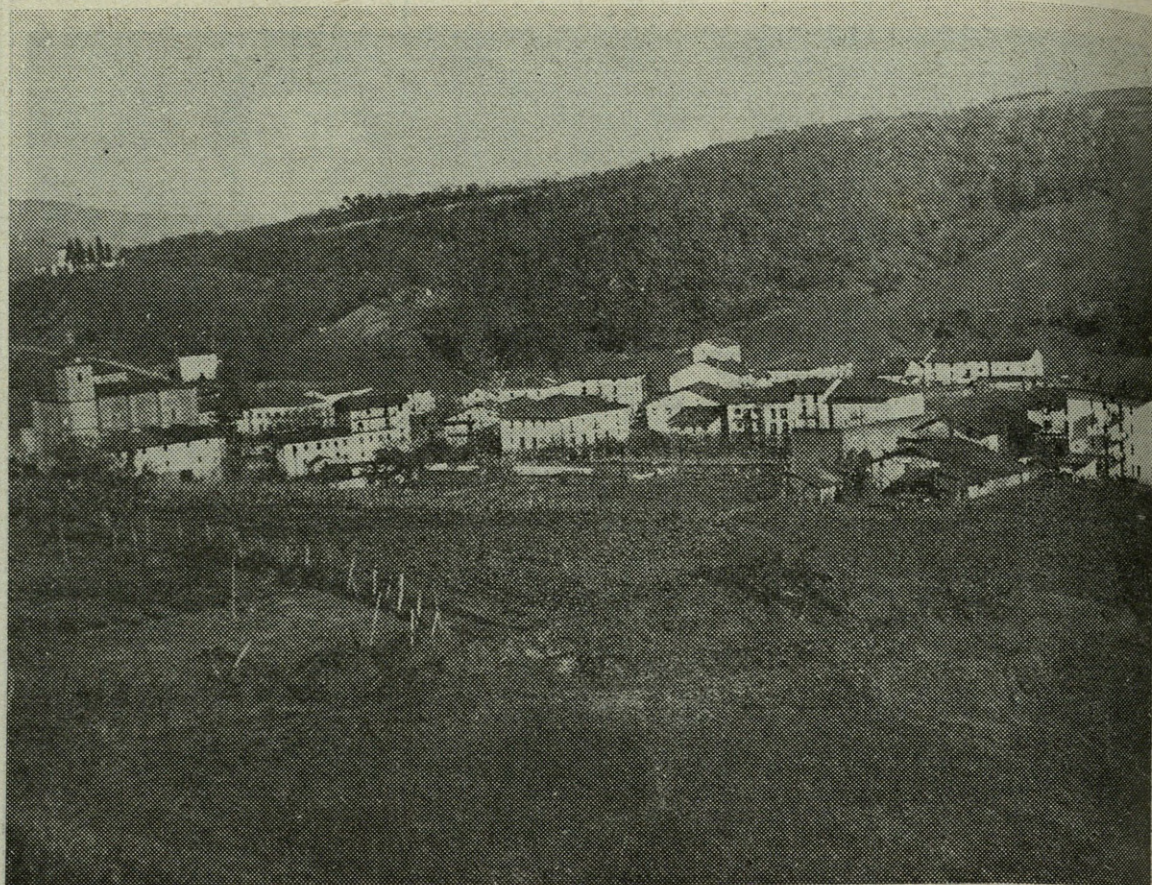
Behar bada, zure herrian lehiatsu eta gogor lanean ari zinen, eta eraman egin zinduten hortik aurrera, eta lanik ez egiteko moduan ipini. Inolaz ere, gogorra eta latza izan behar du zure zoriak. Ez natorkizu kontsolamendutan. Alferrik litzake. Zuk utziriko zuloak zulo darrai. Halere, lepoa mozturiko zuhaitzari kimu ugari ateratzen ari zaio hondotik. Ez zaitugu espero herriko jaietan. Herriko jaiok, haatik, bizi eraziko digute, bai, zure lanik eta zure lanaren fruturik. Horra.

Behar bada, amorrazioak galazten ditu herriko jaiotara etortzea. Etsirik zaude. Lur jota. Zure herria lardaxaturik dakusazu. Banaturik. Ezer ez da egiten. Ez dakit beste zenbat gauza beltz dakusazu. Gauza bakarra esango dizut: zure betaurrekoen kristal beltzaz aldatu beharrean zara. Argiak jatzeko. Egia da. Lazkao asko aldatu da! Nonahi etxe piloak. Ez oso ongi antolatua, beti. Baina, non ez horrelakorik? Goitik behera egiten diren gauzetan, gehienetan da horrelakorik. Halere, arazo horretan ere bada ahaletik eginda. Etxe multzo apainik, etxe inguru politiki ere bada; behetiko eraginez taxutuak. Lazkao asko aldatu da! Industria erruz zabaldu eta ugaritu da. Hori ez da harripide nahitaez. Beharko litzakeena, nolako industria den ikusi. Besterik ezean, alabaina, industria horiek etxean gelditzea ez da alderdi koxkorra. Gainera, bada jende kezkatuak nolakotasunari buruz dakizun bezala, ezin pentsatu da, Lazkao mailako industria hertsia moldatzerik. Baina, Goiherri mailako industria aurrerakoa asmotan hartua bazen. Asmo hori, lehen asmo bezala burutuko ez bada ere, ez da hutsean geldituko. Hain zuzen, hor dugu laster Ordizian prezisioko lanbide egokia, Goiherri mailakoa izanen dena. Lazkao asko aldatu da! Umetza izugarria. Eskolak leporaino. Nola-halakoak. Haatik, ia 300 haur biltzen dituen ikastola aurrera eramateak herrian indar bat badela adierazten du. Ez da txantxetakoia. Komeria franko ukan du aspaldion ikastola horrek. Baina, txalupa dantzari hor doa ur gaineen. Oinarriak ere sendotuak ditu azken bi-hiru urte hauetan. Ikastola apain berria egin ahal izan da talde kementsu bati esker. Lazkao asko aldatu da! Eskerrak aldatu denari. Biziak du hemen kontatzen. Erderazko esaera duzu agian buruan, ezkutuko buru muinean. «Erreka nahastua arrantzalearen irabazpide» dioena. Esango nuke, esaera horrek antzinako mundu ikuskera adierazten duela. Mundua geldi, mugigaitz bezala ematen zuena. Gaur, beste mundu ikuskera da nagusi. Mundua alda kor, mugikor, bizi bezala ematen duena. Horrez gero, erreka nahastuak hauxe adieraziko digu. Zu eta ni eta denok nahas-mahas hori zuzentzen eta gidatzen saiatu behar dugula, asperenak bazterrera utziaz.

Herritik kanpo zaren lazkaotar hori, nornahi zarelarik ere, ez zaitut gehiago asper erazi nahi.

Bihotzez, agur t'erdi.

METAL-ITTURRI

Industria Lazkaon

Esateko, Albisu lantegi bakarra-
ren zaratapeko herria ezagutu gon-
duenontzat, gaurko Lazkao ezezagun
litzaguke ia. Industriaren balioa-
sun irizpidea beste batzuentzat
utziaz (horretarako azterketa zaba-
lagoa behar litzake, eta hori bere

garaian SIADECOK emango digu
noski), begi bistan dagoen gauza
da, industria mailan (burdin indus-
triari bakarrik gagozkiola) Lazkaok
ukan duen desarroiloa azken urteo-
tan.

Bere begiz ikus ezin lezakeena-

rentzat, hona hemen goraxeago ai-
paturiko SIADECOK 1960-1970 urte
haroari buruz eginiko inkestak azal-
tzen duen egoera, lan-postuen ko-
puruari buruz soilki.

a) Oinarritzko metalgintzan:

	noiz sortua
1. Fundiciones Echeverria, S. A. 291 lanpostu ...	1943 - 1967
2. Fundiciones Arriaran, S. A. 136 lanpostu ...	1956
3. Forjas Larrañaga, S. A. 102 lanpostu ...	1968

b) Metal landuketa:

	noiz sortua
1. Comevasa, S. A. 60 lanpostu ...	1957
2. F. E. S. A. 44 lanpostu ...	1968
3. Metalúrgicas Urbasa 38 lanpostu ...	1971
4. Mecánicas Pin-Gon 27 lanpostu ...	—
5. Hijos de Albisu 15 lanpostu ...	1890
6. J. Larrea 14 lanpostu ...	1953
7. J. Esnaola y Sarasola 13 lanpostu ...	—

Inondik ere, dato hauek ezer gu-
txi adierazten dute, soilean hartu-
rik. Hobeto esan, gehiegi adieraz-
ten dute, oinarritzko industriari lan-
postu aldetik hainbateko ehunekoa
dagokiolarik.

Dena den, Lazkao mailako azter-
ketarekin ezer gutxi aurreratuko li-
tzake. Baina, Goiherri mailan begi-
raturik ere, ez dirudi egoera ho-
bea denik alderdi horretatik.

Hain zuzen, arazo horrek eragin-

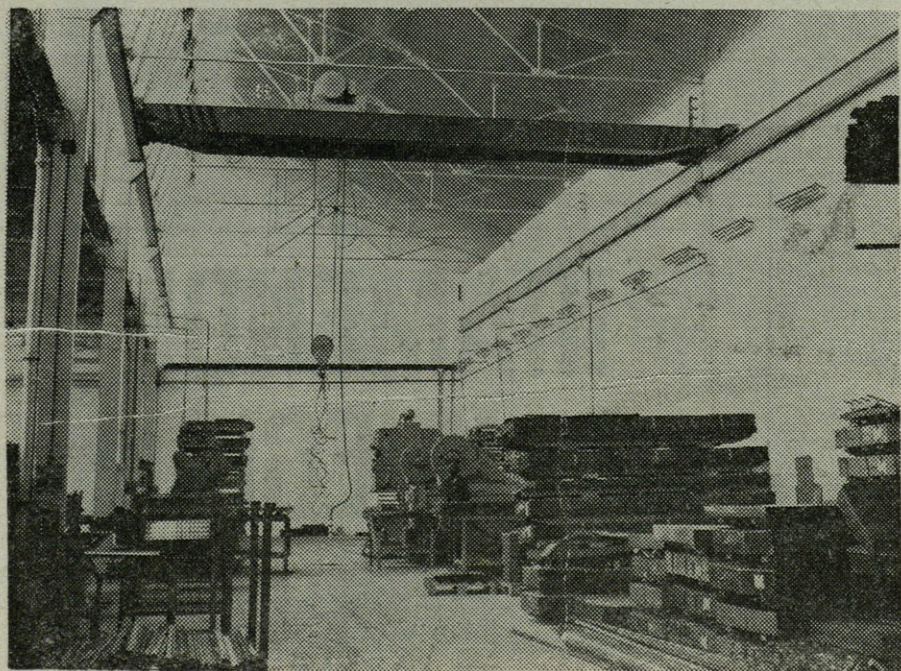
da, bailara bertako talde bat mol-
datua zen lanbide berri bat martxan
ipintzeko bailaran. Langile Aurrez-
ki Kutxak hitzeman zuen lantegi be-
rri horren finantziatzea bere gain
hartzeko. Azkenean, ordean, aipatu-
riko talearen gainetik, beste zer-
bait erabaki da: Aretxabaletako Co-
prec kooperatibaren hedakuntza
Goiherri finkatzea. Tokia aukeratua
dute. Ordizian hain zuzen. Oraingo,
140 langilez osatuko da: ehunen

bat emakume eta 40ren bat gizo-
nezko. Lau-bosten bat urtetara, 500-
600 langiletara helduko litzake.

Lanbidea, berriz, prezisioko lan-
gintza izango da.

Badirudi, Goiherri orain arte iku-
si dugun langintzaren ondoan, guz-
tiz egokia izanen dela. Eta bailara-
rentzat arnasbide izanen dela.

METAL-ITTURRI

Metal — Langintzak

AGIRRE

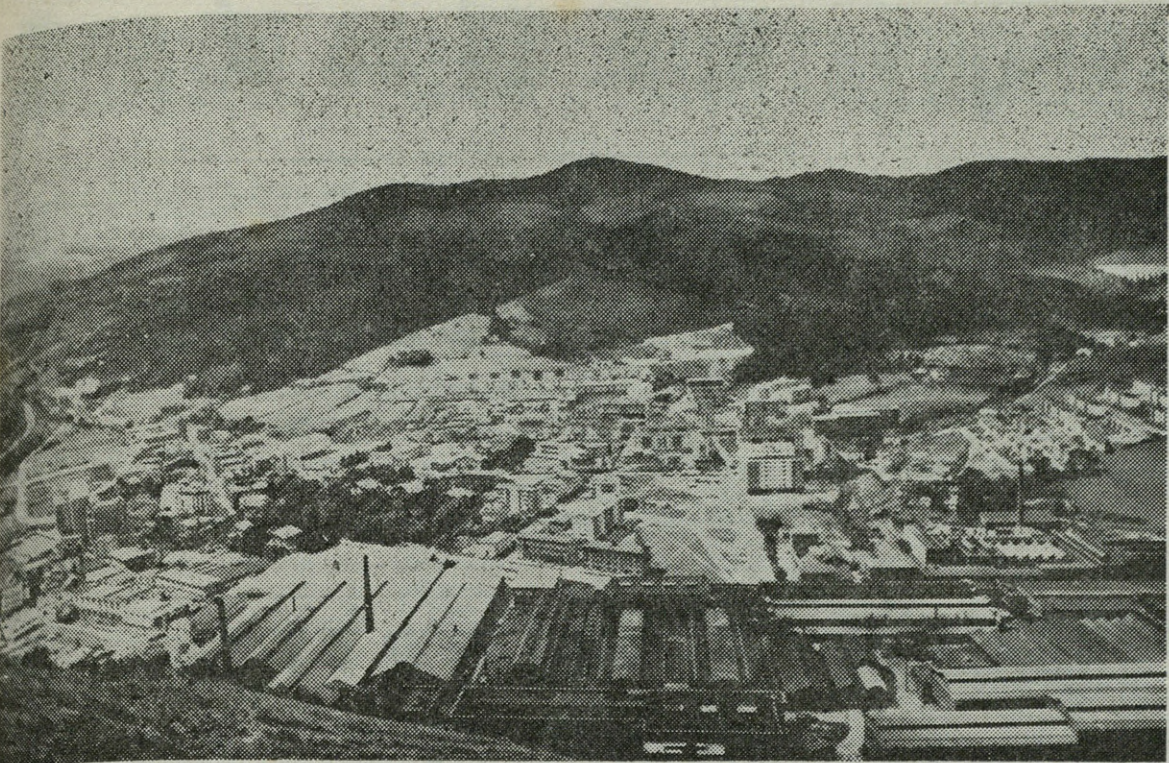
Berezko emana

Urrut.: 89 15 62

LAZKAO

(Gipuzkoa)

Jaso ta eramateko makinak

LEGAZPI

Legazpiko Udal-Buru Batz Argiak, erriko Jakintza eta Kirol taldeen laguntasunez. Gurutze Deunaren Omenez, 1973 garrengo Apirillaren 28an asita, Maiatzaren 6ra bitartean ospatuko diran jaialdi eta ikuskizun aipatuen EGITARUA.

APIRILLAK, 28.—Gaueko 10etan: Eres-Abes talde ospetsu baten saio entzungarria, Eleiz Nagusia.

APIRILLAK, 29.—Goizeko 9etan: Inguruko errietakoak tartean dirala, Aurren marrazki saiaketa. 9 eta erdian: Erri-Txistulari Batzaren biribilketa. 10 etan erdian: Erri-Eres Batzaren Kalek-Kalea. 11tan: «Moto Cros» deritzaion saioa 4 eta erdian: Erri-aldeko dantzarien Leiaketa. 7 eta erdian: «Iris Grup» taldeekin saioa ta dantza.

APIRILLAK 30.—11tan: Erraldoi eta Buru-aundien ibillaldi algaratsua. 4 eta erdian: Urtetsuen Omenezko ostikolari jokua.

MAIATZAK 1.—9 etan: 39 garren Legazpiko Txirrindulari Leiaketa. 10 etan: Txistularien biribilketa. 10 eta erdian: Eres-Batzarena. 11 eta erdian: Esku-Baloi jokaldia. Ordu 1etan: Zaar-Sarituie eskeñiko zaien jaialdi anaikorra. Era berean: Margolarien Erakusketa zabaltzea. 4 eta erdian: Aurtxoan danborrada eta kalek-kale ibillaldi ikusgarria. 7 eta erdian: «Ritmo y Melodia» eta «Iris Grup» taldeekin dantzaldiak.

MAIATZAK 2.—10etan: Bola Leiaketa. 11 eta erdian: Erraldoi eta Buru-aundiak kalek-kale txiki-jendearen jostagarri. 3 eta erdian: Erritarren arteko Plater tiro saioa. 4 eta erdian: Pelota jokaldiak. 7 eta erdian: «Iris Grup» eta «Los Urola» taldeen jo-aldiak. Gaueko 12 etan: Elkartetako Danborrada Nagusia.

MAIATZAK 3.—Gurutze Deunaren Eguna.

Goizeko 7 eta erdian: Izarrako Albokari goiz eresia. 9 etan: Txistularien Biribilketa. 10etan Eres-batzaren Biribilketa. 11tan: Meza

Nagusi Ospetsua ibildeunarekin. 12 eta iru laurden: Erri-Eres Batzak bere eras-xortako doñurik aukeratuenen jo-aldi entzungarria. 4 eta erdian: Bizi-bideko pelotarien joku garrantzitsuak. 7 eta erdian: Azkoitiko Erri-Eres Batza, ta «Los Diamantes» taldeekin dantza giro alaia. 11 etan Su-ziri ikusgarriak erreko dira.

MAIATZAK 4.—Goizeko 7 eta erdian: Izarrako Albokari goiz eresia. 9 eta erdian: Txistulari-batzaren kale jira. 10 eta erdian: Eres-batzarena. 11tan: «Los Pasay» taldearen biribilketa. 5etan: Azta-astunen jasoketa saioa, eta «Los Pasay» taldeak aldarte oneko agerraldiak eskeñiko ditu. 7 eta erdian: «Los Diamantes» «Ritmo y Melodia» eta «Los Urola» taldeak dantza saioa atsegiñak joko dituzte.

MAIATZAK 5.—Ikastetxeko au-

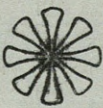
rreren artean, kirol saiaketa ugariak ospatuko dira.

MAIATZAK 6.—Aurtxoan Eguna. 10etan: Erri-Eres-Batzaren biribilketa alaia: Ondoren, Miranda-Olarako intera, bertako Elizatxoan Meza Errikoia. 11 etan: Ola onetan antziñako erara lan egingo dute ola-gizonek. 12 eta erdian: Erritar, eta inguru-errietatik bildutako txistulari eta dantzari talde gazte-ugari agerraldiak, kale eta auzoak zear. 3etan: Erri-aldeko Plater-tiro aipatua. 4 eta erdian: Erriko enparantzan zilduko dira inguratutako aur saillak, beren dantza, eta txistu saioa atsegiñak eskeñiaz. 7 eta «Ritmo y Melodia» taldeak, dantza saioa bereziak joaz erriko Zaindari Jaiei bukaera emango du.

Osasun eta Pakean, Zoriontsu igaro ditzazute opa dizuet.

AN-ZAN

«ARRAZOLA» Erreditzak

LEGAZPIA

URRETXUA

«Gestoria»

Jose Luis Martin Otegui

Arrantza ta Eizerako, BAIMENAK — IGARO-BIDEAK

GIZARTE-BABESAK

BEREMILL da —AGIRIKD LEGEDI EGIPIDEAK

Santa Kruz, 1

Urrutizkiña: 87 80 86

— LEGAZPIA —

LEGAZPI AGURRA

Nekez bada ere, negu maltzurari, eta aurtengoan udaberri asiera zapatu oni saiets emanik, urbildu gera, Maiatz argi, ta loretsuaren atarira.

Urtearo alai onek, bai amets goxoak dakazkiala Legazpiko erritarren barrenetara. Erriko zaindari degun Gurutze Deunaren jaiak ditugu amets, ain zuzen.

Jaialdietan jostagogo generalak bakarrik ez, era berean gure zentzun, eta gorpuzkiak, egunak zear gaurko lasterkaren arian daramaten zama astuna, aste batez alde-bateratu genezakeelako ere, bai noski.

Bide batez, aurtun egutegia ere atsedan egun auen alde bai degu. Bederatzi egun erabatera, alajaña.

Lantagietako buruaste zaratsutsuak, aaztu ditzagun egun auetan, eta pake atsegintsuan murgildu bestagi algaratsura. Badegu aukera, egun oiek zear, zertaz jolastu, zer entzun, eta zer ikusirik asko.

Sorterritik urrun zeraten erritar anai-arrebak, zuen oroimenak «Santi-Kutz» jaietan izango dituzuela ziur gaude. Eraberean, erri osoaren gogoak, zuen oiekin bategiñik, besarkada anaikorrean biltzeko prest gerala, badakizue.

Bizibidearen eragiñaz, jaialdi auker irudimenaren ametsetan, txokotik urrun igaroko dituzuen erritar maiteok, erriaren aldetik, AGUR sutsuak doazkizue.

Gurutze Deunaren maitale zeraten lagun, adiskide eta irakurle guztiok anaikiro jaialdi auetara deituaz, eta jaien mamia milizkatuaz igaroko dituzuen erritar guztioi, aste atsegin, eta zoriontsua opa dizkizuet: Zeruko Argi onen bitartez, biotzez agurtuaz.

AN-ZAN

ERRI-LAN DIRUETXEA

Caja Laboral Popular

«LANGILLEEN DIRU-ETXEA»

Zuretzako dauzkagu:

ELKARTASUN-LAGUNTZAK

KORRITURIK ONENAK

ILLEROKO SARIAK-AURRELARIAK ARTUEMANA

DIRU-BURUZPIDETAN

— LEGAZPIA —

«Barandiaran» Gozotegia

JAI ZORIONTSUAK OPA DIZKITZUE

GOZOKIRIK ONENAK

GOZOTEGIN

Urrutizkiña: 87 80 97

— LEGAZPIA —

«Auto Escuela Santa Cruz» LUIS ODRIOSOLA

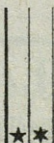
BEREBIL GIDATZEKO, KARNET-AGIRIAK — GIZARTE-BABESAK

Berebil-ekiko gora bera danak

Urrutizkiña: 87 81 52

LEGAZPIA

«ZORROTZ» BURNI LANAK

LEGAZPIA

Burni-lantegietako labain zapal eta biurriak. Berdin Zurgintzarako, paperetarako, kortxo, tabaku, narru, algodoi, atxurdin eta zelulosatarako.

Erdoitu eziñeko galtzairuzko labaiñak, aragizale ta arakiñentzat.

Labaiñak zorrozteko berebiziko aizto ta tresna okertuak zuzentzekoak, lanerako alki neurtutzaileekin. Zorroztu ditezke 5.000 mm. luzerako tresnategiak.

GAIA, LANGINTZA TA OTZ-BEROAREN NEURRIA BAITUAK DAUZKAGU. Tresnaren bat akatsduna ateratzen bada, beste berria ematen degu aren ordain.

«ELIZ-ONDO» Edategla

JAI ZORIONTSUAK OPA DIZKITZUE

Urrutizkiña: 87 80 44

— LEGAZPIA —

LAGA

Zure jantziak beti berri ta txukun eduki
erazi nai badituzu, auxe gogoan artu.

GARBI-ETXEA

Nabarra, 29

LEGAZPIA

Urrut.: 87 89 27

Soraluze, 5

ZUMARRAGA

Urrut.: 87 17 87

“Caribe” Akeitetxea’k

JAI ZORIONTSUAK opa dizkizue

Urrutizkiña: 87 89 89

— LEGAZPIA —

“ETXALEKU” Eraman - Ekarriak

ALDERDI GUZTIETARAKO EKAR-ERAMANAK

SATURNINO KALEKO 2-AN

Urrutizkiña: 87 81 73

— LEGAZPIA —

ASEGINOLAZA AIZPAK

Zure aurak apain eta merke
jantzi nai banituzu.
Etxe onek ditu jenzkirik
aukeratuenak

Jose Antonio Kaleko 7-an

— LEGAZPIA —

TEODORO AGUIRRE
SISTEMAS OFICINA

ZURE LANDOLA ETA OFIZINAK ANTOLATZEN LAGUNTZEKO

PREST GAUZKAZU

Avda. Sancho el Sabio, 6

Urrut.: 415128 - 429152

— DONOSTIA —

ANDUEZA

Liburutegi ta Paper-gaiak
salgai

Jose Antonio, 4'an

Urrutizkiña: 87 80 73

— LEGAZPIA —

‘ZABALETA’

ORDULARI TA BITXITEGIA

WESTINGHOUSE

VANGUARD

eta LAVIS-en Banatzallea

Urrutizkiña: 87 87 61

— LEGAZPIA —

«COLOWALL»

ATSEGINGARRI EGIN ZAZU ZURE
ETXEA
GARBI-ERREX DIRAN GOI-MALLAKO
PAPER MARGOZTUKIN
GELA GUZTIAK APAINDUAZ

«COLOWALL»

SAL-NEURRI BERRI, TA
IZENDEGIAK IKUSI ITZATZU

128 lauerlekotik asita.
Errolo bakoitza,

Urrutizkiña: 87 80 67

— LEGAZPIA —

LEGAZPI

Ordulari, Bitxitegi

“ARSUAGA”

Esku-erakutsitarako salgaiak:

Erlojuak, eskumuturrekoak, kateak eta abar...

General Mola, 13

Urrutizkiña: 87 80 40

— LEGAZPIA —

ALUSTIZA

Era guzietako elektrika tresnak

Sukaldeko FORLADI muebleen banatzaillea

Barrio Lau-Bide

P. Rivera, 26

Urrutizkiña: 87 80 51

— LEGAZPIA —

ATE OPARIAK

GAI TA IRUDI POLITENAK

Victor Pradera, 2
(Esquina Zubieta)

DONOSTI

MITXELENA

ORDULARI ETA BITXITEGI
Zatoz gugana anuntzio honekin
eta KANARIAS-en baino merkeago
erosiko duzu zure erlojua

Matxin Arzu, 1

ONDARRABI

GON - BER

LEHOR - GARBİKETA

Elosgi, 68

Urrutizkiña: 88 14 93

LAZKAO

Geltoki, 1

Urrutizkiña: 36 15 33

LASARTE

Ongi jantzi nai duanak, gogoratu beti:

INTXAURRONGO-OIALAK

J. GARMENDIA

Urrutizkiña: 89 10 37

LAZKAO

Makinandun lantegiak Larrea

Urrutizkiña: 89 15 59

— LAZKAO —

Electro - Magneto Langintzak

INDUSTRIARAKO LABEAK (ELEKTRIKAZ, FUEL-OILLEZKOAK ETA GASEZKOAK),
BEROTZEKO EDOZEIN LANETARAKO

— LEGAZPIA —

MANUEL - ENEA BARRA

Ogi-artekoak — Edariak — Kapeak

Elosgi, 9

— LAZKAO —

Burnia eta aurrerapena

Euskalerrak ezagutu ditu orain baino aldi txarragoak, une garragoak, une garratzak eta biurriak. Baiña Legazpi aurrera dioa eta aurrera, ain zuzen, aurrerapen bidea aukeratu duelako. Eta aurrerapenaz itzegitea, egia esan, alako bildurra ematen dit. Izan ere aurrerapenaren izenean pertsonak zapaldusk izan direla ere ikusten bait dugu. Gaurregun eman izan diren pausoak ikusita, galdera auxedatorkit burura: egungo aurrerapena zuzentasunez egina eta lortutakoa al da?

Ala ere, Legazpi aurrerapen bidea aukeratu duela uste dut. Aurrerapena teknika eta industria bidetan, aurrerapena gizatasun eta gizalege arloan, aurrerapena sinismen bide aldatuaren.

Legazpiarrek ongi baino obeto ezagutzen dute bertako bizitza, arbasoen bizikera, mendeetan zear izan diren gorabeerak. Aspaldidantik Legazpiko ferrolak ezaguna dira an eta emen. Bertan, minerala urtu, landu eta burni lanetan mutilak genituen. Ureetan, mendeetan ferrolak ezagutu ditu Legazpi gaur besterik, beste lantegirik, beste lan girorik ikusten bada ere. Eta lantegi iraultza, industriaren azkundera ezagutu baino leenago, beste pauso trinkoa emana zuen Legazpi. Sinismenari dagokiona, ain zuzen.

Ferrolan, gaur ere or dadukagu guztientzat erakusgarri eta ikusgarri. Mirandaola ferrola, miraririk ezagutu zuten, Geroztik, Gurutz Donearen itzalpean eta magalean ospatu oi ditu festak Legazpiko erriak. Guztiek dakiten ori boin eta berriro esan bearko ote dugu bada? Orren premiarik dagoenik ez dugu uste. Legazpiarren buru biotzetan zutik eta bizi irauten bait du gertatuaren oroimenak.

Legazpi diogun berriro, aurrera dioa. Aurrera teknika eta aurrerapenak bereganatu dituelako, jakintza mailan jakintsu eta gizon ospetsurik sortu duelako. Bidegabekeriaren aurka borrokatzen jakin duelako. Orrelakorik erakutsi bait dute argi eta garbi azken aldi ontan lezgarpiarrek. Aurrera dioa ondasan ametsetan ez baiña egiatzko giza baloreak, anima eta espiritua renak ongi zaintzen dituelako. Legazpi gurutzeko ezagutu du, eskuak josi dizkoiten iltzeen zorrotza jasan izan du, barkatzen ere jakin du. Orain aurrera, dijoakigu.

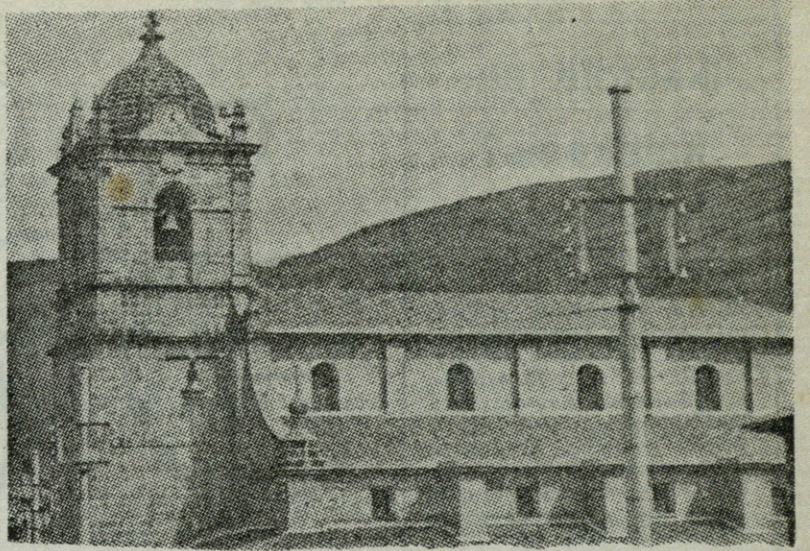
Legazpi ezaguna da, bertako gertaera emen ezezik Espainian ere ezagutzeko egokiera izan zuten delako telebisioa dela merio. Bai ederkiki eta egoki agertu ere. Bertako apaiz eta gizonak euskera garbian agertu zuten gertatuaren berri. Telebisioan itzegin oi duten beste zenbait euskaldunentzat erakutsi

ederra eman zieten, alajaiña. Eta delako saio ori aipatu dugunez gero, alderdi onak bakarrik agertarazi ote zituzten bildur naiz. Eta ona eta pozgarria da gure artean dadukagun ona estimatzea eta aintzat artzea. Baiñan azterketa zorrotzagoak ere egin bearko litzake orrelakoetan. Irigintza edo urbanizazioa dela, irakaskintzarena dela, kontaminazio goraberak, eta abar, bdaago makilla non dantzatua. Agian, beste programaren bat antolatu zai egongo dira gai ori erabiltzeko. Bearrezkoa baita Legazpi aurrera joko badu, beñepein.

Burnia bearrezkoa da, baiñan baita gurutzearen esan naiak dakarren beste iritzi eta bizikera ere. Bide errazegia aukeratzaren dugu askotan. Errazena ez da beti onena izaten. Euskeraren egoera eta aztertzen asiko bagiña? Nagusituz dijoakizun erdal giroaren eragina bagendu? Ala ere labeak burnia goritzen duen antzera, giroa gori dezakeen euskal kezkarik ere badago. Ontan ere eurreratu du gulguloan gaude.

Legazpiren nortasuna ez du urtero ateratzen den burniaren estadistikak edo zenbaketak neurtuko. Gizatasun, euskaltasun eta zintzotasun bidetatik aurreratzen dugu orrek balizik.

A. U.

BERTSO BERRIAK

GAZTEDIAREN ALDE

(Doñua: «Frantzesaren idea...»)

Gaurko gaztedi onek ainbat aitzaki iñork izan ote du? Jainkoak daki. Asko daude guri galdez: «Jokatzen al dute legez? Atzera ez al dijoatz aurreratu ordez?».

Gizon edadetuak ala diote: «Gazteei griña txarrak sortu zaizkitez». Egiñan esmaiñak daude zabar eta fiñak, baiña gaurko gazteak ez lengoen berdiñak.

Orañ gazteak ez du gaztearorik. Iñoiz ikusi al da orrelakorik? Azkar ezi lanerako, guk nai degun biderako, baiña dana izan eziñ bere onerako.

Dana eginda nola zaion ematen, ez du pentsatzen ere lanik izaten. Ames gozoz ezin poztu zorion-denbora moztu eskubide asko zaizka gazteari ostu.

Zer jan da nola jantzi guk esan dana, nun jostatu ere bai, auxen da lana! Ez gaitezen ontan pasa, artu bear du arnasa, gizon egiñ dedijñ noizbait baiña bere kasa.

Zer du egitekotzat gaurko gazteak? Itxutzen du dirua irabazteak. Taberna ta dantza zakar oietara juan azkar, musika gabeko doñuz poztutzero alkar.

Maitatzen du zarata ta zalaparta, ontantxe bai duala aide aparta. Jantzi kazkoz eta larruz, motorretan makakorruz... Onela ez ote dabiltz aurrekoen erruz?

Orra zer gertatzen dan sarri gurekiñ: gauz bat esanagatik beste bat egiñ, justizia batzuentzat, dana libre bestientzat; au ejemplo ona al da gaztediarentzat?

Bakar batzuek asko, bestiak gosez, lana fiñezan egiñ eta deus ez. Bear duan ari eman, sarritan bai ori esan, gero eziñ konpondurik alkarrekiñ teman.

Gaztea ez izanik gorputz bakarrik, ez al dauka anima landu bearrik? Azalkeri oiek autsi, onbidea erakutsi, siñisbide danak beintzat ez ditzala utzi.

Beti gauz bat ez esan: «Egiñ zazu au!»: baizik ixpillu izan egun eta gau. Mardul eman maitasuna, bazartuaz laztasuna; erein gogoz poztasuna, ez etsitasuna.

Nagusikeri oiek utzi ditzagun izanaz gaztientzat argi ta lagun. Dira diran gisakoak ala egiñ Jaungoikoak guk nai arren eziñ izan gu bezelakoak.

Inozentzio Olea

Zure salmentak ugaltu ditezke

Salerosketarako diru laguntza

Zure salmentak era askotara ugaltu ditzakezu. Zure denda aundituaz eta eraberrituz; bertako salgaiak aukeran eta gaurkoak ipiñiaz; denda berriak zabalduaz; garaien garaikoari begiratuaz; bear den neurrian berrituaz... Ots, zure denda gogozkoa eta atsegia izan dedin bearrezkoa duzun guztia eskuratuaz.

Zure denda osatzea, indartzea, aunditzea, dela eta... kezkatu bazaude, zatoz guregana, bear duzun argitasunik eta laguntzarik jasoko duzu.

SALEROSKETARAKO DIRU LAGUNTZA onurakor eta komenigarri izango zaizu, benetan. Zure kezkak uxatzeko asmatu dugun zerbitu bait da.

CAJA DE AHORROS PROVINCIAL DE GUIPUZCOA

ODOL - EMAILLEAK

Gipuzkoako Odol-Emaille Elkartaren ordezkaritza duelarik, badegu Legazpin (Guraso Elkartek) babesturik, erriko odol-emailleen elkarteak.

Elkarte onen sorrera, 1979 an izan genduen, eta esan genezake poliki-poliki erria eginkizun onen garrantziaz jabetzen ari dala. Badijoia urterik urte odol-eskeintzak ugaltuaz elkarte au sendotzen, ondoren ikusi aal izango dezuten bezela.

Azterketarako odol-ateratzeak: 1969 garrenean, 3 alditan, 23 izan ziran. 1970 garrenean, aldi batean, 28. 1971 garrenean, 4 alditan, 67 osatuaz.

Odol-emateak: 1969 garrenean, 6. 1970 garrenean, 22. 1971 garrenean, 97. Ona emen ugaritzearen zenbaki nabarmenak.

Erritar gaixoei odol-aldatzeak: 1969 an, 2 aldiz gaixo bati. 1970 ean, 70 amar gaixoren artean. 1972 an, 11 bi gaixori. Kontuan artu erritarren artean zenbat izan ditezken lagun urkoak eskeintzen duan odol onen bearrean. Biar edo etzi, edonor gerta gintezke bear onen premian.

Nekez bada ere, Legazpiko erria, arian sartuaz dijoala dirudi. Odol-

emaille izateko ez da bear gauza berezirik. Aski da 18 urtetik 60 ra bitarteko izatea, ta gutxienez 50 kiloko astuntasuna norberak edukitzea. Ez da beste munduko gauza, 18 urtetik gorako giza-emakumeak baldintza auen jabe izatea.

Ez izan bildurrik, odola ematen dezunean indargabetuko zeranik. Eman aldi bakoitzean ateratzen duten pixka, gorputzak orduerdi barru osatzen baitu, ta gutxienez iru illabeteko epea ematen dutelarik, noiz-nai bezain sendo arkituko zara. Bestalde, bearrean dagonari odol au eskeintzeak duan garrantzia izugarria bai da.

Utzi bildurak alde batera, ta eman odola sendo... egunen batean ez zaizu damutuko ta...

Beste oar bat, gogoan artu bearrezkoa... Osategi, edo gaixo etxeren batean norbaiti odol-aldatzea egiten diotenean, ordeko odola eskatzen badizue, erriko Elkarteko leendakari dan Alzelai tar Pablo-ri aditzen ematea naikoa dezu, errian ematen danetik onek osatuko bai du, leenago bezela sendikoen artean eman bearrean ordez.

AN-ZAN

Ikastola ala katekesis?

Hauxe duzu erlijio arazoak direla eta inoiz entzun izan dugun galdera. Sarri eta era askotara erabili izan den galdera. Ikastoletan erlijioa bai? Zergatik Ikastolaren inguruan Katekesis antolatatu ez? Ez ote zaizkigu Ikastolak Katekesis antzeko zer-bait bihurtzen ari? Hona hemen galderak. Erantzuna ez da galdera baino errazagoa izaten, are zailagoa galderak oker egiten direnean.

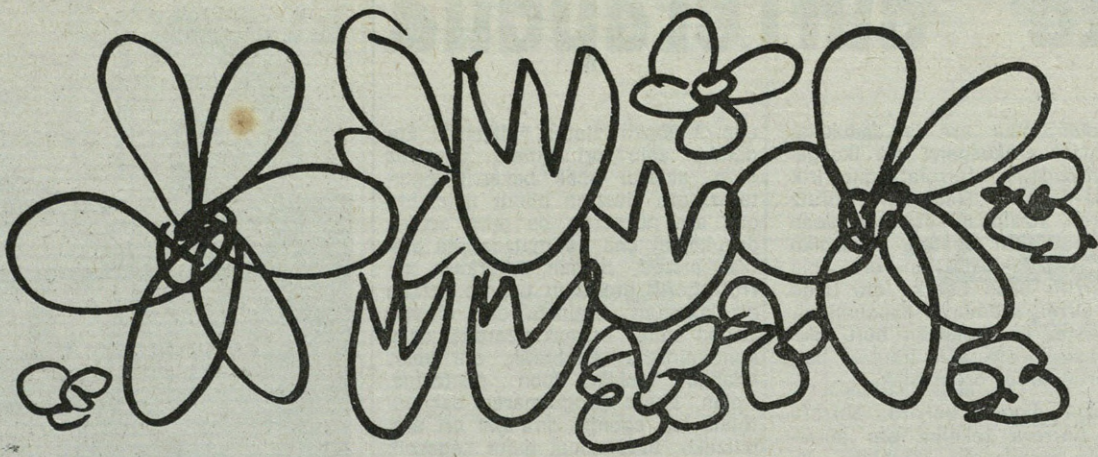
Ikastolak haurraren heziketaz diharduelarik horretarako baldintzak ongi bete beharko ditu. Haurra elkarre baten barruan eta mundu konkretu batetan berari dagokion nortasunez eta izaeraz hazi eta hezitzen zaigu. Egoera, ordea, egiazko heziketarako kaltegarrienetako dugu. Bortxan eta herstu aurkitzen den gizarte giroan hezi beharrek baditu bere lanak. Izan ere pertsona, pertsona arteko harremanak, gizarte egitura, produzio antolamenduak, familiaritateko etena, geure arteko eromena. Progresoaren ize-nean, ordenaren, zuzentasunaren, bakearen, batasunaren ize-nean pertsona zapaltzen dela ikusirik, gertatzen den araberan ez baina horren aurka hezi behar dugu pertsona, gaurregun eta hemen behinik behin.

Eta inguru horretan erlijio arazoa aurrez dadukagu. Erlijioa maite dutenek ere hain desberdin ikusten duten erlijio bizikera. Zenbaitentzat erlijioa borrokarako indar eta arnasa gertatuko zaio. Beste zenbaitek erlijioa egungo gizarteak eskatzen duen moralagatik eskaintzen digunez, gizarte barruan eta harremanetan euskarri sendo baten behar-rean, aurkitzen geranez, erlijioa galduz eta moralidadea deseginaz gizarte erakunde guztia lur jotzeko arriskuan jarriko dutenez, guztiari zutabe gisa eutsi dizean erlijioa beharrezkotzat jotzen dute. Eta sail honetan guztietatik bada. Ikastolan erlijioa erakusale direnak ere ez dira erlijio berdinez mintzatzen ari.

Erlijioak, pertsonaren trazendentzian sinesten duenarentzat, pertsona logaletu eta desegin ez baina, osatu egiten du. Eta osotasun hori lehen aipatutako giro eta inguruan lortu behar badu ez dezakegu eraskin gisa, betelan bezala erlijioa irakatsi ez eta osagarritzat katekesis gisakoa antolatu, bete betean haurrari dagokion zer-bait baita. Beste erabaterasanda, haurra erlijio senaz eta giroan hezi dezagun, baina haurrak bere izaeraz eta inguruari begiratu erantzun dizaikeen eran.

Besterik da horrela pentsatzen ez duen, erlijiorik onartzen ez duen, guraso eta irakaslearen eskubidea, zorzaion eskubidea. Bete beharrezkoa beraz.

Ez bortxarrik, ez indarkeriarik, ez erlijio txepelik, pertsona eta herri askatasunaren alde bultzatuko diguna baizik.

Ardoa urarekin nahasten zuen tabernaria

Juan izena zuen tabernariak.

Mozkor xamarra zen. Pare bat baso-erdi edaten zituen txikitoak serbitzen zituen bakoitzean. Eta, gero, mozkortzen zenean, oesteko gizonak bezala esaten zuen:

—¡Que beban a mi cuenta!

Lan haundirik egitea gustatzen ez zitzairen gizonak sartzen ziren bere tabernan, eta baita andere txoro batzuk ere. Anka puntetaraño betetzen ziren guziak ardoz eta whisky-z eta gero, beren etxeetan, nork jasan mozkor txoro haiek!

Egunak joan, egunak etorri, berdina zen Juan-en egunero bizitza. Bera zen guzien artean mozkorrena.

Bazuen emaztea bainan honek nola zuzendu prolema, gizonari bezala gustatzen baizitzaion ardoa edatea! Petrali zuen izena.

Petralik eta Juanek elkarrekin egiten zuten lan eta edan arratsaldetan; bainan goizetan ez, Petralik etxeko lanak eta bazkaria egin behar izaten bai zituen.

Juan eguerdian etxera joaten zenean, honela galdetzen zion bere emazte Petralik:

—Gaur edan ahal duk?

Juanek asko edaten zuen egunetan, Petralik arratsaldetan gehiago edan behar izaten zuen.

Bainan legeek ez dute lapurrentzat bakarrik balio eta eskarmentu ederrik hartu zuten polizia tabernan sartu zen egunean! Barrika guzietako eta botila guzietako ardoa nahasi zuten urarekin.

Diru handirik ez ardo berririk erosteko eta ardoa urarekin nahasita ematen zuten harrez gero.

Ez zuten gehiago «Que beban a mi cuenta» esaterik izan.

Jose Antonio Urbieto, 11 urte.
(Zarautz)

Donostiako Santo Tomas Lizeoko idazlehiaketaren araudia

Lizeoko ikasleen kultura batzordeak idazlehiaketa bat eratu du. Lehiaketa honetan parte hartu ahal izateko oinarri hauk errespetatu beharko dira:

1) Lanak 1973garren urteko maiatzaren 30erako bidaliko dira.

2) Lanak orijinalak eta sekula argitara gabeak izango dira.

3) Idazle bakoitzak nahi adina idazlan orijinal bidal dezake.

4) Idazlanak OLERKIAK edo IPUINA izango dira.

5) Idazlanak EUSKARAZ idatziko dira.

6) Sariketa bi mailatan zatituko da:

a) Hamalau edo urte guttiago dutenentzat.

b) Hamabost-etik hemezortzira artekoentzat.

7) Idazlanen luzera:

a) mailakoentzat bi folio guttieneko.

b) mailakoentzat hiru folio guttieneko.

8) Lanak makinaz, eta lerrotik lerrora bi tarte utziaz, alde bateta-

tik bakarrik idatziko dira, a mailakoek nahi izanez gero eskuz idatz dezakete. Lanen hiru kopia bidaliko dira; kopiekin batera sobre heretsi bat. Sobre honen barnean lanaren izena eta egilearen izen-zuzenbidea.

9) Lanak Donostiako Santo Tomas Lizeora - Poligono Kultural, Ibaeta-ra bidaliko dira. Sobreen sariketarako dela jarriaz.

10) Sari hauek banatuko dira.

a) mailakoentzat:

Olerkia - Lehen saria. 1000 pezeta
bigarren saria. 500 pezeta

Ipuina - Lehen saria. 1000 pezeta
bigarren saria. 500 pezeta

b) mailakoentzat:

Olerkia - Lehen saria. 1000 pezeta
bigarren saria. 500 pezeta

Ipuina - Lehen saria. 1000 pezeta
bigarren saria. 500 pezeta

ASMA ITZAZU XELEBREKERI HONEN HITZAK

